

חלק א'

יהושע מונדשיין

מתוך ויקיפדיה, האנציקלופדיה החופשית:

יהושע מונדשיין הוא היסטוריון וחוקר חסידות בכלל וחסידות חב"ד בפרט. הוא עבד כספרן בספרייה הלאומית בירושלים. במקביל לעיסוקו בחקר החסידות, עוסק מונדשיין בהוצאה לאור של ספרי חסידות עתיקים ושל כתבי יד. ... מונדשיין עוסק בכמה ממחקריו באמיתותם של סיפורי חסידים. הסדרה "**סיפורים וגלגולים**" התפרסמה באינטרנט ... וזכתה לפופולריות רבה. - למונדשיין למעלה ממאה פרסומים ומאמרים. חלקם בכתבי עת ובקבצים תורניים (כדוגמת מוריה, המעיין, בית אהרן וישראל, ישורון והיכל הבעש"ט). - על אחדים ממאמריו חתם בשם העט יהושע ד' לבנון.^[1]

הערכת פעילותו

מונדשיין עוסק בעיקר בחקר תולדותיהם של אדמו"רי חב"ד. הוא מחזיק בדעות לא מקובלות, שלעיתים קוממו עליו חסידים אחרים. כך למשל, לדעתו סיפורי חסידים רבים הם "ציזבטים גמורים", כלשונו, ולא יכלו להתרחש מבחינה כרונולוגית או גאוגרפית. כן הוא טוען שחסידים משמיטים דברים שאינם נעימים מכתבי רבותיהם, כדי "להגן" על כבודם. הוא לועג לנוהג שהשתרש בקרב חסידי חב"ד "לשלוח" פתקאות שאלה לרבי מלובביץ' על ידי הכנסתם לאוסף מכתביו "אגרות קודש" והתייחסות לכתוב שם כתשובה מאת הרבי. מונדשיין טוען שרוב מכתבי הרבי נפתחים במילים "**מאשר** קבלת מכתבכם", ומצביע על כך שחסידים רבים מקבלים זאת כאישור למה ששאלו בפתקה שהכניסו לספר האגרות. כמו כן הוא חולק בחריפות על הפלג המשיחיסטי בחב"ד....

חוקרים מתחו ביקורת כנגד טענתו של מונדשיין, שרק חסידים מוסמכים לחקור כראוי את תולדות החסידות והאדמו"רים.^[2] אחרים האשימו אותו בנסיון לטייה את ההיסטוריה, כאשר מדובר באדמו"רי חב"ד.^[3] עוד ציינו כי הוא אינו חף מטעויות. כך למשל, באחד

מגליונות כפר חב"ד הוא "חשף" מכתב שכתב אחד מחסידי חב"ד ובו רמזים מסוימים, שמונדשיין פענה אותם כמתייחסים לשחרורו של האדמו"ר הרי"ץ ממאסרו. ואולם, שחרורו של הרבי אירע רק כשנה וחצי לאחר פטירתו של כותב המכתב.

ספרים שכתב

תורת חב"ד : ביבליוגרפיות לקוטי אמרים : הוא ספר התניא : מהדורותיו, תרגומיו וביאוריו <תקנ"ו-תשמ"א> כפר חב"ד : קרני הוד תורה, תשמ"ב (1981).

ספרי ההלכה של אדמו"ר הזקן : בעל התניא והשו"ע: ביבליוגרפיה: הלכות תלמוד תורה, שלחן ערוך, תשובות פסקי הסידור, ברכת הנהנין ונט"י. כפר חב"ד : קרני הוד תורה, תשמ"ד (1984)

הצופה לדורו: תולדות חייו ופעלו של הרב יקותיאל אריה קמלהאר. ירושלים : ר' מס, תשמ"ז

ספרים שהעדייר

ספר שבחי הבעש"ט : פקסימיל מכתב היד היחיד הנודע לנו ושינויי נוסחיו לעומת נוסח הדפוס, בצירוף מבוא ונספחים. ירושלים : הוצאה פרטית, תשמ"ב

ספרים שערך

ספר המפתחות לספרי לקוטי שיחות של הרבי מליובאוויטש כרכים א-ט. ניו יורק תשל"ו.

מגדל עז : לזכר הרה"ח ר' עזריאל זליג סלונים : מאמרי תורה וחסידות / מאת רבותינו ... נשיאי החב"ד וגדולי תלמידיהם". כפר חב"ד : מכון ליובאוויטש, תש"מ.

אוצר מנהגי חב"ד: ליקוטי הנהגות, הדרכות ותקנות מרבותינו ... ומנהגי אנ"ש לדורותיהם היכל מנחם ירושלים, תשנ"ה-תשנ"ו.

ספר המפתחות לספרים תורת לוי יצחק ולקוטי לוי יצחק (מפתח לתורת לוי יצחק שניאורסון), תשס"ח.

קישורים חיצוניים

יהושע מונדשיין, אוצר מנהגי חב"ד, באתר - Hebrewbooks חלק א, חלק ב
יהושע מונדשיין, אמינותן של איגרות החסידים מארץ ישראל, קתדרה 63 חלק שני קתדרה 64
עטרה לישנה - האמנם?, תגובה מאת רעיה הרן, קתדרה 64
תום שגב, ילקוט הכוזבים של חב"ד, באתר הארץ
סיפורים וגלגולים - יהושע מונדשיין מנפץ מיתוסים ומערער על אמינותם של סיפורי חסידים, באתר שטורעםנט

David Assaf, 'The Rebbe Was Framed', The Jerusalem Report, December 17, 1992, pp. 46-47

הערות שוליים

- ↑ דוד אסף, על שלושה חוקרי חסידות
- ↑ רעיה הרן, עטרה ליושנה - האמנם?: תגובה לביקורת על מאמרה של הכותבת בדבר אמינות איגרות חסידים, **קתדרה**, 64 (תמוז תשנ"ב, יולי 1992)
- ↑ שמואל גליק, תגובה ל"אינה תשובה"

חלק א'

עמוד

פרק

===== ההקדמה נכתבה בפרק 3 א' =====

4	1	המסתכל למעלה...
8	2	"ואלין מיליא יהון לרקיעיא"
11	3א	סיפורים וגלגוליהם - לשם מה? (במקום הקדמה)
15	3	"יום יבוא ותבין..."
19	4	"אדם דואג על איבוד דמיו"
22	5	נפלאות "הנר החמישי"
27	6	ולא ניכשל...
35	7	"זכרונות" בדויים
38	8	בדיית "החזן המשומד"
42	9	עטרת חתנים וכלים שונים
46	10	שלוש חידות ופתרון אחד

המסתכל למעלה...

פרויקט חדש ומיוחד ל"שטורעם": סדרת מאמרים חדשה מאת הרב יהושע מונדשיין, על סיפורי חסידים שעברו עיבוד ואיבוד עם השנים (מיוחד)

פרק ראשון בסידרת "סיפורים וגלגולים"

בשנים האחרונות מוצפים אנו בכותבי סיפורי חסידים למיניהם, מעט מהם שומרים על רוחם וסגנונם של הסיפורים, אך רובם המכריע מוסיפים ומשנים כיד הדמיון הטובה עליהם, עד שהגרעין החסידי טובע ונאבד במעמקי ים המלל ובשטף המליצות הנבובות.

גרועה ממנה היא התופעה של החלפת גברא בגברא, וחמורה עוד יותר היא התופעה של בדיית סיפורים שלא היו ולא נבראו, תוך כדי ייחוסם לרבוה"ק. לשתי תופעות אלו ייחדו בעז"ה סידרת הפרקים דלהלן.

שורשיה של רעה חולה זו נעוצים בעובדה שכל אחד מרשה לעצמו לדבר ולהדפיס ככל העולה על רוחו, ללא כל מחויבות למקורות. אילו היו כל הכתבים מרגישים מחויבות לציין את המקורות לדבריהם, ממילא היו נשמטים היסודות מתחת לרוב הבניינים הרעועים הללו. כך זה בענייני "השקפה" (גם "השקפה חסידית") וכך זה גם בענייני סיפורי חסידים. דוגמאות ל"דרשנות השקפתית" נטולת יסודות הבאתי במאמרי הנדפס ב'פרדס חב"ד' (גל' 3), ועתה נעסוק בתופעה זו כפי שהיא משתקפת בסיפורי חסידים.

נוסח א

בשנת תשל"ד נדפס בירושלים ספר הילדים "מפי עוללים", ושם קוראים אנו (בעמ' 8) את הסיפור דלהלן (שנלקח ממקור קודם שלעת-עתה לא הצלחתי לבררו):

במבט לשמים

רבי מנחם מנדל מלובביץ (בעל ה'צמח צדק') ניכר בילדותו כעמקן מופלא.

פעם אחת ראה אותו סבו, רבי שניאור זלמן (הרב מלאדי) כשהוא משחק עם ילדים בני גילו: העמידו בקרש מוטה באלכסון והתחרו: מי יצליח לעלות בקרש ולהגיע לראשו.

כל הילדים עלו בקרש, ולא הגיעו לחציו, עד שמעדו ונפלו, ור' מנדלי הפעוט עלה בקרש והגיע לראשו.

שאל אותו סבו הגדול:

מנדלי, איך הצלחת במה שחבריך לא הצליחו?

חברי – השיב הילד לסבו – עלו בקרש והביטו למטה, ראו שהם גבוהים מן הרצפה, הסתחרר עליהם ראשם, ונפלו; אבל אני עליתי בקרש, ועיני למעלה, לשמים, ראיתי כמה נמוך ודל אני, וידעתי שעלי להתקדם, כך התגברתי ועליתי עוד ועוד, עד שהגעתי לראש הקרש.

נוסח ב

בגל' 9 של "ברשת חב"ד" (י"א ניסן תשמ"א) מספר ר"א ב"נ – המפורסם בסיפוריו עתירי הדמיון והבדיון – את מה ש"סיפרה לו" אמו של רבינו זצ"ל, הרבנית מרת חנה ע"ה:

היה לנו עץ גבוה בחצר ביתנו. הילדים היו מטפסים עליו, עולים ונופלים למטה. "מיין מענדל" היה מטפס ועולה עד הסוף, למעלה, ולא נופל. הוא היה אז כבן 5-6. שאלתי אותו: איך זה, מענדל, שכולם נופלים ואתה לא? והוא השיב: הם מטפסים, מסתכלים למטה, נבהלים ונופלים. אני מסתכל למעלה ומי שמסתכל למעלה, אינו פוחד, וממילא אינני נופל..."

נוסח ג

בשנת תשנ"ב נדפס בכפר-חב"ד (ע"י מערכת 'ופרצת') "לקט סיפורים על הרבי מליובאוויטש" חלק שני (בדידי הווה עובדא חלק רביעי), ובתולדות חייו של הרבי שב'מבוא' מסופר לאמר:

בהגיעו לגיל שלוש נשלח כנהוג ל'חדר', ללמוד תורה. מסופר שפעם הגיעה אמו לבקרו בחדר ופגשה בו בעת הפסקה. ילדי ה'חדר' ניסו לטפס על אחד העצים שעמד בחצר, אך ללא הצלחה, בשעה שבנה כבר ניצב תוך רגעים אחדים בראש האילן. "כיצד זה מענדל?" שאלה האם, והזאטוט השיבה: "הם מסתכלים למטה, ועל-כן מפחדים הם שמא יפלו. אני מסתכל למעלה ואינני פוחד..."

מהו המקור לסיפור זה? "מסופר"! מי מספר? היכן מסופר? ... וכך זה בספר המתיימר לספר "עובדות"...

נוסח ד

ב"לקוטי דרשות" לחנוכה תשנ"ח, כותב המתחזה ל"אדמו"ר מליאזנא' בזה הלשון:

כ"ק אדמו"ר מוהרמ"מ זצ"ל סיפר, שכאשר הי' ילד הי' שם בעיר מולדתו אילן גבוה, והתמודדו כל חביריו לטפס על האילן עד למעלה ולא יכלו, וגם הוא טיפס על האילן והצליח להגיע עד חלק היותר עליון של האילן. ושאלו אותו איזה כשרון יש בך שהצלחת יותר מחביריך, ענה שהחילוק בינו לבין האחרים שכולם הסתכלו למטה, והוא הביט רק למעלה ומשום כך הצליח.

ובכן "תורה חדשה", והפעם בשם רבינו בעצמו, שכך סיפר!

מתי סיפר? היכן מובא כך בשמו? למגיד מליאזנא פתרונים...

* * *

לעיל התייחסנו לסיפוריו של ר"א ב"נ כעיתירי דמיון ובדיון; להלן סיפור נוסף מפרי רוחו.

בגליון הנ"ל של "ברשת חב"ד" יודע הוא לספר מפיה של הרבנית מרת חנה ע"ה (מה ששמע ממנה בשנת תרפ"ז), שפעם ישבו אצלה אורחות, והיא, שרצתה להשתבח בבנה, קראה לו לבוא לאותו חדר, נתנה לו עתון רוסי וביקשה ממנו שיקרא את המאמר הראשי ויחזור עליו בעל-פה לפני האורחות. "היא סיפרה את הדברים לפי תומה... ואילו אני חשבת... עד היכן מגיע כיבוד אם..."

בשנת תשנ"ט נדפסה 'תשורה' לחתונה (כ"ו כסלו), ובה גם סיפורים שסיפר ר"א ב"נ בשנת תשל"ז. בין הסיפורים מופיע גם הסיפור הנ"ל, אלא שהפעם לא בשם הרבנית, אלא המספר עצמו עמד בצד וראה את כל זה במו עיניו, ועמד נדהם ומשתומם...

ואם ניתן היה להבין מהנוסח האחר של הסיפור שמדובר בילד קטן שאמו רוצה להתפאר בכשרונותיו, בא המספר בנוסח הנוכחי ומדגיש שהרבי היה אז בן עשרים וחמש שנים! שנה וחצי לפני נישואיו עם בתו של אדמו"ר הרי"צ!

"וכאן יושבות נשים שדעתן קלה, ואמו רוצה להתפאר בפניהן על חשבונם... ורצו לעשות ממנו הצגה לפני נשים"...

תיאטרון האבסורד...
י"ח בטבת תשס"ו

27 תגובות

=====

1. כל הכבוד לשטורעם. ראשית רציתי לומר שאני מלווה את האתר בגלישה יומיומית מיום היווסדו והוא כיון המשתבח עם הזמן ומיום ליום.
הכתבה על הסיפורים יפה מאוד כמו כל התחקירים, המאמרים, דעות והבלוגים היפהפיים שהם קצת יותר מלראות טרקטור קוצר דשא אי שם במדשאות כפר חב"ד (למרות שגם זה מאוד נחמד), הגרפיקה נהדרת (של האתר בכלל ושל כל העיצובים באתר אלו שמלווים למשל כל כתבה מיוחדת כזאת וכו'), בטוב טעם ונעימה לעין.
עלו והצליחו!!! א. גולש מרוצה. י"ט בטבת תשס"ו
2. על מי מדובר פה. מיהו "ר"א ב"נ" שמדבר עליו?. י"ט בטבת תשס"ו
3. מי האיש?. ב"נ יכול להיות או בן-נח או בן-נון. י"ט בטבת תשס"ו
4. יש מקור למקור?. האם הסיפור על הצמח צדק כן נכון? "מפי עוללים" זה מקור היסטורי?... י"ט בטבת תשס"ו
5. ח-זק! אין מילים!!! כ' בטבת תשס"ו
6. צ"ל "עשרים וחמש שנים". משום מה (אצלי עכ"פ) נרשם "וחמש שנים". כ' בטבת תשס"ו
7. להעיר... שהרבי סיפר סיפור דומה על ר' מאיר מפרעמישלאן בכ"ד אייר תשי"א:
מסופר אודות הרה"צ ר' מאיר מפרעמישלאן, שבית הטבילה בעירו הי' מאחורי הר גבוה, וכשהאדמה היתה נעשית בוצית וחלקה, היו אנשי העיר צריכים לילך מסביב להר, כדי שלא יחליקו, ואילו הרה"צ ר' מאיר הי' הולך גם אז דרך ההר, פעם אחת התארחו בעיר כמה אברכים שלא החזיקו ("זיי האבן ניט געהאלטן") מעניני מופתים, ובראותם שר' מאיר הולך דרך ההר, ניסו גם הם לילך דרך ההר, ומיד החליקו וניזקקו. שאלו אצל ר' מאיר כיצד הולך הוא דרך ההר גם בשעה שאף א' אינו יכול לילך דרך ההר מבלי ליפול? והשיב: "אז מ'אייז צוגעבונדן אויבן פאלט מען ניט אונטן" (כאשר קשורים למעלה לא נופלים למטה). כ' בטבת תשס"ו
8. הכל נכון אך מה זה יתן לנו? רק נתבלבל יותר, גם כך אנו דור מבולבל. כ' בטבת תשס"ו
9. מיתון. א-ישר כח למערכת שטורעם על האתר וכמובן גם על המדור החדש והמעניין. יחד עם זאת יש מקום להזהר בכבודם של אנשים שגם להם יש משפחות וגם להם יש כבוד.
בפרט כשמדובר בחסיד שאיננו בין החיים ולא ממש יכול לענות לענות לרב מונדשיין.
ואולי הרב מונדשיין שידוע בחדות לשון ובקנאותו לחסידות האמיתית, יקח לתשומת לבו שאהבת ישראל זוהי גם הנהגה חסידית מסויימת שקנתה לה מקום בדורות שעברו, ובמהלך הדורות איבדה את מקומה מול הקנאות ההרסנית. כ' בטבת תשס"ו
10. למגיב 9
לעניות דעתי כותב המאמר נתאפיין באהבת ישראל עצומה בכך שכתוב את שם החסיד בראשי תיבות. כ' בטבת תשס"ו
11. יש אתרים ויש אתר... כל הכבוד! שיחקתם אותה! כ' בטבת תשס"ו
12. מקור נוסף ואמין יותר - לכאו' - לסיפור האחרון.
סיפור הנ"ל אודות הכיבוד-אם סיפר גם ר' אלכסנדר יודאסין, שהי' נוכח שם. [סיפור זה סיפר בפני הילדים בעת ביקורו בחצרות-קדושים (תש"ל?), בקעמפ גן-ישראל].
ז.א. או שגם הוא בדאי שקרן ונוכל, או שאכן יש משהו בדבריו. וד"ל.

לעצם העלאת נושאים אלו, נפלאתי להבין מטרתם ותכלית כוונתם בזמננו העגום, וכבר העירו על כך אי אלו מגיבים.
א גוט וואך. כ"א בטבת תשס"ו

13. "להעמיד הדת על תילה". ישר כח לאתר על המקוריות של הנושאים החשובים.
לשאלתם של כמה מהמגיבים מה התועלת שבדבר. נראה לי שאדרבה, בזמנינו כאשר כל אחד בונה תילי תילים של רעיונות מכל העולה על רוחו, וחדשים לבקרים מתפרסמים סיפורים ו'עובדות' חדשניים, ראוי להעמיד דברים על דיוקם ולזכור ש"אין לנו אלא דברי בן עמרם" ולזכור את דבריו של הרבי לגבי דיוק בסיפורים, עד כדי כך שעל סיפורים שלא שמע אותם מפיו של אדמו"ר הרי"צ נ"ע היה מקבלם בהגבלה, אא"כ מקורם היה נאמן. כ"א בטבת תשס"ו

14. מקור אמין??? מדברי המגיב 12 לא ברור לאיזה סיפור הוא רוצה להביא מקור נוסף.
אם לסיפור על כיבוד-אם בילדותו של הרבי - הרי שלא נכתב מאומה נגדו.
עכ"פ מקור אנונימי שאינו מביא ראיה לדבריו, אינו מקור נאמן כלל וכלל. כ"א בטבת תשס"ו

15. לא יאומן !!! הסיפור עם העיתון הרוסי מופיע בספר ימי מלך עמוד 116 בהוצאת קה"ת!! כ"א בטבת תשס"ו

16. אפרש שיחתי. מרוח הדברים ה' נראה שכיון שמקור הסיפור הוא ראב"נ הרי שלא-דוקא שהסיפור התרחש בנוסחה זו או אחרת אי-פעם.
ואני הקטן באתי להעיר שכיון שנשמע סיפור זה ממקור אחר - רא"י כעד רא"י (איני יודע אם סיפר פרטים אלו או אחרים, כגון - באם ה' זה בילדות הרבי או לאחמ"כ), אזי עצם הסיפור שריר וקיים. ואם טעיתי ה' הטוב יכפר בעדי.
שבוע טוב. כ"ב בטבת תשס"ו

17. הבהרה חוזרת. עדיין זקוקים אנו להוכחה שהרב יודאסין סיפר זאת ב'גן ישראל' כעד ראיה.
מזרז ששניים מאנ"ש היו נוכחים בשעת מעשה, ושניהם שמם אלכסנדר... כ"ב בטבת תשס"ו

18. למבולבל ממס' 8. כה אמר הרבי:
בדורנו מבולבל זה, הנה ככל שיש להבהיר הענינים ולהוסיף דיוק, מועיל הוא ביותר וכו'. וה"ה בהנוגע לאוסף סיפורים ע"ד נשיאי ישראל וכו' יש להעיר וכו' מקורו של כל סיפור והעיקר - הסמכות שלו. ואם בהנוגע לכל נשיאי ישראל הדברים אמורים, עאכ"ל לנשיאי תנועת החסידות, אשר ידיעות שאינן מדויקות ולפעמים ענינים מזויפים וכו' - הביאו נק רב להפצת תורת החסידות והחדרת הדרכות' ומנהג' לחוגים יותר רחבים וכו' (מתוך מכתב אל הרב זיון זצ"ל, אג"ח ח"א ע' רסח). כ"ב בטבת תשס"ו

19. כתבה מוצלחת ביותר ! המשיכו והצליחו ! כ"ג בטבת תשס"ו

20. איזה עיצוב של אתר ! ממש ללא מתחרים ! כ"ג בטבת תשס"ו

21. מה החידוש? הרי כל שיחת הגאולה בנויה ומיוסדת על שקר מוחלט.
מתאים לאנשי השקר להפיץ סיפורי שקר, כי כל בנינם בנוי על הזיות ושקרים. ג' בשבט תשס"ו

22. לא מתאים ! למגיב שלפני, לא מתאים לחסיד חב"ד יהיה מי שיהיה לגנות בצורה כזו, חסידי חב"ד אחרים או יהודים אחרים, גם אם אינם חסידי חב"ד... ולכן באמת צריך להשתדל לדבר יותר יפה אחד אל השני. הרי מטרת כולנו היא להביא גאולה לעולם. וע"י דיבורים מעין אלו בוודאי לא עוזרים....
בעיקרון, האתר באמת מאוד יפה, ומדור זה גם כן, אך יש להיזהר בכבודם של אחינו בני". ח' בשבט תשס"ו

23. מס הערות. לכתוב על בטאון: "המפורסם בסיפורי עתירי הדימיון"- זו אינה הוכחה לאי נכונות הסיפור.
ככל הנראה התגלגלו מהסיפור מס' גירסאות כפי שקורה בכל סיפור, אבל התוכן, אם זה על הצ"צ אם על כ"ק אדמו"ר, לא יכול להיות נכון?! י"ט בשבט תשס"ו

24. סיפור על הרבי והעיתון ברוסית. משום מה בסיפור הנ"ל מתפלאים מענין "כיבוד אם" ושוכחים שמדובר באשה צדיקה, אשת צדיק ומקובל, "אם המלכות" שבוודאי יותר מאיתנו הבינה ביוקר זמנו של בנה ובקדושתו. לעניות דעתי עדי הראיה וגם מספרי הסיפור לא ידעו או לא הבינו איזה פרט בסיפור הנ"ל, שהוא הוא הסיבה לבקשתה של הרבנית חנה מבנה לקרוא מאמר מעיתון וכו' מה שברור הוא בכל אופן, שלא היתה כאן שום כוונה להשתבח בבנה, כאילו היתה היא איזו אמא חסרת דעת ח"ו. כ"ב בשבט תשס"ו

25. נו... י"ד באדר תשס"ו

26. הערה: אין זה משנה על מי מסופר הסיפור העיקר שהילד היהודי שישמע אותו יקבל את המסר לא כן? כל באדר תשס"ו

27. הגילגול מובן. הביבלול בין כ"ק אדמו"ר נשי"ד לבין אדמו"ר הצ"צ די מובן, פשוט שמם הפרטי זהה. די בקורא מבולבל א' כדי להחליף בין השניים. ולעצם הענין, זכרני שקראתי סיפור זה על עוד כו"כ צדיקים בגירסאות שונות.
כ"ה באדר א' תשס"ח

"ואלין מיליא יהון לרקיעיא"

נפלאות עכשיו: סיפור עתיק זוכה ל"גלגול" מדהים. פרק שני בסידרת "סיפורים וגלגוליהם" מאת הרב יהושע מונדשיין (היו ימים)

בגל' 174 של 'שיחת הגאולה', במדור 'נפלאות עכשיו' [עכשיו?!], מובא סיפור שסיפר "רבה הראשי של מדינת מולדוביה", בכינוס שנערך ב"סינרמה" בת"א בחודש מרחשון תשנ"ח; וזה תורף הסיפור:

היו שני אחים, האחד חסיד חב"ד והשני מתנגד ("אינו מאמין"), ולמתנגד אין ילדים. לימים נעתר המתנגד להפצרותיו הבלתי פוסקות של אחיו ונכנס להיושע ב"יחידות" אצל הרבי.

"בשעת היחידות" שאלו לפתע הרבי מה"מ שיל"ו: אלו וילונות יש לך בחדר השינה? תמה האיש על השאלה, אך ענה: מנייר! [?!]. אם כן, מה שעליך לעשות הוא להחליף וילונות אלה לוילונות של משי! ואז מה יהיה? שאל האיש, "יהיה לך בן לשנה הבאה! השיב הרבי מה"מ שיל"ו".

ה"אינו מאמין" לא העלה כלל על דעתו לקיים את ההצעה המוזרה, ורק אחרי לחציו החוזרים ונשנים של אחיו "לבצע את הוראת הרבי משיח צדקנו", "החליט בכל אופן לבצע את הוראת הרבי מה"מ והחליף את הוילונות לוילונות של משי. והנה, לתקופת השנה, אכן זכה ב"ה, לבן זכר".

שוב נכנס אל הרבי, הודה לו על עצתו, ואף הרהיב עוז בנפשו לשאול: "האם זו רפואה או קבלה"?...

"השיב לו הרבי מה"מ שיל"ו בחיוך: עצה זו כתובה במפורש בסידור... ואף הסביר לו, כי בזמירות לסעודה שלישית [כך מספר הרב הראשי הנ"ל. אבל בסידורים שלנו הוא בזמר לסעודת שבת שחרית...]. אנו אומרים: "ואלין מיליא יהון לרקיעיא, ותמן מאן שריא, הלא הוא שימשא". והרבי אף פירש לו את המלים הללו שלא כפשוטן: "ואלין מיליא" (מלשון משי), "יהון לרקיעיא" (מסך, וילון), "ותמן מאן שריא" (ומי הוא הנמצא שם)? "הלא הוא שימשא" (שמש באידיש "זון", וכך גם בן הוא "זון"), "ומכאן, שכאשר הוילונות הם ממשי, יש בן"...

מהו המקור לסיפור מופלא זה אשר לא נודע בקהל עד עצם היום הזה?

מקורו טהור בשיחת כ"ק אדמו"ר זי"ע בש"פ בלק תשט"ז, ושם נאמר: פעם בא יהודי אל בעל ה'שארית ישראל' מוילעדניק [תלמידו של הרה"ק ר' מרדכי מטשרנוביל], וביקש ממנו ברכה להיושע בבנים. ציוה עליו הוילעדניקער לפרוש בדי משי בחדר המיטות ואז יהיה לו בן. שאלו התלמידים את הוילעדניקער, מנלן שבגד משי הוא סגולה לבנים? השיב הוילעדניקער שזה "אסדר לסעודתא" מפורש: ואלין מיליא (=משי זה) יהון לרקיעיא (=כשיפרשו אותו), ותמן מאן שריא (=מי נמצא שם), הלא הוא שימשא (=זון – בן). ולא הפירושו הוא הקונץ, אלא זה שאחר-כך אכן נולד לו בן! (ע"כ משיחתו של רבינו).

נמצא שעיקרו של הסיפור נכון הוא (כמובן ללא כל ה"קישוטים" שטוו סביבו בודי הבדיות, אודות שני האחים), אלא מאי, שהמעשה שהיה לא היה עם כ"ק אדמו"ר זי"ע, אלא עם הרבי מוילעדניק, לפני כמאה וחמישים שנה!

כ"ה בטבת תשס"ו

1. נו... מה אפשר להגיב, "שיחת הגאולה" מול שיחת קודש מפורשת. תודה לכותב על זירוז ה"תבררו ויתלבנו". כ"ו בטבת תשס"ו
2. היה גם היה. שמעתי מר'נחמן סודק שהיה נוכח בהתוועדות אצל הרבי בשבת פרשת בלק הנ"ל שיהודי אחד ביקש ברכה מהרבי לילדים וכמה ימים אחרי שביקש, הייתה ההתוועדות הזו וכששמע מהרבי את הסיפור הנ"ל שאל היהודי את הרבי אחרי ההתוועדות האם הרבי התכוון שעליו לשים ווילונות משי בחדר המיטות. וענה לו הרבי שכן וכמובן שנולד לו בן. "ולא הפרוש הוא הקונץ אלא שאח"כ אכן נולד לו בן". כ"ו בטבת תשס"ו
3. מה? כ"ז בטבת תשס"ו
4. לא הבנתי. (א) ואם הרבי סיפר זאת על השארית ישראל, מוכח שלא היה כך גם אצלו? (ב) אולי יש מקור קדום לסיפור זה? כ"ז בטבת תשס"ו
5. לא כ
זה שהסיפור מובא בשיחת רבנו, לא אומר שזה לא אירע ג"כ עם רבינו.
אני שמעתי את הסיפור מאברך שטען שהוא מכיר את בעל המעשה, או ששמע מאביו (שליח באחת המדינות באירופא) בשם בעל המעשה. אני אברר איתו, ובאם יהיו לי עוד פרטים, אעלה. כ"ז בטבת תשס"ו
6. באזני שמעתי
באוזני שמעתי מהר"ר נחמן סודאק בהתוועדות ליד האהל הק' שסיפר שבאותו זמן שסיפר כ"ק אדמו"ר הסיפור הזה בהתוועדות - ה' מעשה כזה אצל כ"ק אדמו"ר עצמו בא' שה' אצלו ביחידות באותה תקופה, אינני זוכר הפרטים המדויקים של הסיפור, ובאם דייוקו בפרטיו בשיחת הגולה הנ"ל, אך בבירור שה' סיפור כזה. כ"ז בטבת תשס"ו
7. אולי בכ"ז? בשיחה הנ"ל ממשיך: ה"קונץ" לא ה' ה"טייטש" כי אם שנולד בן. (וחזר על זה כמ"פ ואמר): מצד החושך הכפול ומכופל אין מבינים למה מתכוונים כל זמן שאין מפרשים בפירוש. ע"כ.
אולי גם הרבי יעץ כן למישהוא וילד גם הוא בן. ולכן סיים הרבי כנ"ל. כ"ז בטבת תשס"ו
8. שאלה חשובה להרב יהושע מונדשיין. מאוד מענין אותי האם כשהרבי אמר בנוגע למצות "ליובאוטש" שזיבורית שלנו יותר טוב מעידית שלהם.
האם באותו זמן עבדו במאפי' חסידים כפשוטו ורק שהיה בעיות וע"כ הרבי כתב הנ"ל או שעבדו במאפי' אותו סוג "סחורה" שעובדים היום (=חבר'ה ללא זקן וללא שום תוכן דתי וודאי שלא חסידי) ואעפ"כ הרבי כתב הנ"ל אשמח אם לתועלת הרבים תעשה ע"כ כתבה... תודה. כ"ז בטבת תשס"ו
9. אולי ההוגים ממערכת שטורעם יעשו שיעורי בית. לפני שמעלים את הגיגיהם בכל אתר ואתר. זה ממש לא מעורר כבוד. עם כל הכבוד להשקעה... כ"ז בטבת תשס"ו
10. קצת שכל. כל הטוענים שהסיפור קרה גם אצל הרבי טועים טעות קטנה:
אם הסיפור היה קורה אצל הרבי, הרבי היה מספר את סיפור הווילעדניקי וחסל. [כגירסתו של ר' נחמן סודק]. העובדה שהסיפור מסופר כחידוש של הרבי, שהרבי הוא שהמציא את האימרה והקשר, יחד עם התוספת של אח חסיד ואח מתנגד ושאר ירקות, מוכיחה בעליל, שהאדם שסיפר סיפור זה המציא אותו במוחו על סמך זכרון מעומעם של שיחת הרבי. כ"ז בטבת תשס"ו
11. אז מה הכוונה? אז מה הכוונה בדברי הרבי שאחר הסיפור? כ"ט בטבת תשס"ו
12. גם אני שמעתי שהרבי לא התכוון לספר סיפור בעלמא, אלא לרמז לאדם פלוני שביקש ברכה לבנים.
א' בשבט תשס"ו
13. לא מבין את תגובותיכם!!! מטרת הכותב היתה להוכיח שהסיפורים כפי שמסופרים בכל מיני מקורות הם לא מדויקים כלל.
מטרתו בהעלאת הנושא, היא, שכל הכותבים למיניהם יתחילו לעבוד בצורה רצינית, במציאת מקורות ועדים מכלי ראשון, לכל מעשיה שאותה מעלים על הכתב.
בסופו של תהליך אם לא נעשה זאת, אנחנו נאבד את האימון של הקורא. בפרט הקורא הלא חב"די על אמיתות הסיפורים שאנחנו מספרים על הרבי, וחבל.
גם לאחר כל התגובות והניסיון לומר שהסיפור המדובר קרה גם עם הרבי, ויכול להיות שזה באמת קרה, הסיפור כפי שסופר בגיליון (עם שני אחים וכו' וכו') לא קרה. ולמען ההגינות ולמען הקורא שמכיר את הסיפור על הווילעדניק, היה אמור להופיע בגיליון הסיפור על הווילעדניק כהקדמה לכך שהרבי השתמש באותו קונץ (בדיוק כמו הסיפור של פיזור העננים לפני קידוש לבנה שמוקדם לזה סיור על רביים קודמים שעשו זאת באמצעות מטפחת). ד' בשבט תשס"ו
14. כל הכבוד, אבל...
ראוי להביא דיוקים וכדומה, בפרט אם יש הוראה של הרבי להביא את הדיוקים שמאחורי הסיפורים. ובפרט כשמדובר בסיפורי צדיקים וכו'. אבל לע"נ נראה לי שיש כאן מטרה להכפיש ציבור גדול ומסויים מאוד. ועל כן אני

חושבת שמכיון שהמטרה לא ראויה, לכן המעשים גם כן לא ראויים, וכדאי לחשוב על אופן אחר בו ניתן לתקן את המעוות בלי להכפיש ציבור שלם, ועוד, והוא העיקר, אם יש לאי מי בעיות עם עלון מסויים וספציפי, לגבי סיפור זה או אחר, הוא יכול לכתוב לעורך העלון... ולהשתדל שהנושא לא יחזור על עצמו. אבל לעשות כזה בלאגן... בשיא השטורעם... ולגרום לשנאת חינוך... מיותר....

וחבל מאוד...

קצת יותר אהבת ישראל...

האם גם אתם כל אחד ואחד מכם היה רוצה שבנו האחד ישמץ את בנו האחר... בצורה כזו...

לע"נ לא!

לכן כדאי לחשוב גם על הרבי. האם יש לו נחת כאשר כך משמיצים האחד את השני... שנזכה במהרה לגאולה האמיתית והשלמה... ויפסקו המריבות והעלמות וההסתרים.. ונראה כולנו את הרבי בעיני בשר. והוא יתקן את כל המעוות. ח' בשבט תשס"ו

15. לחני. תיקונים לסיפור שהתפרסם ברבים, צריכים לפרסם ברבים. בדיוק כמו שאת מעירה לכותב ברבים ולא בפנייה ישירה אליו. ח' בשבט תשס"ו

16. תגובה. לפני כעשור, בבית חיינו, ישבנו בהתוועדות והיינו מרותקים לשמוע את א' המתוועדים – שליח נמרץ, חסיד וותיק אשר זכה להיות נוכח בהתוועדות הנ"ל (היינו בתשט"ז), וסיפר שדובר אז ב770 שהרבי רומז לפב"פ שלא זכה להיפקד בבנים. ואכן כעבור תקופה קצרה מהתוועדות הנ"ל, נפקד הלה בבן בשטומ"צ. ולהעיר, שבאותו מעמד קדוש ושמימי, לאחר שהרבי סיפר כנ"ל אודות ה"ווילעדניקער", חזר הרבי מספר פעמים על הפיסקה הבאה: "הקונץ" אינו בפירוש הפיסקא הנ"ל, אלא ה"קונץ" הוא שאכן נולד לו בן...". אח"כ המשיך רבינו ואמר: "מצד החושך כפול ומכופל – לא מבינים מה שאומרים, כל זמן שלא מסבירים בפירוש...". כך שהמופת הנ"ל אכן אירע ע"י ה"ווילעדניקער" לפני כמאה וחמישים שנה. חזר ונשנה ע"י הרבי נשיא דורנו כ – 100 שנה אח"כ (בליוי סיפור הנ"ל מפי קדשו), ז"א לפני יובל שנים בדיוק... (אם כי לא באופן הנ"ל ואכן ללא כל ה"קישוטים" שטוו סביבו). ח' בשבט תשס"ו

17. תיקונים כן, אבל בשפה נקיה. יפה מלכי, לא איכפת לי שיתקן אבל החברה פה נסחפים ומתחילים להכליל ולומר "שקרנים" וכו' ועל זה אני מתקוממת.

ולשליח, אני חושבת שאולי גם שם הסיפור היה. ואולי הוא סיפור לא מוכר, ולכן צריך לבדוק את אמיתותו... וברור שהבסיס הוא כפי שחקר החוקר, אך יכול להיות כמו שכתבתם שיש עוד סיפורים על סמך הסיפור הזה. ואגב, לכבוד הסופר הדגול, יפה מאוד להעלות דברים אלו על אתר מכיון שכאן כל אחד יכול להביע את דעתו ולתקן את הטעון תיקון.

ועל כך יישר כוח גם למערכת האתר, שנותנת הזדמנות שווה לכולם.

עלו והצליחו! יישר כוח! ח' בשבט תשס"ו

18. הערה. הרבי גם סיפר בקשר למטפחת וקידוש לבנה בשנים הראשונות והוא בעצמו גם הראה מופת דומה, ע"י סיפור בלבד. זה לא סותר. י"ט בשבט תשס"ו

19. שאלה, להרב מונדשיין

הנני מנצל במה זו בכדי לשאול את הרב יהושע מונדשיין שאלה מסויימת, ואף שכבר עברו שנה תמימה ויותר מאז נכתב מאמר זה, אם כל זאת לא אבוש ואקוה כי ר' יהושע אשיב לי, אם כן ואם באופן פרטי ע"ג האימייל שלי.

אם הוד כ"ק הרבי זי"ע סיפר סיפור זה הרי אני מאמין באמונה שלימה שכך הוה וכמאמרך בהקדמה שהרבי סיפר אך סיפורים מהימנים, וכידוע ואכמה"ל.

הנה אני שמעתי את אותו סיפור בדיוק אבל על הרב מאיר מפרמישלן ע"ה, שמעתי זה מפיו של הרב מנחם הורביץ - רב בית הכנסת של קהילת ראחוב ברחוב רש"י בבני ברק. ברור לי שאם הרבי נ"ע האמת, אך פלא לי מדוע הורביץ מספר זאת על הרבי מפרמישלן, מנין מקורו לזה. אשמח לקבל תגובה מאת הרב מונדשיין. ח' במנחם-אב תשס"ז

20. שני נוסחים. הנוסח על הר"מ מפרמישלן נדפס כבר לפני כמאה שנה. כמובן שבדברים מעין אלו אין בידינו אפשרות לברר איזה נוסח הוא הנכון, והענין נותר בשדה האמונה.

אין פלא שיש בזה שינוי נוסח, מפני שהן הר"מ והן הווילעדניקער נהגו לדרוש את הפסוקים בצורה מעין זו. ח' במנחם-אב תשס"ז

21. תוספת פרטים. קצת ישן להגיב אבל לטובת הבאים שיכנסו: אני שמעתי מבצלאל שי' קופצ'יק, שלשבת בר המצוה שלו הגיע ר' ב"צ שמטוב לקרית אתא, וסיפר שהרבי סיפור סיפור הנ"ל.

ובשעת מעשה היו שני אברכים חשוכי בנים, והחסידיים התחילו ללחוץ עליהם שיעשו משי, והם אמרו (או אחד מהם) שאם זה ה' רצונו של הרבי, ה' אומר להם בפירוש כשנכנסו על כך כמ"פ ביחידות. אינני זוכר בדיוק הפרטים, אבל ההמשך ה' שאחד עשה (או שחמיו עשה לו בלי לשאול אותו...) ולתקופת השנה נולד לו, ואצל השני ה' נפל ר"ל. אגב ממנו שמעתי הביטוי "הימל-בעט". ב' בטבת תש"ע

סיפורים וגלגוליהם - לשם מה?

"עניינים מזוייפים הביאו נזק רב להפצת תורת החסידות". הרב מונדשיין בהקדמה ל"סיפורים וגלגוליהם", שיש בה תשובה למגיבים

שני הפרקים שהתפרסמו עד כה בסידרת "סיפורים וגלגוליהם" עוררו – אצל רבים וטובים – שאלות ותמיהות מסוגים שונים; את חלקן הגדול ניתן לתמצת בשאלתנו הנוקבת של המגיב מס' 8 לפרק הראשון:

"הכל נכון, אך מה זה יתן לנו? גם כך אנו דור מבולבל, רק נתבלבל יותר!"

כעבור יומיים מצא מגיב אחר (מס' 18) – במכתבי הרבי – את המענה הישיר והבהיר:

"בדורנו מבולבל זה, הנה ככל שיש להבהיר הענינים ולהוסיף דיוק, מועיל הוא ביותר... וה"ה בהנוגע לאוסף סיפורים ע"ד נשיאי ישראל... יש להעיר [=לציין]... מקורו של כל סיפור והעיקר – הסמכות שלו. ואם בהנוגע לכל נשיאי ישראל הדברים אמורים, עאכ"כ לנשיאי תנועת החסידות, אשר ידיעות שאינן מדוייקות ולפעמים ענינים מזוייפים וכו' – הביאו נזק רב להפצת תורת החסידות והחדרת הדרכותי' ומנהגי' לחוגים יותר רחבים..." (מתוך מכתב אל הרב זיון זצ"ל, אגרות-קודש, יא, עמ' רסח).

במלים אחרות: סיפורי צדיקים שאינם אמינים, נזקם גדול מתועלתם.

במכתב נוסף (אגרות-קודש, יב, עמ' רעו): אודות פרסום סיפורי חסידים שיופיעו ב"פרדס התמים", מובן שצריך לדייק ככל האפשר בסמכות המספר ובעל הסיפור, ונוסף על זה לציין בסיפור הנדפס מי הוא בעל השמועה וכו'. התופעה של תעשיית "סיפורי צדיקים" בדו"מ אינה חדשה, וכבר היתה לעולמים. אלא – כמו בדברים אחרים – בדורנו הכל נעשה "בגדול" ובממדים אשר לא שערום אבותינו.

הרה"ק ממונקטש (שהרבי חיבב מאד את ספריו) כותב ב"דברי תורה" שלו (ב, אות עח):

"ואמת כי סיפורי מעשי הצדיקים האמתיים הם גורמים ליראת שמים ומסוגלים לכל דבר, על-כן לעומת זה התגברו הכזבנים הנ"ל ומדפיסים ספרים מזה, מלאים סתירות ושקרים, והמה מבלי ומחריבי עולם בדברים כאלו שהם נגד התורה. וגם יביאו את ההמון, וגם ביותר את הסכלים המשכילים בעיניהם בראותם המעשיות הכוזבות כאלו הידועים שהם שקרים, וע"י זה יתלו בוקי סריקי בכל רבותינו ואבותינו הקדושים זי"ע, וגם בכל סיפורי תורת אגדות חז"ל ורוב מעשי הראשונים כמלאכים, לחשוב עליהם מחשבות פיגול ח"ו... וכן קיבלתי ביחוד מפי אאזמו"ר הגה"ק (מהר"ש) זי"ע... אשר צווח על ספרים מסיפורים כאלו שאינם בדוקים ולא מדוייקים, ומעורבים בהרבה כזבים. והוא ז"ל דייק וגרס ביותר רק מה ששמע ממגידי אמת המדייקים ויודעים, ורובם המקובל איש מפי איש מאבותינו או מרבותינו הקדושים זי"ע... עכ"ל.

והרי כך היתה גם דרכו של רבינו כ"ק אדמו"ר זי"ע, שהסתמך כמעט אך ורק על סיפורים ששמע מחותנו אדמו"ר הרי"צ זי"ע, ועל כל סיפור שלא שמע ממנו, דייק לומר ולהדגיש שלא שמעו מחותנו זי"ע.

עוד שמענו מדבריו אלו כדעת רבינו, ש"סיפורי צדיקים" בדו"מ עלולים לגרום להחלשת האמונה האמיתית.

בדורנו התרחבה, כנ"ל, חרושת הבדיות, ועלתה על שולחנם של מלכי רבנן: "האם מותר לספר מעשיות שאינם אמיתיים כדי לעורר ע"י זה לתורה ויראת-שמים?"

הרב המשיב ישב על המדוכה, הראה פנים לכאן ולכאן, צידד להתיר וסיים בדבר מושכל: "ויש הרבה ספרים שנמצאו בהם סיפורים מקובלים ואמיתיים מחז"ל ומגדולי ישראל לדורותיהם, באופן שאין צורך להמציא דברי שקר" ('אור ישראל', כט, עמ' קכא).

אך כשהגיעו הדברים לידי של אדמו"ר חסידי – הרה"צ ר"א וינברג שליט"א מסלאנים-ב"ב – הגיב בתוקף לשלילת ההיתר (שם, גל"ל, עמ' רמד):

"הנה כל מסורת האמונה המצוי' בידינו מיוסדת על קבלת דברי אמת ואמונה דור לדור, מהאב לבניו ומהרב לתלמידיו, והס מלהזכיר מלהעביר ולערב דברי שקר במסורת הקבלה... אין בזה כל היתר לנדון דידן להנחיל לתלמידים דברי שקר... וכל המתיר כגון דא הרי הוא כאילו מטיל דופי ח"ו באמיתות הקבלה המסורה לנו מדור דור. וכן שמעתי וקבלתי מרבותי זצ"ל שלא קבלו סיפורי מעשיות אלא א"כ דרשו היטב אם הם חתומים בחותם האמת הצרופה. לכן ישתקעו הדברים ולא יאמרו, לבל להתיר דבר כזה ביודעין.

"ומה שכתב שם שעי" סיפורים אלו מעורר התלמידים ליראת-שמים, הנה מכיון וקבעו חז"ל ש"שקרא לא קאי", אין זה רק התעוררות שטחית לשעה, כי "עד ארגיעה לשון שקר", ולא יהיה לזה קיום לעתיד. ומה גם שעלול מאד שיתוודע אי פעם השקר ואז יצא שכרו בהפסדו כפול ומכופל.

"ושמעתי מפ"ק הרה"צ הר"י מפשעווארסק זי"ע, שסיפר על הרה"ק הר"א מסטרעליסק זי"ע, שפעם באמצע התפילה נאנח מקירות לבו, ואחר התפילה הודיע לציבור שהיום נאנח בתפילה כי השבר יצא לו והיו לו יסורים גדולים ומזה נאנח. וכאשר שאלוהו לשם מה הודיע זאת, ענה שחשש פן חשב משהו שהאנחה היתה מהתפילה ויבוא לו מזה הרהור תשובה, ויהי' זה הרהור תשובה המיוסד על שקר ולא טוב הוא". עכ"ל.

קיצור: כשם שמצוה להאמין באמת ובסיפורי צדיקים אמיתיים, כך מצוה שלא להאמין בשקר, בבדיות ובכזבים.

בבמות אחרות פרסמתי סיפורי צדיקים אמיתיים ועוד אפרסם בעז"ה, ובבמה זו, בימים אלו, אני מפרסם את ה"לעומת זה". ובעקבות דמשיחא "יתבררו ויתלבנו ויצרפו... והמשכילים יבינו".

ב' בשבט תשס"ו

29 תגובות

=====

1. רבינו נחמן אמר להיפך: יותר טוב להאמין בשטותים ושקרים מלכפור בהם כי על ידי הכפירה בהם יבוא לכפור בהאמת. (ס' המדות). ב' בשבט תשס"ו

2. צריך לכתוב את דברי המונקאטשי בעברית ברורה: כשיתברר לילדים שהסיפורים הללו שקריים, הרי זה מטיל ספק בכל המסורת. ב' בשבט תשס"ו

3. אבל מי אומר שהסיפורים מזוייפים? צודק הרב מונדשיין שאסור להדפיס סיפורים מזוייפים. אבל מי אומר שמונדשיין צודק שהסיפורים מזוייפים. הדוגמא לכך היא הכתבה הקודמת של מ, על וילונות המשי, שמונדשיין טועם שהסיפור מזוייף, אני הקטן ועוד כמה וכמה יודעים שהסיפור הוא אמיתי! מה לעשות, ישנם סיפורים רבים אמיתיים, שהרב מונדשיין לא שמע אותם, וזה לא הופך אותם למזוייפים. ג' בשבט תשס"ו

4. אתה מאמין. שלמה "ועוד כמה וכמה יודעים שהסיפור הוא אמיתי"! מאיפה הם יודעים? הם כנראה קראו זאת ב"בית משיח"... ג' בשבט תשס"ו

5. על כך ניתן להמליץ. על מצב זה ניתן למליץ את האמרה הידועה אודות מורנו הבעש"ט: המאמין שכל הסיפורים היו - שוטה, שאינו מאמין שיכלו להיות - כופר. אבל ודאי כשאפשר לבור את הבר מהתבן, דהיינו: לדעת לאיזה סיפור יש מקור, ומהו, ולאיזה סיפור <יודעים> את מקורו ומראים את 'גלגוליו', בהחלט רצוי שיהיה מצוי. יחד עם זאת - צריך לכתוב כל זאת בלשון מכובדת, ולא בעוקצנות שמעוררת נוגדנים ונחמנות. והאמת <קודם כל, ואח"כ> והשלום אהבו, במילא יקויים 'ואל יהי שום מכשול בתפילתי'. בהצלחה לכל הצוות. ג' בשבט תשס"ו

6. למספר 5. מה מקור האמרה "הידועה"? ג' בשבט תשס"ו

7. הפתעה! - למס' 5. קראתי שוב את הפרק על וילונות המשי, ולהפתעתי לא מצאתי בו שום עוקצנות... כנראה שדברים אחרים עוררו את הנוגדנים למיניהם. ג' בשבט תשס"ו

8. תגובה נוספת ל מגיב 5. כבר מזמן הוכח (כמדומה ע"י מונדשיין...) שאמרה זו בשם הבעש"ט לא היתה ולא נבראה ואפי' משל לא היתה. ג' בשבט תשס"ו
9. מה עם סיפור הנר החמישי? ג' בשבט תשס"ו
10. למגיב 5. אתה ההוכחה שמונדשיין צודק! ג' בשבט תשס"ו
11. יוסף יצחק. כ"ק אדמו"ר – מספר הוד כ"ק אדמו"ר הרה"ק – אמר אוהב אני סיפורי החסידים ושיחתם, גם אלו הדברים המסופרים שאינם מדויקים כל כך, ואפילו אלו הדברים שהם מגזמים, די חסידות'שע סיפורים מאכין ווארעם און ליכטיג אין די חסידות'שע הייזער... (אג"ק הרי"ץ חלק ג' עמוד ת"ט). ג' בשבט תשס"ו
12. מדבר שקר תרחק, למגיב 11.
נראה לך שיש סתירה בין דעתו של הרי"ץ לדעתו של כ"ק אדמו"ר?
אי-דיוק והגזמה זה דבר אחד, שאפשר למצוא בו גם חיוב. אבל צ'זבטים זה דבר שונה, שלילי. ד' בשבט תשס"ו
13. ל-12. מה זה צ'זבטים? ד' בשבט תשס"ו
14. ל-13. גם אני לא ידעתי מזה צ'זבט, אז הסתכלתי במילון למלים לועזיות, וראיתי שזה פשוט "כזב" בערבית. והביאור במילון הוא, כזב, סיפור בדים, סיפור דמיוני. ד' בשבט תשס"ו
15. יוסף יצחק. אני מסכים אתך. ד' בשבט תשס"ו
16. הרגת אותנו עם "השבר"..... שיצא לו. ה' בשבט תשס"ו
17. שניאור. מה פשר הסתירות בין הסיפור איך שהוא מופיע בשיחות כ"ק אדמו"ר הרי"ץ ובין איך שהוא מופיע ב"מאסר וגאולת אדמו"ר האמצעי"? ה' בשבט תשס"ו
18. אבל אני לא מבין??? אני לא מבין מדוע צריך לעשות את זה ברבים???
במקום מכובד זה???
תשלח לכל העורכים וכותבי הסיפורים, תשלח למי שיכול לתקן.... מהעניין לפרסם זאת בריש גלי..... ה' בשבט תשס"ו
19. ל"נחמן". כנראה מעולם לא עיינת ב"כוכבי אור", שם הוא מדבר בחריפות נגד סיפורים שאינם מדויקים וְאוּאִין אִין מְקוֹרָם מוֹסַמְךָ וְכוּתֵב עַל סִיפּוּרֵי חֲסִידֵי הַנְּהוּגִים כִּיּוֹם "שֶׁהַשּׁוֹמֵעַ יוֹשֵׁב וּמִתְנַמֵּן וְהַמִּסְפֵּר עוֹמֵד בֵּין כּוֹס שְׁלִישֵׁי לְרִבְעִי" וְכך מַעְבִּירִים מִסוּרָה לֹא מְדוּקָה, וְהִיא מַחְרִידָה.
דווקא במקום ממנו אתה בא (או מתיימר לבוא) הקפידו על כל תג וואת במסורת המסופרת, אפילו על תנועות הגוף והידיים בהם סופרו הסיפורים והועברו השיחות.
לקחת שיחה כמו שהבאת, ולפרש אותה על הנושא הזה, אין זה אלא הגדול שבסילופים. כ"ה בשבט תשס"ו
20. למה אתם מסלפים? טיפה התגובה ששמתי! י"ג באדר תשס"ו
21. על מספר 5... כמעט ברור לי זה כמה שנים, שאימרה זו מקורה מהרה"צ ר' מענדל מקאצק (שהי' ידוע על אמרותיו הק' הנוקבות וחריפות).
ואם שגיתי, נא להעיר ע"ז.
(ונראה מאלו שקדמוני, שאין מושג למקור חוץ מהבעש"ט הק'. ואגב, זש"כ כ"ק רבינו דהרי"צ לא נהג לומר "הק" על האו"ח, השל"ה, ועוד ח"א (השיחה אינה תח"י כעת - לקו"ש ח"ב כמדומה) - באם איירי אבעש"ט ג"כ?) י"ט באלול תשס"ו
22. למספר 21.. בזה שכ' על אמירת "הק" על צדיקים:
ז"ע ראיתי, בספרו של הרשד"ב אבצן שי' "התניא - סיפורה והסטורי' שלה" (באנגלית, תש"ס, בהוצ' המחבר, מלוקט מכמה ספרים), שכ':
שהרה"ק מ'שינאו (בנו של הרה"ק ר' חיים מ'צאנז -זי"ע-)
פעם שמע מבנו (?) דאמר "די הייליגע תניא". והקפיד השינאווער, דהרי אמרי' "הק" על מעט מזער: האו"ח, השל"ה, והזהר, וסטרן על לחיו.
ולאח"ז, כשהתבונן השינאווער במעשיו, ובהתחשבו על גדלותו המתבטא בתמיא, ביקש מבנו מחילה, דאכן מגיע לה ה"טיטול". עכת"ד. (ולא צוין מקורו של הסיפור, אבל בהתקשר אל המחבר (קראון הייטס), מסתבר דבמקור נאמן עסקינו).
ובמילא, ה'זהר' הינו, אכן הג' המוזכר בלקו"ש שם, לשאלתך לזיהויו. (ראיתיו בח"ב שם לא מזמן).
ויתכן, שמזה הננו למדים שאכן נקבע הוספת "הק" רק על אינון צדיקייא, אבל יש בזה משום "תנא ושייר".
"ותן לחכם.."
*
- כבדרך אגב, על "סיפורים", אזכיר דבר מעניינא דיומא, בקשר למה שאירע לאחרונה, היל"ת, ב"עיר תורה" מאנסי בכשולן נבלות (בהשגחת "קרית יואל"..)-

והוא, שהר"ר שלמה שיינפלד ז"ל, מ"גדולי אמעריקא" שבדורינו, והקים כמה מוסדות חינוך ב'פאר ראקאוויי' ביחוד, אבל אן עהרליכע איד, שהכיר וכיבד באילנא דחיי כ"ק רבינו, וכ"ה אצל צאצאיו שי', ב"ה. הוא הי' מידידי משפחתי (שלוחי רבינו בארה"ב - שי'), ופעם התבטא על "חרדים" כאלו, שעושים תילים בג' ענינים: [בדיקת] תולעים, לה"ר, ו'ישן' - "שבזה עצמו אי"ז יהדות, אלא דבר יבש". ראה ראינו, מאחז"ל "מיני' ובי' לשדא בי' נרגא" (ומכמה כיוונים כאן...). כ' באלול תשס"ו

23. סליחה על הטה"ד... שמו של הרב שהזכרתי במס' 22, הינו "הר"ש פרייפלד" הידוע, ולא "שיינפלד" ככתוב.

ע"ד הצחות, זמנו של "חצות" (ולאח"ז) - הינו מיועד לתפילה, ולא לתקתוקן של תגובות, שלכן אירע ויקלקל...! כ' באלול תשס"ו

24. בשם החזון איש: מסופר שפעם שאלו את החזון איש האם מותר להמציא סיפורים שלא היו ולא נבראו כדי לקרב יהודים לתורה ומצוות והחזון איש ענה שבוודאי. (וזה הסיפור הראשון שהמציאו: ששאלו אותו וכך הוא ענה...) ל' בחשוון תשס"ז

25. לומר על התניא "קדוש". אולי ניתן לדייק שכ"ק אדמו"ר נ"ד הי' מקפיד לומר ספר תניא קדישא ולא הקדוש, אולי זה דמיון שלי, אבל כך שמעתי בהמון הקלטות. כ"ד בניסן תשס"ז

26. אבל למה? כ"ה בטבת תשס"ח

27. ל-2. אבל למה? אבל למה הרב מונדשיין בחר להיות זה ש"מברר לילדים שהסיפורים שקריים" ובמילא יבואו "להטיל ספק בכל המסורת"? ולמה בכזאת לשון "רעה" (אין לי מילה אחרת, מצטער ומתנצל מראש) כ"ה בטבת תשס"ח

28. הרב שליט"א. הרי, למיטב זכרוני והספרים אינם תחת ידי כרגע, הרב מונדשיין בעצמו מביא כמה וכמה דוגמאות בספרי ה"אוצר" שהרבי הקודם מביא את מנהג אביו נ"ע ובכמה מקומות מתאר זאת באופן קצת שונה וא"כ מה הראיה בסתירות? כ"ה בטבת תשס"ח

29. המצאות בשם החזון איש. אגב יש להעיר משו"ת אז נדברו, שכותב על שמועות בשם החזון איש, שלא היו ולא נבראו, והלואי שידבקו במעשיו וכו' ולא בהיתיריו הבדויים. כאן בסוף העמוד: <http://www.hebrewbooks.org/> א' בתמוז תשס"ט

"יום יבוא ותבין"...

החייל שקיבל עיטור גבורה במלחמת העולם השנייה, ושירת כחסיד בשורות הצבא האמריקאי בימי מלחמת קוריאה (הרב יהושע מונדשיין)

בפרקים הקודמים ראינו כיצד מתגלגלים סיפורים מרבי אל רבי, ועתה נשוב ונראה את גלגוליו של סיפור שלא היה ולא נברא.

בימי בראשית של העתון 'כפר חב"ד', בשלהי תש"מ, התפרסם שם (בגל' 5 עמ' 30) הסיפור דלהלן, שהוגדר כ"סיפור קצר";

ר' ז. (כיום תושב "קראון הייטס") נקרא לשורות הצבא האמריקני בשעת מלחמת קוריאה, וכשנכנס לרבי לקבל את ברכתו קיבל גם "הוראה – עצה": "בהיותך בצבא, השתדל בכל מאדך להקפיד ביחוד על... נטילת ידיים לפני האוכל". והוא "כחסיד, לא שאל שאלות גם אם בשכלו הוא, לא הבין במיוחד את הקשר בין מלחמה לבין נטילת ידיים דווקא".

במהלך המלחמה, באחד הבקרים, הציק לו הרעב ביותר (אחרי כמה ימים שלא סעד את לבו מחוסר מים לנטילת ידיים), ואחרי שוטטות של כמה שעות וקילומטרים רבים מצא סוף סוף מים. בטרם סיים את סעודתו שמע פיצוץ מחריד, וכשחזר לבסיס ראה שלא נותר אפילו זכר קלוש לא מהבסיס ולא מהלוחמים. "הוא נותר היחיד, יחיד ממש... ואז לפתע... הבין הכל..."

בקובץ "בדידי הוה עובדא" חלק שני (מערכת 'ופרצת', תשנ"א, עמ' 11-12), מסופר סיפור זה על חייל בצבא האמריקני, שומר תורה ומצות, סרן ראובן גולדברג, ששירת במדבריות קוריאה בזמן המלחמה שם [חזרנו על כל ה"ביכער" ולא מצאנו מדבר בקוריאה]. ומחמת שנצטווה ע"י הרבי להיזהר בנטילת ידיים, שוטט רעב וצמא במרחקים עד שמצא באר מים בכפר נטוש, נטל ידיו לסעודה, ותוך כדי כך הפציצו מטוסי האויב את המחנה שלו. "ראובן גולדברג, היה הנפש היחידה שנשארה באיזור".

גירסה מתקדמת יותר נדפסה בס' "רבותינו נשיאנו" (רשת אהלי י"י, תשנ"ב, עמ' 263-274), בשם "בודד בישימון". את הגירסה הזו 'סיפר הרב זלמן ז. המתגורר כיום בשכונת קראון-הייטס בברוקלין, הוא היה בעצמו 'גיבור הסיפור' וכל הפרטים אירעו אתו אישית. ניכרת זיקה בין נוסח זה לבין הנוסח הראשון, אלא ששם היה זה "סיפור קצר", ואילו בגירסה הנוכחית כנפי הדמיון ממריאות לשחקים אשר לא ידענום עד כה.

זלמן זה הוא בן למשפחה חסידית שדם חסידי זורם בעורקיו, "בעל קומה תמירה וכושר גופני מעולה" לפיכך גוייס גם הוא למלחמת קוריאה. גם הוא שמר על מצות הרבי "להקפיד על נטילת ידיים לפני הסעודה", וגם הוא צעד במרחבי הישימון הקוריאני עד שמצא מעין מים הנובע מבאר [מה זה?!]. נטל ידיו ואכל, שקע בהזיות, האריך בברכת המזון, ואז נשמע הפיצוץ האדיר שבישר רעות. רק כשהגיע זלמן לשער המחנה ונכנס פנימה [תיאור מגוחך לאירוע טראגי], ראה שבעצם אין מחנה ואין חיילים. "אחד ויחיד נשאר מכל היחידה – הוא עצמו".

הגירסה הבאה נערכה ביתר התחשבות ותשומת-לב למציאות, והיא הנדפסת בספרון "יום יבוא ותבין" (צא"ח, ל"ג בעומר תשנ"ו). הפעם מסופר על חייל ששמו (איך לא?) "דייוויד", גם הוא מקראון-הייטס, אלא שבגלגול הנוכחי הוא בן למשפחה דתית-מודרנית. הוא כבר סיים את לימודיו בביה"ס התיכון ועמד להיכנס לפקולטה למשפטים באוניברסיטה.

גם הוא נשלח למלחמת קוריאה, וגם אותו ציוה הרבי שיקפיד על נטילת ידיים לסעודה. ההמשך ידוע: הוא חיפש מים במרחקים "בין ההרים" ומצא את הבאר שבכפר הנטוש, נטל, בירך, אכל וכו', ובדרכו חזרה הבחין במטוס שהפציץ את המחנה. "המחנה כולו הושמד וכל חבריו נהרגו". "נצלתי רק משום שיצאתי לקיים מצות נטילת-ידיים" הבריקה המחשבה במוחו של דייוויד.

"זהו סיפור אמיתי, שהתפרסם בשעתו בעיתוני ארצות-הברית" מבטיח לנו הסופר.

אף שבדרך-כלל קשה לתת אימון בדברים הנכתבים בעיתונים, אבל במקרה זה הייתי מאמין אפילו לעיתונים, אילו רק ידעתי באיזה עיתון נתפרסם סיפור זה, ומתי.

אך כל עוד לא נחשפו עיתונים אלו, נוטה אני להאמין שכל הסיפורים הללו הם גלגולים שנתגלגלו מן המקור הבא:

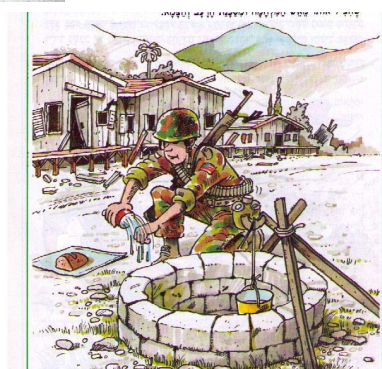
בשנת תש"ה יצאו לאור (ע"י המל"ח בברוקלין) חוברות קטנות לילדים, באנגלית, בשם "שעורי למוד הדת" (של"ה), ובעמוד האחרון של כל חוברת נדפס סיפור מצויר – קומיקס – בהמשכים (מובן מאליו שסיפורים אלו אינם מתיימרים לשקף אירועים שנתרחשו במציאות). הסיפור הראשון הוא אודות דייב [ולהלן: דיוויד], חייל דתי מברוקלין, הנוחת עם צבא ארה"ב בחודש יוני [1944] על אדמת צרפת ההולכת ונכבשת ע"י צבא הנאצים.

בחוברות 7-8 מסופר כדלהלן: דייב וחבריו ישובו לפוש באמצע פעילות קרבית. דייב, שמעולם לא אכל קודם שיטול ידיו במים, אזר אומץ ויצא לחפש מים. נטל ידיו ואכל, ובשעת ברכת-המזון התקיף טנק נאצי את כותנו והרג בהם עד אחד. דייב לבדו התגבר על הטנק באמצעות רימון-יד, והדבר עשה לו כותרות בעתונות ארה"ב. "אלמלא נטילת הידיים לא הייתי נשאר בחיים" מסיים דייב את הסיפור.

הדמיון הרב לגלגוליו המאוחרים של הסיפור, אינו מותיר מקום לספק מהיכן נובעת ההשראה לסיפור על החייל היהודי ר' ז. – ראובן גולדברג – הרב זלמן ז. – דיוויד, ש"התרחש" כעבור כעשר שנים במלחמת קוריאה.

להלן "תיעוד" האירועים במלחמת העולם השנייה (בשחור-לבן), ובמלחמת קוריאה (בצבעים). (ניתן להגדיל את הקטעים על ידי לחיצה.)

ד' בשבט תשס"ו

1. פרק זה הפרק הכי חזק שעלה עד היום בפרויקט.
סחטין. ד' בשבט תשס"ו
 2. תודה לתגובה. אחד מראשוני הגולשים שלח תיקון לתאריך שמופיע בגוף הכתבה, ובעקבות תגובתו תוקנה הטעות. תודה. ד' בשבט תשס"ו
 3. חזקה בג"פ הוה חזקה, מעתה נמתין בכל ליל שישי לפרק החדש.
ת"ח לכותב הנכבד ולכבוד האכסניה. חזקו ואמצו. ד' בשבט תשס"ו
 4. זירקינד אני שמעתי שהסיפור קרה עם הרב ז. היינו: זירקינד (צירקינד) הסופר שבקראו הייטס.
אולי יכולים לברר אצלו? ד' בשבט תשס"ו
 5. נמצא בקה"ת הספרונים "של"ה" חזר ונדפסו לאחרונה ממש - ונמצא למכירה בקה"ת (ניו יורק), וכמדומה נמצא בארון החדש של קה"ת שאצל חדר כ"ק אדמו"ר ד' בשבט תשס"ו
 6. חזק ומיוחד הפעם פיצחת ר' יהושע את הקוד הגנטי של הדמיונות שהתערבבו עם המציאות.
פרק חזק ביותר.
אני ממתין כבר לפרק הבא. ישר כח. ד' בשבט תשס"ו
 7. התפרסם בהערות כפ"ח רוצים חדשים!!! לא להתעצל, ראביי מונדשיין!! ד' בשבט תשס"ו
 8. מד"ה, ענק נקווה שלהבא בוחרי הסיפורים בצא"ח יהיו יותר נאמנים למקור.
ועכשיו..... בבקשה... "הנר החמישי" מה אפשר לשמוע על זה? ה' בשבט תשס"ו
 9. כל פרק מוצלח יותר מקודמו! ה' בשבט תשס"ו
 10. וואלה!! והשבוע סיפרתי את זה לילד שלי.... ה' בשבט תשס"ו
 11. אוי, כמה חכיתי לזה. ר' יהושע, יש עוד? הרי הכל היה 'קדימון' לפרק הזה ה' בשבט תשס"ו
 12. חוקר מה גדרו של הסיפור על שמועותיו הרבות שג"כ לא ה' ולא נברא?
וגם, אפשר לברר ולפרסם תגובתו של הרב ז. ה' בשבט תשס"ו
 13. מה המטרה???? אני הקטן שואל את עצמי, לשם מה נחוץ לאדון הנכבד לעסוק בהפרכת הסיפורים????
גם כך יש היום יותר מידי "סיבות" שלא להאמין..... אולי כדאי לכתוב על דברים שמוסיפים אמונה ובטחון..... מספיק לך שתקרר יהודי אחד ולא שווה כל ה..... שנזכה כבר להתגלות המשיח לעין כל, אז יראו כולם בגילוי כי ה' הוא האלוקים אין עוד מלבדו. ה' בשבט תשס"ו
 14. אכן היה את הסיפור הלזה שמעתי מאבי ש' שלמד ב-770 בשנות היו"דים. ה' בשבט תשס"ו
 15. תגובה. איני מבין איזו תועלת רוצה להפיק הכותב הנכבד, האם לאבד את האמונה של הדור הצעיר במעשיות צדיקים, ידועה האימרה על סיפורי הבעש"ט מי שמאמין לכל פתי ומי שלא מאמין כופר
- הערות המערכת (ל-15 ול-13): עיין בהקדמה לפרויקט הסיפורים:**
<http://www.shturem.net/index.php?section=artday2921>
<http://www.shturem.net/index.php?section=artdays> ה' בשבט תשס"ו
16. תגובה ל-15 כשאתה אומר מעשיות צדיקים אתה כנראה מתכוון למעשיות שסיפרו אותם צדיקים כמו צא"ח? בחי"ך. ה' בשבט תשס"ו
 17. חשוב, חיוני ומאלף מפרק לפרק גובר העניין בסדרתו המאלפת של הרב מונדשיין. כואב ומדהים לגלות שסיפור שכל כך רבים גדלו עליו, לא היה ולא נברא, אלא 'משל' קומיקסי היה.
אשריך, רבי יהושע הפוקח עיני אנ"ש. המשך להאיר ולהבהיר בעוד פרקים בסדרה החיונית והמאלפת. במילים אלו אני משמש כפה לעוד רבים שדיברו עמי ואמרו את הדברים באותו להט. איני בטוח שלא כולם נמנים עם המגיבים ולכן כה חשוב לי לאומרם כאן. ה' בשבט תשס"ו
 18. תגובה ל-17 מה לעשות ואני הקטן שמעתי את הסיפור הזה מהרב י. העכט ע"ה בעת שסעדתי על שולחנו.
בשעתו הוא אמר את השם של הבחור שאתו היה הסיפור. השם פרח מזכרונות. ה' בשבט תשס"ו
 19. 18 כשתיזכר תעדכן אותנו בבקשה. ה' בשבט תשס"ו

20. אם זה היה - היינו יודעים עם מי זה היה. חבל שר' יהושע שהוא איש אמת, מנצל את כשרונו הברוך והעצום לעסוק בהפרכת אמונה והרמת נס הקרירות בין אנ"ש, למרות שאין ספק שהוא צודק. הנקודה היא: כאלו סיפורים וודאי היו למכביר, אולי לא כל כך "מופתיים" ומלאי דראמה, אבל אנשים שניצלו בזכות קיום מצוות ואף נוכחו בכך - ודאי שהיו לא פעם ולא פעמיים. הסיפור עם כל פרטיו, כנראה שרק "משל" הוא, אבל טוב, הנמשל אכן היה הווה ויהיה. לא כדאי לקדש את האגדות, אבל כדאי להמשיך ולספר אותם, זה וודאי טוב ומועיל, מחזק אצל הילד את חשיבות ההקפדה על קוצו של יו"ד. ולדעתי מותר לומר לילד שיתכן והסיפור רק אגדה, אבל העניין נכון ואמיתי עד למאוד מאוד. ה' בשבט תשס"ו
21. ישנם הגהות בכתי"ק על סיפור כזה! כ"ק אדמו"ר מה"מ עבר על עבודה שהגישה מרת ח. שארפשטיין תחי' ושם היא כתבה סיפור זה. הפרטים פורסמו בתשורה לחתונת אונסדארפער - שפירא למי שיש סורק נא להעלות בבקשה. ו' בשבט תשס"ו
22. מה לתבן את הבר? בדקו מיהו הכותב! לפענ"ד עבודתו של הר"י מונדשיין בענין הסיפורים נכונה רק לסיפורים שנכתבו לפני עשור ומעלה. בימינו מספיק לראות את שם הכותב בכדי לדעת כמה אחוזים (מינימום בוודאות) מהסיפור הם פרי דמיונו. אני באופן אישי מדלג על כל סיפור פרי עטו של אחד הסופרים בני ימינו לאחר שהספיקה לי קריאה של סיפור אחד מפרי עטו המוכיח מתוכו את הדמיון הפורה (שאינו לו אחיזה במציאות). כמו"כ ישנן הוצאות ספרים שונות (ומשונות) המסוגלות באופן מיוחד להו"ל ספרים הרוויים בסיפורים שאף-אם-אולי יש בהם גרעין חסידי כלשהו, הוא קבור עמוק עמוק בין שורות הדמיון של הסופר. ח' בשבט תשס"ו
23. גירסה נוספת. ב'תשורה' שנזכרה בדברי המגיב מס' 21 (לחתונת אונסדארפער-שפירא, תשס"ג), מסופר שלפני כ-35 שנה כתבה הגב' שארפשטיין עבודת מחקר, שהיתה אח"כ לעיני הרבי. בעבודה זו היא מספרת, שמישהו נכנס אל הרבי לקבל את ברכתו לפני נסיעתו לשרת כחייל במלחמת קוריאה. הרבי אמר לו שישתדל להיזהר במצוות ככל האפשרי. פעם, כשהתכוננו לאכילה, נזכר שצריך ליטול את ידיו והלך לחפש מים. כשחזר, מצא שחבריו נהרגו מפצצה שנפלה עליהם באותה שעה. אמר החייל שהצלתו היתה בגלל ששמר את עצתו של הרבי להיזהר במצוות. הפרופסור שבדק את העבודה העיר, שמעשה דומה התרחש (להבדיל), עם גוי שעזב את הג'יפ שלו לעשיית צרכיו, וכשחזר, ראה שחבריו נהרגו מפצצה שנפלה על הג'יפ. ובטח - סיים הפרופסור - גם לאותו גוי היה לכך הסבר משלו. כשקרא הרבי את הערתו של הפרופסור הגיב בבת שחוק: הרי הוא אפיקורס! הכותבת הגדירה את הסיפור כ"פולקלור". ובצילומים הנלווים לסיפור רואים שהרבי שינה מ"פולקלור" ל"סיפור". לפי אותה גירסה אמר הרבי לחייל להשתדל להיזהר במצוות ככל האפשרי ולא דיבר עמו ספציפית על מצוות נטילת ידיים; החייל לא שאל לפשר ההוראה, וכמובן שהרבי לא השיב לו "יום יבוא ותבין". החייל עצמו הוא זה שנזכר טרם אכילתו שעליו להקפיד ולמצוא מקום ליטול את ידיו, כנראה מכוחה של הזהירות במצוות שקיבל על עצמו בעצת הרבי. ט' בשבט תשס"ו
24. נא לברר. אולי אפשר לברר אצל גב' שרפשטיין מיהו אותו חייל אלמוני? ט' בשבט תשס"ו
25. רשימת הסופרים הנאמנים והסיפורים המפוקפקים. אולי יוכלו הקוראים לדרג את הסופרים במידת נאמנותם לפרטים מדויקים, ובד בבד להעלות עוד סיפורים שאמינותם מוטלת בספק! י"ט בשבט תשס"ו
26. מס הערות. אז זה לא היה במדבריות, אלא במלחמת קוריאה. לא כך מבטלים סיפור. מסיפור לסיפור שינו את שם החייל והרקע שלו- אבל המעשה עצמו- לא יכול להיות? זה לא נוגע מתי זה היה ויתכן אף שעם אחד הרביים הקודמים. י"ט בשבט תשס"ו
27. זירקינד. אני שמעתי שהסיפור קרה עם הרב ז. היינו: זירקינד (צירקינד) הסופר שבקראון הייטס. אולי יכולים לברר אצלו? אני נכד של הרב צירקינד שיחי' ושמעתי ממנו וכן ידוע לכל המשפחה שמאורע זה לא קרה אצלו. כ"א בשבט תשס"ו
28. מה הבעיה בסיפורים??? אני לא מבין מה הבעיה בכך שמשנים שם או פרט קטן דומה. הרי בעצם סיפור חסידי בה בשביל ללמד לקח, מוסר השכל ולא בשביל לדעת שיש דיוויד שניצל ממלחמה! רק שמפריע לי שכותבים ביטויים כגון: "הזוי" ו"בדיוני" כי אין שום הוכחות ברורות שזה לא נכון (גם אם יש לא צריך לכתוב כאלו ביטויים. ניתן גם לעשות את זה בדרך טובה יותר!!) כ' באדר תשס"ו
29. מה הפירכא??? כל הסיפורים דומים להוציא שינוי עיבוד. והסיפור בקומיקס הוא סיפור אחר 10 וואט? ח' במנחם-אב תשס"ו
30. נטילת ידיים. מדוע בנטילת ידיים נוטל ורק אח"כ מברך? ואילו בברכות מברך ואח"כ עובר לעשייתן? י"ב באלול תשס"ו

"אדם דואג על איבוד דמיו"

פלאי פלאים של גלגולי "מדרש פליאה" ופתרונם. פרק רביעי בסידרת "סיפורים וגלגולים" מאת הרב יהושע מונדשיין (היו ימים)

בפרק הראשון שבסידרה הנוכחית, התייחסנו לסיפוריו של ר"א ב"נ כעיתרי דמיון ובדיון; להלן סיפור נוסף מפרי רוחו.

בשנת תשנ"ט נדפסה 'תשורה' לחתונה (כ"ו כסלו), ובה גם סיפורים שסיפר ר"א ב"נ בשנת תשל"ז. בין הסיפורים נדפס גם הסיפור דלהלן, שלדבריו, הוא עצמו שמעו מפיו של הרה"ח ר' יוחנן גורדון ע"ה:

פעם הביאו רב זקן מאחת הערים מארה"ב לכ"ק אדמו"ר שליט"א, מכיון שהוא אמר שיש לו צוואה מאביו ואביו מאביו על איזה ענין, ועד עכשיו לא יצא לו למלא את הצוואה... לכן אמר לנכדיו שיביאוהו אל אדמו"ר שליט"א... וכשיצא הי' נרעש ונפעם עד מאד. ואמר: אדמו"ר שלכם הוא גאון נפלא, רשכבה"ג [=רבן של כל בני הגולה], ואין לכם מושג בגדלותו. ולקח הרבה זמן עד שנרגע. ואחר-כך סיפר את כל פרשת הענין אשר קרהו.

שאביו-זקינו מצא מדרש פליאה על הפסוק "ואיה השה לעולה" (דעקידת יצחק), ואיתא על-זה במדרש: "הדא הוא דכתיב אדם דואג על איבוד דמיו ואינו דואג על איבוד ימיו". ואביו זקינו שאל גדולי עולם שיפרשו לו המדרש פליאה הזה... הוא שאל את המלבי"ם, ר' אייזיל חריף, "דער מינסקער גדול" ועוד ועוד... אך אף אחד לא פירש פירוש שיניח את דעתו. וציוה לבנו בצוואתו שיברר את זה, ובנו גם כן שאל גדולים וטובים ולא נתקרה דעתו, וציוה לבנו שלו – שהוא הרב הנ"ל – שיברר את זה.

ועכשיו, סיים הרב הזקן את סיפורו, באתי לכ"ק אדמו"ר שליט"א כדי לשאול פירוש המדרש פליאה הזה. והאדמו"ר פירש את זה מיד ללא שהיית רגע, ובפירוש כל-כך גאוני מצד אחד, ופשוט מצד שני, עד שהנני עומד נדהם ונרעש מול גדלותו.

אדמו"ר שליט"א פירש כך: יצחק הרי הי' בכור לאמו, וא"כ אם הוא הולך לישחט יש לו דין של קרבן בכור שהוא קדשים קלים, ומתן דמים שלו הוא מתנה אחת כנגד היסוד, ומצד שני הרי הוא הלך לישחט לעולה, ועולה היא קדשי קדשים ומתן דמים שלה הוא שתיים שהן ארבע, ולכן לא ידע יצחק איך אפשר לעשות את זה. וזהו ששאל: ואיה השה לעולה? איך אפשר להקריבו לעולה אם הוא בכור? וזהו שאמרו במדרש: "אדם דואג על איבוד דמיו", כלומר מה יהי' עם הדם שלו, "ואינו דואג על איבוד ימיו", כלומר על עצם הענין שהולך לישחט.

כ"ק אדמו"ר שליט"א הביא גם משיטת הרמב"ם לענין זה, אך המספר לא זכר בדיוק את הרמב"ם.

עכ"ל סיפור המעשה הפנטסטי מפיו של ר"א ב"נ, סיפור אשר איש מבלעדיו לא שמע מר"י גורדון, ולא ידוע על שום אדם שזכה לשמוע זאת מפיו של אותו רב זקן, שלמרבית הצער לא נתגלה שמו ונתכסה לעולמים...

אלא שסיפור פירושו של "מדרש פליאה" זה, אף הוא כשלעצמו 'מדרש פליאה', ומעמיד בספק את יכולת ה"הרגשה" והאבחנה בין סיפור בדוי לסיפור אמיתי.

מפני שמונח לפנינו נוסח קדום של סיפור זה, כפי שנתפרסם בשנת תרצ"ד בספר "חבל בנימין" מאת ר' חיים בנימין ליפקין, וזה תוכנו:

אדמו"ר מהר"ש בא לוויטבסק, לחתונת בנו ר' מענדל עם בתו של הגביר ר' יוסף פאפיערין, שהיתה נכדתו של המלבי"ם, שהיה נוכח גם הוא באותה חתונה. המחותן ר' יוסף ניצל את המעמד הנדיר של נוכחות שני גדולי עולם אלו, וביקש מהם לפרש לו את דברי ה"מדרש פליאה" על עקידת יצחק, ש"אדם דואג על איבוד דמיו ואינו דואג על איבוד ימיו".

המהר"ש כיבד את המלבי"ם – שהיה זקן ממנו – שיפרש ראשונה, ואחר-כך פירש הוא עצמו בצורה דומה להפליא לפירוש שנתייחס לעיל לאדמו"ר זצ"ל...

המלבי"ם קם מכסאו ואמר: אין זה כי אם ברוח הקודש שבו פירש המחזק את המדרש פליאה. והוא ביאור נפלא מאד וגם פשוט כל-כך (גם הגדרה זו דומה להפליא להגדרה שהגדיר "הרב הזקן" את פירושו של רבינו זצ"ל...).

ר' חיים בנימין ליפקין – כותב הסיפור – מציין, שהוא עצמו שמע זאת מאחד שהיה נוכח באותה חתונה, בהיותו תלמיד בוויטבסק, בישיבת הגאון ר' יצחק ליפקין – זקינו של כותב הסיפור. כיצד אפשר להטיל ספק כלשהו בסיפור ששלשלת מסורתיו ברורה כל-כך, וכולו מקרין אמינות מוחלטת?

אך מה נעשה ור' מענדל בן מוהר"ש לא היה נשוי מעולם לבת משפחת פאפיערין, וחתונתו הראשונה התקיימה בשנת תרמ"ב, כשנתיים אחרי פטירתו של המלבי"ם!
* * *

ועדיין לא נתמלאה סאת מבוכתנו; בספר "גבורה יהודית במלכות הרשע" (עמ' 166) מספר ר' אייזיק קרסיק ע"ה על דודו-זקינו הרה"ח ר' יהושע דובראווסקי [כשרשמתי אני את הסיפור מפיו, אמר שאת הסיפור הזה שמע מדודו ר' מענדל דובראווסקי], שנסע אל מוהר"ש ועצר בעיירה שבה התגורר המלבי"ם [ברשימתי הנ"ל, שר' יהושע נסע מעיירתו גריגורובקא, והיה צריך להחליף רכבת בעיר האמיל, שם כיהן המלבי"ם ברבנות. ע"כ. ואולי היתה זו פליטת פה, והכוונה למוהילוב, שבה היתה רבנותו של המלבי"ם בין השנים תרל"ב-תרל"ד].

המלבי"ם ביקש ממנו לשאול ממהר"ש שיבאר לו את ה"מדרש פליאה" דנן, וכששב מליובאוויטש ובפיו הפירוש הנ"ל, קם המלבי"ם ממקומו ואמר: "תורה היא מן השמים" [סיום זה דומה להפליא לתיאור שבס' "חבל בנימין" דלעיל].

האם יכולים אנו לפקפק בפרט מפרטי הסיפור הזה?
* * *

ואם לא די בכל אלו, הנה מצאנו בכת"י שבספריה הלאומית ירושלים (מס' 3522) את הפירוש דנן ל"מדרש פליאה" זה, ושם הוא מיוחס ל... אדמו"ר הזקן!
* * *

כרגיל ברוב "מדרשי הפליאה", הדברים אינם מצויים כלל במדרשים הידועים לנו; המקור הראשון שמצינו לביטוי "אדם דואג על איבוד דמיו ואינו דואג על איבוד ימיו" הוא בס' החיים לר' שמעון פראנקפורט, ח"א יום ה' (אמשטרדם תס"ג דף י', א) ושם: אמרי אינשי אדם דואג וכו'. על הפסוק "אלקים יראה לו השה לעולה בני" נאמר במדרש תנחומא: "אמר יצחק, נפשי מסורה לה' אבל אוי לי על דמי". וניתן לראות במדרש זה השראה לנוסח שנתגלגל ל"מדרש הפליאה" הנ"ל.
י"א בשבט תשס"ו

1. כמה אפשר עם ב"נ? הרי כבר נקבע שב"נ הוא איש הדמיון.
האם יש עוד משהו שמספר סיפר זה על הרבי? י"ב בשבט תשס"ו
2. מה יהיה עם סיפור הנר החמישי? י"ב בשבט תשס"ו
3. יעקב מי זה ר"א ב"נ? ט"ו בשבט תשס"ו
4. מה פשר התמונה המזעזעת הזו? ידועה ההקפדה על דמויות מהתנ"ך והמלאך הזה... ט"ז בשבט תשס"ו
5. גירסא חמישית. אני שמעתי סיפור זה בגירסתו הראשונה, אך... עם פירוש שונה על המדרש!!
ט"ז בשבט תשס"ו
6. וגלגול נוסף... רב חשוב מאנ"ש מעיר על גלגול נוסף:
בספר "אילנא דחיי" (בהע' 'מטעמי יצחק', פ' וירא) מביא 'שהק' מהרא"י מסאדיגורא שאל להרה"ג המלבי"ם שיפרש לו דברי הילקוט... והשיב לו הגאון...; ואיני מקבל אחריותו עלי, כי מי יודע אולי הוא מאמר בדוי. אך יען שהוא דבר נכון כתבתיו".
בגירסה זו מתייחס הפירוש למלבי"ם עצמו. י"ז בשבט תשס"ו
7. אלו לא הוכחות. תפתחו את היום ותראו כמה דברים אמר הבעש"ט ואח"כ המגיד ואדמוה"ז וכו וכו יתכן שהיה הסיפור עם אחד מהם יתכן ואצל כמה, אבל הגלגול זה לא הוכחה שזה לא היה. ואם משהו התבלבל בכמה פרטים כמו שמות וכאלו... מצוי מאד... זה לא פוסל את עצם הסיפור. י"ט בשבט תשס"ו
8. מס הערות. הספריה הלאומית בירושלים יתכן והתבלבלה בין מהר"ש לאדה"ז.
יתכן ולא ידעו בדיוק הפרטים אבל התוכן נכון אצל המלבי"ם או מהר"ש. י"ט בשבט תשס"ו
9. המלבים ברשימות'. ראה מ"ש ברשימות (בפרט בנדפס זה עתה ברשימות היומן) אודות המלבים, "א פשטן ווי אפערד" וכו'. עיין שם, ומי שידע מה הושמט מהרשימה במקור - יבין.
תודה למ. גינזבורג כ"ז בסיון תשס"ו
10. יש מקור למדרש ועוד. אני מצאתי אמרה זו באחד הספרים של תורות היהודי הק' (כמדומה תורת היהודי). שם מוזכרים הדברים בשם "מדרש אבכיר" ומישהו שחיפש אז בכל המקומות בילקוט שמעוני שם מובאים קטעי מדרש אבכיר הידועים לנו, אך לא נמצא שם כזה מאמר.
אולם לבסוף מצאתי לאיזה מדרש הכוונה. אי' במדרש תנחומא וירא סי' כג בזה"ל: "אמר (יצחק) אם בחר בי הרי נפשי נתונה לו, על דמי צר לי מאד".
המפרשים נתקשו בדברי המדרש ויש שהגיהו אמו. אין ספק שהפירוש הנ"ל שאמרו מי שאמרו (והוא אכן גאוני מאד) מתייחס לתנחומא הנ"ל.
מי שלא זכר את לשון הדרש המדויקת הלביש לו לשון מליצית שמקורה בראשונים, אבל זו בדיוק הכוונה. שעל נפשו (ימיו) אינו דואג רק על דמיו. י' בשבט תשס"ח
11. בהמשך לתגובה הקודמת: רק אחרי שכתבתי את התגובה הקודמת שמתי לב שהמחבר עצמו הזכיר בסוף את דברי המדרש תנחומא, ועל כל פנים ברור שהכוונה למדרש הנ"ל ואם כי במעבר מפה לפה הלשון הסתלף ולא נכון לומר שאין מקור למדרש פליה הנ"ל.
תורת היהודי נדפס בבילגוריי תרע"א ושם כאמור מובאים הדברים בשם היהודי הק' לפרש את המדרש כמפורש כאן בכתבה, 3 שנים אח"כ נדפסו הדברים באילני דחיי פיעטרקוב תרע"ד, שם בעמ' 18 בהגהות "מטעמי יצחק" מובא שהאדמו"ר רא"י מסדיגורא שאל את המלבי"ם את פי' המדרש והוא פירש כנ"ל. המדפיס מציין שלא ידוע לא אם אכן ישנו מדרש כזה אך מסיים שבגלל יופי הדברים בכל זאת הדפיסם, מעניין ששנים אח"כ הדפיסו להיפך שהמלבי"ם לא ידע לפרש. ט"ו באייר תשס"ח
12. חתונת בן ר' מענדל עם המלבי"ם אבל כן היתה חתונה עם נכד המלבי"ם המהפכן הסוציאליסטי מיכאל הלפרין שאמו היתה בת המלבי"ם, ומיכאל נשא בויטבסק את בת ר' יוסף פאפירנא. הכל מתואר בספרו של מייסד חיל הים ירמיהו הפרין "אבי: מיכאל הלפרין". עיי"ש. כ"ג באייר תשס"ט

נפלאות "הנר החמישי"

סיפורו של מעשה שנגע ללבם הכואב של רבבות אנ"ש וריגשם עד דמעות. פרק חמישי בסידרת "סיפורים וגלגולים", מאת הרב יהושע מונדשיין

הפעם לא נעסוק בגלגוליו של סיפור מהדור הקודם אל דורנו, אלא בסיפור שנוצר בתעשיית הסיפורים שבדורנו, וכבר זכה להתגלגל ולהתפרסם בכמה במות.

בתוך ה"שלישים" להסתלקותו של כ"ק אדמו"ר זי"ע, נתפרסם בעיתון 'כפר חב"ד' (גל' 624, עמ' 22-25) "סיפור נפלא ששלח לנו הרב משה חיים גרינוולד מניו-יורק".

תוכנו של הסיפור בקצרה: אביו של המספר, ר' אברהם צבי גרינוולד מלודז', זכה להשתתף בחתונתו של הרבי בוורשא, ונלווה אל הג"ר מנחם זעמבא הי"ד (שהי' בן-דודה של אמו) בביקורו אצל הרבי במלון למחרת החתונה. בשעת פרידתם אמר הרבי כי הנר החמישי של חנוכה מסמל את החושך הכי גדול, שהרי לעולם אינו חל ביום השבת, ובהדלקת נר חנוכה מאירים אף את החושך הגדול הזה, ולכן מסמל הנר החמישי את כחו וחידושו של החנוכה. "זוהי התפקיד של כל יהודי, בכל מקום שבו הוא נמצא, בוורשא או בלונדון, להאיר גם את המקום החשוך ביותר".

בשנת תש"ח נסע ר' אברהם צבי לארה"ב, אל דודו ר' משה חיים גרינוולד, שנמנה עם חסידי אמשינוב. שם נשא לאשה את (אמו של המספר) בתו של ר' זושא סינקביץ, חסיד אלכסנדר מקראקא (שהתגוררה אז בטורונטו) אצל דוד אמה, "הנגיד החסידי" ר' קאפיל שוורץ, מחשובי יהודי טורונטו).

לפני חתונתו בא להתברך אצל אדמו"ר מוהרי"צ בני. ועל-פי בקשתו של הרי"צ נכנסו גם אל ה'רמ"ש', שם שמע מהרבי שנית את ביאור מעלתו של הנר החמישי, ואשר "זה התפקיד של יהודי בכל מקום בו הוא נמצא, בניו-יורק או בלונדון, עליו להאיר גם את המקום החשוך ביותר".

ר' אברהם צבי הנ"ל הי' לרב ומלמד בקהילת "עדת ישראל" בוואשינגטון הייטס (בערך בין השנים תש"ט-תשי"ד), אח"כ עבר לטורונטו ושם הי' רב ומלמד בקהילת החרדים – חסידי סאטמר. את בניו (המספר, משה חיים, ואחיו) שלח ללמוד בישיבת נייטרא.

ר' משה חיים התחתן בחורף תשכ"ט, ולפני חתונתו נכנס עם אביו לרבינו זצ"ל להתברך ממנו. הרבי בירך גם את האב ואיחל לו שיזכה לראות בחתונת נכדו. באותה הזדמנות חזר הרבי בשלישית על הביאור הנ"ל, וסיימו בכך ש"זה תפקידו של כל יהודי להאיר גם את המקומות הכי חשוכים, ולא משנה אם הוא נמצא בטורונטו או בלונדון. כל יהודי הוא חלק אלוהי ממעל ממש. בנו יחידו של הקב"ה וכשמדליקים את הנשמה שלו בנר של קדושה – מתעורר גם היהודי הרחוק ביותר במקום החשוך ביותר".

בשנת תשל"ט התחתן אחיו הצעיר של המספר בלונדון, וכל המשפחה נסעה לשם. אגב כך גרמו (בסיועו של ר' אברהם יצחק גליק ע"ה) להצלתה של בת ישראל – בתו של "קנאי" איש סאטמר – שהלכה אחרי גוי ר"ל (דבר שנרמז להם ב"יחידות" דשנת תשכ"ט). הצלה זו התרחשה – כמובן – בנר החמישי של חנוכה.

ר' אברהם צבי זכה שתתקיים בו ברכת הרבי, הוא נכח בחתונת נכדתו, ונפטר עם סיום ה"שבע ברכות" בי"ד כסלו תשמ"ט, בדיוק ביום שבו מלאו שישים שנה לחתונת הרבי בוורשא.

זהו קיצור תוכנו של המעשה, שעם פרסומו נגע ללבם הכואב של רבבות אנ"ש וריגשם עד דמעות. מאז חזר הסיפור ונדפס בכמה מקומות, עד לס' "ורבים השיב מעון". קטע ממנו (אודות בתו של הקנאי מסאטמר) נדפס גם ב'שיחת השבוע' ונתגלגל למקומות נוספים. ביאור עניינו של הנר החמישי נעתק מכאן לס' "שערי המועדים" (חנוכה, עמ' שט).

רבים יצטערו וגם ישתוממו לשמוע, שכל "הסיפור הנפלא" הזה לא היה ולא נברא; אדם בשם ר' אברהם צבי גרינוולד מלודז' אינו ידוע בין יהודי טורונטו, והם אינם מכירים גם את מחותנו "הנגיד החסידי" ר' קאפיל שוורץ. עדיין לא פגשתי בחסיד אמיניב ששמע אי-פעם על ר' משה חיים גרינוולד מפילדלפיה, ואנשי ישיבת נייטרא אינם זוכרים את האחים גרינוולד שלמדו בישיבתם בשנים האמורות. גם בין חרדי וושינגטון-הייטס לא מצינו מי שמע על ר' אברהם צבי הנ"ל, ולא זו בלבד, גם על קהל "עדת ישראל" לא שמעו שם מעולם!

יש לשער שמלאכת המחשבת של בדיה מורכבת זו יצאה מבטנו של נ' חנניה [שם בדוי] מירושלים, שבשנת תשנ"ג כתב בגל' 554 של 'כפר חב"ד' (במדור קוראים-כותבים) את המכתב הבא:

בהתוועדות נר החמישי חנוכה תשל"ד, שזכיתי להיות נוכח אז אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א, הסביר הרבי שליט"א באריכות אשר נר החמישי הוא מועד אצל כללות עדת החסידים, לחוגיהם וגוניהם, מדור דור, ואינו קשור לגאולה ממאסר של אדמוה"ז שהיתה בנר השלישי ולא בנר החמישי. והרבי שליט"א הסביר באריכות, מהו הטעם הפנימי ליומא טבא של נר החמישי, ובין היתר ביאר שזה היום היחיד בחנוכה שלעולם אינו יכול לחול בשבת. והסביר הרבי שליט"א – הרי שבת עניינה אור, ואם כן, תאריך כזה שלעולם, בשום קביעות, אינו יכול לחול בשבת, חסר בו לגמרי ענין האור, והוא כולו חושך. ולכן דווקא ביום כזה מודגש גודל העילוי של חנוכה, בבחינת "הוי' יגיה חשכי", שלוקח גם יום שכולו חושך (הנר החמישי שלעולם לא חל בשבת) ומהפך אותו לאור. עכ"ל המכתב.

ובכן, זכה אותו שומע שחלק משיחה זו נטבע במוחו ונחקק בזכרונו, והוא שנתן לו את ההשראה לכל הבנין המורכב והמסועף.

ומדוע אמרנו "חלק" בלבד? זאת מפני שהקביעה כי "נר החמישי אינו קשור לגאולה ממאסר של אדמוה"ז, שהיתה בנר השלישי ולא בנר החמישי" – שבעבורה נכתב המכתב כולו – לא נאמרה כלל וכלל באותה שיחה! בדיקה ב"שיחות קודש" והאזנה לשיחה המוקלטת מוכיחה בבירור את ההיפך המוחלט! הרבי אינו מטיל ספק כלשהו ואינו מפקפק כלל בכך שגאולת אדמו"ר הזקן היתה בנר החמישי, וכל מה שדובר בשיחה זו הוא בביאור הענין מדוע היתה הגאולה דוקא בנר החמישי, שמגלגלין זכות ליום זכאי.

הזיקה בין המכתב לסיפור באה לידי ביטוי גם בכך, שבשניהם נאמר (בשם הרבי) שהנר החמישי הוא מועד לכללות עדת החסידים. בה בשעה שבשיחתו הנ"ל אמר הרבי שזהו יום מיוחד גם אצל ה"אינם חסידים".

אלא שכפי הנראה נשתכח מהכותב, שמאותה שיחה שמע שזהו חידוש שנתחדש לו לרבינו באותם ימים אחר שנתחבט בזה זמן רב ("וואס איך האב זיך ליינג געמאטערט"), ולא מיירי בביאור שהונח אצלו כבר לפני ארבעים שנה, ואף חזר והשמיעו שוב ושוב מדי כמה שנים...

באותו סיפור מובא בשמו של רבינו גם המשפט הבא: ביי דעם אויבערשטער איז יעדער איד טאייער ווי א בן יחיד. ביי דעם רבי'ן דער שווער איז יעדער איד ומבשרך אל תתעלם! (=אצל הקב"ה כל יהודי יקר כמו בן יחיד. אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר כל יהודי הוא 'מבשרך אל תתעלם!'). עכ"ל. וכבר אין אנו יודעים האם דמיונו הפורה של הכותב הוא ששם את הדברים הללו בפי הרבי, או שמא רק העתיקם ממקום למקום ומזמן לזמן.

מכאן יש לפקפק גם באמינותם של שאר הסיפורים שנתפרסמו באותה תקופה בסידרת "ורבים השיב מעון", ובפרט הסיפור "יש לי בארץ אלפי בנים יחידים" המתייחס למר יוסף בן-אליעזר ("אוהד הביסבול", מאנשיו של שגריר ארה"ב לאו"מ מר ארתור גולדברג...), שמבנה הסיפור ומהלכו מזכיר משום מה ביותר את הסיפור "הסוד של הנר החמישי"...

י"ח בשבט תשס"ו

21 תגובות

=====

1. נמצא קהילת "עדת ישראל"! נדמה לי ברור שכל קהילות הייקים, האשכנזים, נקראים "עדת ישראל" או בקיצור "עד"י, וא"כ למה כותב הכותב שאין כזה קהילה? י"ח בשבט תשס"ו
2. היה שווה לצפות ומסתמא גם זה חלק מההכנה לביאת והתגלות מ"צ "יתבררו ויתלבנו כו"י"ח בשבט תשס"ו
3. איפה? האם נדמה לך ברור שבשושינגטון הייטס יש קהילת עדת ישראל? י"ח בשבט תשס"ו
4. קהילות שם הקהילה היא "קהל עדת ישרון" י"ח בשבט תשס"ו
5. אני ראיתי לא מצאתי במאמר זה שמץ של הוכחה שהסיפור לא היה ולא נברא. בכלל לא ראינו אינו ראיה, וכיצד ניתן לדחות סיפור שסופר ע"י אנשים ידועים מזה שאחרים לא שמעו עליו. י"ח בשבט תשס"ו
6. מי ראה ומי שמע? כבוד הרב ברייער (תגובה 5), מי הם האנשים הידועים שסיפרו את הסיפור? י"ט בשבט תשס"ו
7. שאלה לרב מונדשיין שי' כבוד הרב מונדשיין:
דעותיך בנוגע לסיפור זה כבר פרסמת "ברעש גדול" במ"א (ושמוליק קראוס אף עשה מזה מטעמים בבית משיחם).
אמנם נפלאותי מאד עליך בזה: האם משום שאת שמות האנשים שבסיפור לא מצאת, ועל הקהילה לא שמעת, נהפך הסיפור אוטומטית לדמיון ברור?! הזוהי דרכה של חקירה?!
האם לא שמעת מעולם שבסיפורים כגון דא (בו מדובר על חסיד מחסידות אחרת הבא במגע עם חב"ד - "עבירה" מס' 1, ובתו יצאה לתרבות רעה - עבירה מס' 2, והוא עוד הלך "לקרב" אותה - "עבירה" מס' 3) מכניסים שם בדוי במקום השם האמיתי?! והאם מעולם לא שמעת שבריו פועמים לא מצינים עובדה זו! ובפרט שמ"בנין" זה אתה עושה בנין אב לעוד סיפורים?!
אודה ולא אבוש, שגם אני משער שסיפור זה (ואפשר שעוד כמה כמוהו) לא היו ולא נבראו. אלא שאנני כותב א"ז כדבר הברור, ואנני מפרסם דעתי זו בשער בת רבים.
זכור - לפני שאתה פוסל עליך לקיים את ה"חוקרת ודרשת היטיב", הכולל גם - פני' לכותב הסיפור וכו' וכו'. רק אחרי כ"ז תוכל לציין בבמה זו את הגיגך (שאני כה נהנה לקרוא אותם). בכבוד, י"ט בשבט תשס"ו
8. תזכורת איפה שהוא כתוב או נאמר על סיפורי הבעש"ט שמי שמאמין-פתי ומי שלא מאמין שזה יתכן-כופר. מה נוגע אם היה או לא היה??? מה שבטוח-יכול להיות!!!! י"ט בשבט תשס"ו
9. אל משה לייב (שם בדוי)
אתה כותב בוודאות (כאילו דרשת וחקרת היטב), שאת דעתי בקשר לסיפור זה כבר פרסמתי "ברעש גדול". אבל האמת היא, שמעולם לא פרסמתי את הדברים בשום מקום, לא "ברעש גדול" ולא "ברעש קטן". ואינני אחראי לפרסומיו של ש"ק בב"מ. י"ט בשבט תשס"ו
10. לכבוד הרב מונדשיין שי' ידוע ידעתי שמסיבות שונות (כנראה פוליטיות, אך לא אוכל לקבוע בנחרצות מחמת חסרון ידיעה ברורה) לא פרסמת בזמנו את המאמר השלם שכתבת בנושא.
אך הפירכה ל"סיפור" זה נהפכה לשם נרדף אליך, משום מה. אנני יודע למה נתפסו דוקא על סיפור זה, והלא פירכת סיפורים הוא תחביב וותיק שלך (וממש אין לי כל בעי' עם זה), אך זוהי המציאות. ומכאן המקור והסיבה לפליטת הקולמוס אצלי. ואתו הסליחה.

אגב:

א] על הערותי אין לך תגובה?
ב] אני יודע למה התכוונת כשכתבת אחרי המילים "משה לייב" את המילים "שם בדוי", אך דע לך שהמערכת בעצמה מבקשת רק "כינוי" בשעת כתיבת תגובה, ולא שם אמיתי.
ולסיום... כן, גם אני מעוניין מאד שתמשיך בסדרת המאמרים האלה. תאמין לי שאלולא המאמרים שלך ספק אם הייתי נכנס ל"שטורעם" באותה תדירות.
בכבוד, י"ט בשבט תשס"ו

11. מס הערות. אם אני לא שמעתי מעולם על י.מ. זה אומר שהוא לא קיים?
אם הרבי אמר "וואס איך האב זיך ליינג געמאטערט" זה לא אומר שלא אמר את זה פעם.
מה שאומר הרבי בקשר לבנים יחידים אמר הרבי באמת מס' פעמים בכמה וריאציות. י"ט בשבט תשס"ו

12. למה לפרסם? לרב מונדשיין שי'
אני מאד נהנה מכל הגילויים והחקירות של כב',
אבל למה לפרסם את זה ברייש גלי?
דבר כזה צריך לפרסם בפורום סגור אבל לא שאנשים לא יאמינו יותר לשום דבר.

הערת המערכת:

לקריאת ההקדמה וההבהרה על צורך פרסום הסיפורים הבדויים
"י"ט בשבט תשס"ו" <http://www.shtetrem.net/index.php?section=artdays&id=292&lang=hebrew> <target="_blank">לחץ כאן

13. נו נו כאלו שכל הסיפורים שמספרים באימה ביראה ברתת ובזיעה על הבעל שם טוב הקדוש הם מדויקים במאה אחוז.

אז מה ההבדל? שכאן עברו מאה שנה וכאן עברו עשר שנים?
הדימיון היהודי נותר אותו דימיון, ועם הזמן רק מתפתח.
רק מה, כאן - בסיפור של הנר החמישי - אנחנו רואים תופעה של פנומן שהקדים את זמנו ופיתח בדימיונו סיפור מדעים כאילו כן עברו מאתיים שנה, ובסך הכל אנו רואים כאן גילוי על אנושי של תופעה שלא בת זמננו. במילים אחרות: זכינו לגילוי של כותב הסיפור עוד בדורנו ולא בעוד מאתיים שנה, ועל דרך פיתוח טכנולוגיה או מחקר רפואי שעתיד להסעיר את העולם בעוד מאתיים שנה - כבר היום. י"ט בשבט תשס"ו

14. מענה למשה לייב
ראשית דבר, לדעתי מדור ה'תגובות' אינו פורום לוויכוחים והחלפת דיעות, לפיכך איני רואה חובה לעצמי להשיב על כל הנכתב בו, אלא רק במקרים חריגים.
לעיל הגבתי על פרט אחד שנראה לי חשוב, ועתה אגיב בקיצור על פרטים נוספים כבקשתך.
אתה שואל: האם משום שאת שמות האנשים שבסיפור לא מצאת, ועל הקהילה לא שמעת, נהפך הסיפור אוטומטית לדמיון ברור?! הזוהי דרכה של חקירה?
תשובתי: הכחשת הסיפור הנ"ל סובבת באויר העולם בפרסום במשך שנים רבות. ולא בסגנון של "אני לא שמעתי" אלא: "איש לא שמע!" היתכן שמאז ועד היום לא קם מישהו והכריז "אני אני הוא משה חיים גרינוואלד"? או מישהו שיודיע "אני אישית מכיר את אברהם צבי גרינוואלד ובנו משה חיים"? או את "הנגיד החסידי ר' קאפיל שווארץ מחשובי יהודי טורונטו"? הרי הם לא חיו במחתרת, אלא תפסו עמדות ציבוריות בואשינגטון הייטס, בטורונטו ובעוד ריכוזים יהודיים!
מדוע עדיין לא הצליחו לאתר את "קהילת עדת ישראל"? [ואף אם המצא תמצא, זה לא יעשה את הסיפור אמין יותר].

אתה מיינע לי: "לפני שאתה פוסל עליך לקיים את ה"חוקרת ודרשת היטיב", הכולל גם - פני' לכותב הסיפור".
תשובתי: האם לדעתך לא דרשתי וחקרתי היטב לפני שכתבתי שאנשים אלו אינם מוכרים באותן קהילות שאליהן משייך אותן הכותב?
באשר לעצתך לפנות אל כותב הסיפור - האם ידוע לך מיהו "כותב הסיפור"? בעתון נאמר שמשה חיים גרינוואלד הוא הכותב. והדרא קושיה לדוכתה: האם אתה מכיר אותו? איך אוכל לאתר את כתבתו כדי לפנות אליו? כ' בשבט תשס"ו

15. פניה לכפר חב"ד - האם ניסו לפנות למערכת כפר חב"ד ולקבל את תגובתם? באם השמות הם אכן שמות בדויים, הם יכולים להצהיר על כך. או לפרסם את שם הכותב שיקבל אחריות על סיפורו. דהיינו כפר חב"ד צריך להצהיר ברורות על מקור הסיפור ואמינותו וצריכים ליטול אחריות על הסיפורים שהם מפרסמים. אם הם לא יכולים לעשות זאת אזי הרב מונדשיין צודק. כ"א בשבט תשס"ו

16. הצעה ובקשה חשובה
כדאי מאוד לפרסם כמה מאמרים חיוביים, שמאשרים את נכונותם של סיפורים ידועים. ולהעיר, שלאחרונה י"ל ספר שהוא, לכאורה, הפונדק הראשון שבו נלקטו הסיפורים רק ממקורות נאמנים - "רבות מופתי", והסיפורים עדיין מתפרסים לעתים קרובות בגיליון כפ"ח. כ"ג בשבט תשס"ו

17. חקרתי ומצאתי א. לפני מספר שנים ניסיתי להתחקות אחר מקורות הסיפור. בין היתר הגעתי לבנו של השליח הנווד, המכב גם הוא בסיפור. והוא סיפר לי כי אכן שמע פעם מאביו ז"ל את חלקו בסיפור, כפי שהתפרסם בכפ"ח, הרי לכם אינדיקציה לאמינות הסיפור.
ב. אני מאמין כי בעז"ה, בקרוב, אמצא אינדיקציה אחת נוספת, ואמצא את הדרך לפרסמה.

ג. יש לזכור, שלרוב החסידים (בפרט אלו הנמנים עם החסידויות הפוליטיות), יש בעיה קשה עם פירסום סיפור כזה (בפרט שיש שם ילדה שחפצה היה להינשא לגוי), עאכ"כ, כשמדובר בחסידי סאטמר. למי שמכיר קצת אנשים כאלה, צריך להיות ברור כשמש, שלא ייתכן שמפרסמי סיפור כזה, לא יעשו הכל, אבל הכל, ע"מ לטשטש את זהותם. ד. למרות שקראתי את המבוא למדור זה, אינני מסוגל לקבל ולהסכים עם כך, שהקאך וההתלהבות שבהפרכת סיפורי מופת, מקורו בקדושה. אינני רוצה לדמיין, לאיזה 'מנה הגונה' היה 'זוכה' הכותב, אילו היה משתתף בהתוועדות של ר' מענדל ע"ה, למשל. כ"ה בשבט תשס"ו

18. לר' מונדשיין אין מקור קראתי מספר פעמים את דברי ההקדמה של הרב מונדשיין, למה חשוב כ"כ להוכיח סיפורים שאינם נכונים (תחת הכותרת הקדמה והבהרה), ולא מצאתי שום מקור (!) להנהגתו הלא חסידית הזו. אמנם מצאתי שם כו"כ משפטים חריפים בדבר החובה לדייק בסיפורים אודות צדיקים בכלל, ואודות רבותינו נשיאנו בייחוד, אך מ"מ, מה המקור להו"ל ספר ומאמרים לפרוך את הסיפורים הלא נכונים (אפי' אם יש כאלה)?!, הרי אפי' במכתבים החריפים הנזכרים, אין אף לא ברמז קריאה למעשים כאלה. הרי לך ראייה שלמרות החריפות שבדבר, אין מקום להנהגה 'עמלקית' כזו (סליחה, אך אין כוונתי לאיש, אלא להנהגה), זו כנראה גם הסיבה שלא מצינו במשך 9 דורות (!) שזו תהיה התעסקותו של חסיד - לפרוך סיפורי מופת על רבו, וזאת למרות שכדברי הר' מונדשיין עצמו, חולי זה הינו גם נחלת הדורות הקודמים! כ"ה בשבט תשס"ו

19. אולי חקרת, אבל לא מצאת - למגיב 17 לא ראיתי במאמרו של הרב מונדשיין פקפוק בקיומו של השליח הנודד, אלא במשפחת גרינוולד. ואת זה לא מצאת, וגם כל אלו שחיפשו עד היום עדיין לא מצאו. כ"ה בשבט תשס"ו

20. חקרת ומצאתי 2 שימעלה יקירי, המימצא שלי איננו מצביע על הגילוי המרעיש אודות קיומו של השליח הנודד, אלא אודות אמיתות חלק נכבד (!) מהסיפור שהשליח הנודד קשור אליו. כ"ו בשבט תשס"ו

21. אהה..... עכשיו ברור לי למה תמיד אני מתבלבלת בין סיפור הבייסבול לנפלאות הנר החמישי... מה יש ל"כפ"ח לומר בנידון"? כ"ז בשבט תשס"ו

ולא ניכשל...

חמשת הפרקים של "סיפורים וגלגוליהם" גרמו לרבים מן הקוראים 'חלישות הדעת'. כדי לפייסם - פרק מיוחד (היו ימים)

חמשת הפרקים שנתפרסמו עד כה בסידרת "סיפורים וגלגוליהם" גרמו לרבים מן הקוראים 'חלישות הדעת', וכדי להניח את דעתם ולפייסם מתפרסם הפרק הנוכחי, להראותם שבדיית סיפורים אינה אופיינית לחסידי חב"ד לבדם, אלא מכת מדינה היא זו ומתחלואי דורנו.

בית היוצר התורני-"ליטאי" מצטיין במיוחד בבדיית סיפורים, אך מגמתם שונה מזו של החסידים: אלו כוונתם לשווק את הרבי, ומדמים בנפשם שסיפוריהם יעצימוהו, ואלו כוונתם להוכיח את מציאות הבורא, ואשר "יש מנהיג לבירה זו" המשגיח עליה בהשגחה פרטית ומופתית (השקפה חסידית שהפכה לנחלת הכלל).

להלן גלגוליו המהירים של סיפור, וסוף הפרק יהא נעוץ בתחילתו המפתיעה של הסיפור:

[א]

"לגעת בכוכבים – זכרונותיה של מחנכת דגולה ואהובה" (הוצאה ראשונה באנגלית: 1990. הוצאה ראשונה בעברית: 1994-תשנ"ד).

"למרות שכל המאורעות בספר זה הם אמיתיים, השתמשה המחברת בהרבה מקומות בשמות בדויים".

במדור "מה' מצעדי גבר כוננו", עמ' 119 ואילך (במהדורה העברית), מופיע הסיפור "שלא נבוש ולא נכלם ולא נכשל", המספר על ר' יודל, תלמיד-חכם ירושלמי, שלשם כתיבת ספר תורני נזקק לכתבי-יד, ופנה לספרייה הלאומית שבירושלים.

כשתקף עליו הרעב נטל ידיו לסעודה, ובסיומה בירך את ברכת-המזון בקול שנשמע היטב בדממת אולם-הקריאה, ועד לאזני הספרנית הגיע. זו נזפה בו ברוגז: "האם לא ידוע לך שאין לאכול באולמות הקריאה?! ואם לא די בכך, אתה עוד מברך בקולי קולות ומפריע לאחרים להתרכז, ומעל לכל זה – אתה אפילו אינך מברך נכון!"

הספרנית – "נערה חילונית לגמרי לפי הופעתה" – אף הצביעה לו בסידור על טעותו: "כאן... כתוב בפירוש: 'שלא נבוש ולא נכלם לעולם ועד', ואתה אמרת: 'שלא נבוש ולא נכלם ולא נכשל לעולם ועד'. הוספת מלה שאינה כתובה בנוסח המקורי ענתה בנצחנות גלויה..."

האברך הסביר לה שבמשפחתו קיימת מסורת בת דורות להוסיף גם את המלים "ולא נכשל", והוא אינו משנה ממנהג אבותיו! הספרנית שלפה מן המדפים סידורי תפילה בזה אחר זה, הוא דפדף בהם בסבלנות רבה, אך לשוא. לא עלתה בידו להצביע בפניה ולו על סידור אחד שבו נדפס נוסח זה.

רק כעבור שבוע מצא בשטיבל במאה-שערים הגדה ישנה נושנה, שבה נדפסה ברכת-המזון בתוספת המלים "ולא נכשל".

"הנה מצא את אשר חיפש והוא עוד יוכיח לה, לספרנית הכל-יודעת, שיהודי אינו מברך ברכת-המזון סתם כך... הוא צילם את העמוד מן ההגדה, הוסיף חיצים ושירטט עגול בלורד אדום כדי להדגיש את הקטע המתאים... הכניס את הדף המקופל לתוך מעטפה" ושלחו לספרייה הלאומית.

חלפו שנים, והנה הגיעה לביתו הזמנה לחתונה של זוג שאינו מוכר לו לחלוטין. בכל זאת ניגש לחתונה, שם נתוודעה אליו הכלה והציגה עצמה כאותה ספרנית, היא שהיתה זכורה לו כ"נערה חילונית, אפילו אנטי-דתית... והנה כאן, באולם הזה, נערכת חתונה דתית לכל דבר..."

כאן סיפרה לו הכלה פשר דבר: היא מבית דתי, למדה בבתי"ס דתיים, אך בשלב מסויים הפנתה עורף לחינוכה והפכה לחילונית. במסגרת עבודתה בספרייה הלאומית הכירה סטודנט ערבי שהציע לה נישואין, ובאותו יום שבו היה ר' יודל בספרייה הגיש לה אולטימטום: עליה לקבל החלטה עד יום שישי...

באותו יום שישי הגיע אליה מכתבו של ר' יודל, והמלים "ולא נכשל" גרמו לה להשיב את תשובתה השלילית: "המלים הברורות הזדקרו לנגד עיני... 'שלא נבוש ולא נכלם ולא נכשל לעולם ועד'. המלים העתיקות האלה... פיזרו את כל הספקות..."

באותו רגע עלתה על דרך התשובה, נרשמה לסמינר לבעלות-תשובה, נפגשה עם בחור בעל-תשובה ועתה נערכת חתונתם.

ר' יודל סיים בקול נרגש: "במשך שמונה דורות היו צריכים בני-משפחתנו לברך ברכת-המזון בנוסח המיוחד הזה, כדי שביום בהיר אחד תינצל בזכותו בת-ישראל מרדת שחת..."

[ב]

"בית נאמן" (מוסף ל"יתד נאמן"), ט"ז בטבת תשנ"ז, ע' 3, בכותרת: "שלא ניכשל".

הגירסה הנוכחית גלגלה את האירוע מתלמיד-חכם ירושלמי אנונימי, אל "הגאון ר' משה הרשור זצ"ל", ת"ח מפורסם, שזכה להדיר ספרים רבים מתורתם של רבותינו הראשונים.

פעם שהה ר' משה בארכיון, נטל ידיו, אכל ובירך ברכת-המזון בקול. ניגשה אליו הספרנית הראשית "שלא נראתה כשומרת תורה ומצוות", ושאלה במבוכה מדוע הוסיף את המלים "ולא ניכשל", ואילו היא זוכרת מילדותה ששמעה את סבה ע"ה מברך ללא המלים הללו?

ר' משה תמה על עצמו ולא ידע כיצד הגיע לפיו נוסח זה: "אולי היתה זו טעות. אני בל"נ אברר את הענין ואשיב לך תשובה"... "כנראה יש לטעות זו מקור כלשהו, לא יתכן שסתם כך טעיתי בנוסח המקורי, בו אני רגיל מאז עומדי על דעתי!" אמר בלבו.

הוא לא נח ולא שקט, עד שסוף סוף מצא את הנוסח הזה באחד מכתבי-היד שבו עסק בעבר, ומשום כך טעה והחליף באופן חד-פעמי בין שתי הנוסחאות... זאת הסביר בכתב לספרנית, נחה דעתו והענין נשכח מלבו.

כעבור זמן קיבל הזמנה מאנשים בלתי מוכרים לו, בתוספת בקשה אישית שיבוא להשתתף בשמחת הנישואין. באולם החתונה היה ר' משה היחידי בעל חזות חרדית, והנה "לפתע באה למולו הכלה בכבודה ובעצמה, לבושה בצניעות ככלה חרדית לכל דבר, וביקשה להבהיר לו את הענין".

"אני היא אותה ספרנית... אז עדיין לא הייתי שומרת תורה ומצוות, אך סבי היה שומר מצוות, ומשום כך זכרתי את הנוסח בו היה מברך ברכת המזון... זנחתי הכל, הפכתי לחילונית מובהקת..."

"באותו יום, בו קיבלתי את מכתבו של הרב... הייתי אמורה למסור הסכמתי הסופית להינשא לגוי!... לפתע התעוררה תשומת לבי למקרא הנוסח: 'שלא ניכשל'... באותו יום כבר ידעתי מה אשיב לאותו גוי..."

"נפתחו בפני שערי התשובה... והיום אני עומדת להינשא לחתן שומר תורה ומצוות..."

"ר' משה היה נסער ונרגש למשמע המכשול שנמנע ע"י אותה טעות-לא-טעות. הוא עזב את המקום, עדיין נתון תחת הרושם העצום עד כמה נפלאות הן דרכי ההשגחה..."

"שאל אביך ויגדך – מיטב הספור מוסר השכל שבו, מאוצרו של רבי שלום מרדכי הכהן שבדרון שליט"א" (חלק שלישי, ירושלים תשנ"ז [הקדמה: שבט תשנ"ז]).

במדור "נפלאות דרכי ההשגחה", עמ' סח ואילך, מופיע הסיפור "כך ניצלה הספרנית מנישואין עם ערבי":

"את הסיפור סיפר לי ת"ח חשוב, ששמע זאת מבעל העובדה עצמו, שלרגל עבודתו הוא מבלה לפעמים שעות ארוכות בספריה, שם הוא מעיין בכת"י עתיקים".

גם הוא בירך את ברכת-המזון בקול, וגם אותו שאלה הספרנית – נערה חילונית – "מהיכן לקח את הנוסח 'ולא נכשל', שלא נמצא בכל הסיפורים שנמצאים בספריה". ענה לה שכך קיבל מאביו, והבטיח לברר את מקור הנוסח הזה. אחר ששמע את הנוסח הזה באחד הסיפורים "עמד וסימן בסידור סימן עגול מסביב למלים הללו ושלח לה לספריה, כדי לקיים בזה את הבטחתו".

קיבל הזמנה לחתונה, הגיע, לא הכיר אף אחד, כשעמד לצאת בא אליו שליח מן הכלה, כשנפגשו הציגה את עצמה שהיא היא הספרנית, נולדה בבית דתי, נתחנכה בבית-ספר דתי, אחר כך הפנתה עורף לחינוכה ונעשתה חילונית. במסגרת עבודתה בספרייה הכירה ערבי משכיל שהציע לה נישואין, ובדיוק ביום שקבע לה לקבלת התשובה, הגיע לידיה הסיפור עם המלים "ולא נכשל".

"ראיתי את העיגול שסימנת מסביב למלים 'ולא נכשל לעולם ועד', הבנתי מזה שאינה ה' לידי שבדיוק באותו היום יגיע הסיפור אלי, כמו הוראה שלא נכשל לעולם ועד". ומיד הודיעה לערבי את תשובתה השלילית. אז התחילה חזרתה בתשובה, הכירה את החתן שגם הוא בעל תשובה וכו'.

עתה כבר הבין האברך, מה לה לנערה חילונית התעניינות כה מפתיעה בנוסח המדויק של ברכת המזון, ואין זה אלא שכך הקדים הקב"ה רפואה למכה!

[ציין שניכר היטב בגירסה הנוכחית, שלנגד עיני הכותב עמד הספר "לגעת בכוכבים", שממנו העתיק משפטים שלמים בשינויים קלים].

מאמר מוסגר: בעתון 'משפחה' (א' בחשוון תשס"ו), כותב נתן אנשין, במדור 'עמדה', על הנושא: "סיפורים שלא היו ולא נבראו", ובסופו:

"ולסיום, סיפורון נחמד שכנראה כן היה וכן נברא. הסיפור ידוע לרבים... את הסיפור סיפר, לפי השמועה, המגיד הירושלמי רבי שלום שבדרון באחת מדרשותיו: שאלתי פעם את החזון-איש, אם מותר לספר סיפור דמיוני אך מעורר לעבודת ה'. ענה לי החזון-איש, שמותר. וזה לכם הסיפור הדמיוני הראשון שאני מספר... הפטיר רבי שלום מיניה וביה..."

אך לא היה זה הסיפור הדמיוני היחיד שסיפר המגיד ר"ש שבדרון, והסיפור דנן יוכיח...

קובץ "אור תורה" (סיון תשנ"ח), סי' פו – מאת הרב דוד שניאור – עמ' תרמא.

"...ונסיים במעשה שהיה בימינו אלה, מעשה המעיד על חשיבות שמירת מנהגי האבות. סיפור זה סופר לי על ידי ראש ישיבה אחד, שאמר שזה מעשה שהיה, ואף נדמה שהודפס באיזה ספר".

"יהודי אחד ביקר בספריה הלאומית בירושלים... אכל ובירך ברכת המזון. הספרנית, בחורה חילונית... ניגשה אליו ואמרה לו: סלח לי אדוני... למיטב ידיעתי, המלים 'ולא נכשל' אינן נמצאות בברכת המזון... האיש ענה שכך שגור בפיו מעודו... בדקו בסיפורים רבים על אתר... ואכן המלים "ולא נכשל" לא נמצאו בשום ספר. אחרי כמה זמן... הזדמן לו סידור מסויים... שכתוב בו בברכת המזון "ולא נכשל". הלך וצילם את הדף ההוא, ולקח עפרון אדום, צייר עיגול סביב המלים האלו ושלח בדואר לספרנית... כמה שבועות אחר כך, קיבל הזמנה לחתונה... הגיע לאולם ולא הכיר אף אחד... כאשר אמר 'מזל טוב' לכלה, הכלה קפצה עליו: ..אני הבחורה מן הספריה... היא

מספרת לו שעמדה להתחתן עם ערבי מוסלמי... ביום המיועד לחתונה, קיבלה את מכתבו וכשפתחה אותו ראתה מול עיניה... את המלים 'ולא נכשל'. אז הסיקה... שיש כאן רמז מן השמים ואל לה להכשל... אותו יום היא ברחה, והנה היום היא זוכה ב"ה להנשא לבחור יהודי, וגם חזרה בתשובה.

"איזה סיפור נפלא! המרים על נס את התוצאה מכך שיהודי שמר על הנוסח של ברכת המזון כפי שקיבל במסורת אבותיו, להגיד שבחו שלא שינה..."

[ה]

עלון "מאורות הדף היומי", גליון מס' 127, יא חשון תשס"ב (לעלון זה שמור מקום של כבוד בראש יצרני המעשיות בדורנו).

במדור "דבר העורך", בכותרת: "שלא נבוש ולא נכלם ולא נכשל???"

"יהודי מקוראינו... שלח סיפור מעניין למערכת... 'בעקבות המאמר' כותב הקורא, 'נזכרתי במעשה שהיה לפני כשני עשורים...'

ת"ח ירושלמי שעסק בעריכת ספר תורני היה מבקר בספריית האוניברסיטה העברית, נטל ידיו, פרש לקרן זווית, אכל ובירך ברכת-המזון בדביקות, ובקול רגוע כדי שלא להפריע לנוכחים. יום אחד ניגשה אליו סטודנטית שהציגה עצמה כ"אינה דתייה", אבל היא זוכרת היטב שהסבא הדתי שלה המנוח לא היה אומר "ולא נכשל" בברכת-המזון...

לרגל התעניינותה בברכה זו, ניאות הרב לשגר אליה צילום של נוסח הברכה כפי שבירך הוא.

כעבור שנתיים קיבל הזמנה לחתונה, וההמשך ידוע: ברגע שפתחה את המעטפה וראתה את המלים "ולא נכשל לעולם ועד" ניתקה את שיחת הטלפון עם הערבי ממזרח ירושלים.

"הרב שהוזמן לחתונה, התכבד בזימון... עיני בני משפחת הכלה זלגו דמעות כאשר מפיו יצאו המילים 'שלא נבוש ולא נכלם ולא נכשל לעולם ועד'."

[ו]

"The Kiruv Files", למחברים מחוגי ישיבת "אור שמח". נדפס לראשונה בשנת 2003.

ב'הסכמה' לספר ובמקומות נוספים, יש יותר מרמז בעלמא לכך שהסיפורים הם מעשים שהיו, ונודעו למחברים המעורים בעולמם של בעלי-התשובה.

בעמ' 145 ואילך נדפס הסיפור דנן, שגיבורו הוא בחור ישיבה בשם חיים כהן (במהלך הסיפור מתברר מדוע העניקו לו המחברים שם כל-כך נפוץ. ואכמ"ל), שגם הוא בא לספריית האוניברסיטה העברית, אכל ובירך ברכת-המזון. הספרנית החילונית הביעה באזניו את פליאתה על נוסח זה, שמעולם לא שמעה כמותו וגם לא ראתה בשום סידור!

הבחור הסביר לה שכך הוא המנהג בקהילות מסוימות, אולם היא לא השתכנעה. הוא הבטיח לה שכשיבוא לביתו ישלח לה צילום מסידור שבו מופיעות המלים הללו. את הבטחתו זו הוא קיים רק כעבור כמה חודשים, בשלחו לה צילום מאותו עמוד ובהקיפו את המלים "ולא נכשל" בצבע אדום.

כעבור שנתיים קיבל לביתו בבני-ברק הזמנה לחתונה שתיערך ברמת-גן, וההמשך ידוע: ביום שבו עמד האולטימטום של הערבי לפקוע היא עמדה לפגוש בו ולתת את הסכמה, אלא שברגע צאתה את דירתה הגיעה המעטפה, והמלים "ולא נכשל" המוקפות באדום קפצו אל מול עיניה.

היא החלה ללמוד בסמינר לבעלות-תשובה, והערב היא מתחתנת עם בן-תורה שיקדיש את חייו ללמוד וללמד.

* * *

אין ספק שהסיפור התגלגל לעוד כמה וכמה בתורות תורניות שנתעלמו ממני, ועם כל אלו הסליחה.

עתה נחשוף את מקורו הוודאי של הסיפור, שלא היה ולא נברא:

[ז]

בשלהי שנת תרצ"ז פרסם הסופר ש"י עגנון (בעיתון 'הארץ') את סיפורו "ולא נכשל", שלימים נכלל בסידרת כתביו בחלק "אלו ואלו" (עמ' רפט ואילך).

להלן תמצית הסיפור בלשונו, הספוגה בתורה יותר מאשר בכל גלגוליו דלעיל גם יחד:

לעולם אל ישנה אדם בתפילה מנוסח אבותיו... סדר תפילה שמתפלל אני נשתנה מנוסח אבותי... טלטולים שניטלטלתי מתחלתי ועד עכשיו גרמו לכך... חוץ מברכת המזון שלא זזתי מנוסח אבא זכרנו לברכה. וכשם שהוא היה נוהג לומר בבקשת 'רחם' "שלא נבוש ולא נכלם ולא נכשל", כך נוהג אני. אף על פי שברוב הסיפורים לא נזכרה בקשת "ולא נכשל".

פעם אחת נתארחא אצלנו ריבה נאה אחת בת טובים, בת גדולי אשכנז שאבותיה שמשו ברבנות בכמה קהלות קדושות שבגולה. שמעה שאני אומר "ולא נכשל". שאלה מה מקום לבקשה זו. אמרתי לה כך מקובלני מבית אבא.

אמרה כיצד אתה אומר כך מקובלני והרי בקשה זו אינה נזכרת בסידור. אמרתי לה ודאי היא נזכרת...

נטלתי סידור להראות לה ולא מצאתי בו בקשה זו. נטלתי סידור אחר ולא מצאתי בו בקשה זו. מכיון שרגיל אני בתפילות בנוסחאות הרבה כינסתי לי סידורים הרבה. עמדתי ובדקתי בכל אותם הסידורים, ולא מצאתי בברכת המזון זכר לשתי תיבות אלו של "ולא נכשל".

אמרה אותה ריבה וכי לא אמרתי לך שתיבות אלו אינן מכלל הבקשה. וכשאמרה כך הציצה בי כאדם שאומר לחברו נפסלה מטבע זו.

אחר ימים... חזרה לאשכנז להשלים לימודיה...

נכנסתי לחנות של ספרים. נזדמן לידי סדר ברכת המזון, כאותו שהיה תלוי בבית אבא למעלה משולחננו. הצצתי וראיתי שכתוב שם בתפילת 'רחם' "ולא נכשל". לקחתי את הספר ויצאתי שמח...

עלתה מחשבה בלבי אשלח לה לאותה ריבה ספר זה, כדי להראות לה שלא בדיתי דברים בעולם... מיד צירפתי מחשבה למעשה ונטלתי מעטפת וכתבתי את שמה... **וטבלתי קצה הקולמוס בדיי אדומה** ושירטטתי למטה מתיבות של "ולא נכשל", שאם תקרא תראה.

אחר ימים כתבה לי איגרת תודה... עוד כתבה שהיא עומדת לעלות לארץ ישראל, ועמה בן זוגה, ועומדים הם לעשות חופתם בירושלים...

משאכלנו ושתינו כיבדו אותי לברך שבע ברכות... ובירכתי ברכת המזון וכשהגעתי לתפילת 'רחם' אמרתי כמנהגי "ולא נכשל". חשתי שהכלה מביטה בי...

יצתה הכלה ללוותני... הוציאה ספר קטן משובץ באבנים טובות ומרגליות. הצצתי וראיתי שהוא סדר ברכת המזון ששלחתי לה אני.

אמרתי הספר בפרוטה וכריכתו בזהב. אמרה לי כדאי הוא ספר זה לכריכה נאה זו... מפני שנעשה לי נס על ידו.

מה נס נעשה לה. נכרי אחד היה מחזר אחריה לישא אותה לאשה וקבעה לו זמן. כשהגיע זמנו בא ונכנס אצלה... טפחו על הדלת והביאו לה דבר... פתחתו והציצה בו. באו שתי תיבות "ולא נכשל" ונשתטחו לפניו. נתנה הדבר על לבה והרהרה בעצמה. עמדה ופטרה את הנכרי וחזרה

אצל אביה. מצאה שם את חברה יהודי... עלתה עמו לארץ ישראל וניסת לו כדת משה וישראל. אמרה לי אותה אשה בכל יום אנו מברכים אותך, שבזכות מתנתך עמדותי ביהדותי וזכותי לעלות לארץ ישראל...

כמה גדולים דברי חכמים שאמרו לעולם יהא אדם זהיר במנהג אבותיו. אם בשביל שתי תיבות ניצלה נפש מישראל ועמדה ביהדותה, כמה נפשות מישראל ניצולות מן השמד ומן הכליון אילו היו כל ישראל זהירים במנהג אבותיהם.

* * *

מכאן ואילך התגלגל הסיפור בוואריאציות שונות, הנובעות מ"אילוצים" למיניהם, שגררו את הפלאגיאטורים לסיטואציות אבסורדיות:

מן ההכרח היה להחליף את הבחורה הדתית שבמקור בבחורה חילונית, אלא שהיה לה רקע דתי כלשהו, שיש בו כדי להסביר את "בקיאותה" בנוסח ברכת-המזון.

המחמירים יותר, שחס להם לספר על בחורה שקיבלה חינוך דתי אפילו כלשהו וסרה מדרך הישר, עושים אותה לחילונית מעיקרה, אלא שהיא ניחונה בכושר קליטה מדהים וזכורה היא מילדותה שהסבא שלה היה מברך את ברכת-המזון בלי התיבות "שלא ניכשל"...

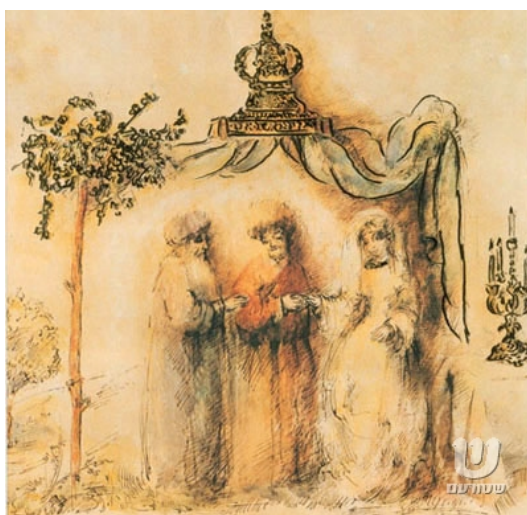
כותבים שלא בקרו מימיהם בספריה הלאומית, יכולים לספר על קורא שאכל באולם-הקריאה ובירך בקולי קולות, ועל ספרנית ברוטאלית שהעירה לו על כך בגסות.

כותב אחר – שמכיר טוב יותר את המציאות בספריה – מעביר את האכילה ל"קן זוית" ומוריד את עוצמת הקול ל"רגוע". כיון שכך, שוב אין הספרנית המרוחקת יכולה לשמוע את קולו, לפיכך תופסת את מקומה סתם "סטודנטית" שאינה נמנית עם צוות העובדים.

כשגלגלו את הסיפור – לצורך הענקת אמינות – אל הרב משה הרשלר ז"ל, נמנע מהיוצר לספר על נוסח עתיק שנהגו בו במשפחתו מדורי דורות, לפיכך נאלץ לגרור את גיבורו למצב בלתי אפשרי בעליל, שבו מברך הוא – ללא כוונה תחילה – בנוסח שראה אי-פעם בכתב-יד עתיק ונשתכח ממנו, ונוסח זה צף ועלה וגבר על שיגרת לשונו, מבלי שהיה מודע לו כלל וכלל!

הלקח הנלמד מהסיפור אף הוא משתנה בהתאם לצרכים: אלו הכותבים עבור בעלי-תשובה מסיקים ממנו שיש מנהיג לבירה, וסופם של חילונים ללמוד בסמינר לבעלי-תשובה; ואלו שמטרתם לעודד את לימוד הדף היומי מסיקים, ש"התנהגות נאותה של יהודי שומר תורה ומצוות, בכחה להפוך עולמות", כפי שהקובע עתים לתורה משפיע גם על סביבתו.

הכותב בקובץ "אור תורה" הוא היחיד שמספר את סיפורו באמונה ובתמימות, לפיכך "זכה" לכיון ללקח שבסיפור המקורי – שהוא גם הלקח הנצרך לו לעניינו: שמירת מסורת נוסח האבות, להגיד שבחו שלא שינה... "כ"ד בשבט תשס"ו

1. מה עניין הכתבה לאתר חב"די? למה חשוב לחסיד חב"ד לדעת את האמור לעיל? כ"ה בשבט תשס"ו
2. מה לכה בבית הקברות? כ"ה בשבט תשס"ו
3. למגיבים הקודמים. ליצנותא דעבודה זרה דבר קטן הוא?! כ"ה בשבט תשס"ו
4. עידוד לר' יהושע מונדשיין. מה אתה מתפעל מחלשי דעת? ועוד אחרי שכתבת הקדמה שלימה אתה כאילו מסתייג? (אני מבין שאין בזה משום הסתייגות, אך עם האמת צריך ללכת עד הסוף).
אני עדיין מחכה כל שבוע ליום חמישי-ששי לקרוא את הפרק החדש בסדרה, ותמשיך עם הסיפורים מחב"ד. יש עוד הרבה בלוף שמוכרים לנו שאפשר לפרוך. כ"ה בשבט תשס"ו
5. מענה ל-1 ו-2. תקרא את הפתיח למאמר ואז תבין עד כמה זה חשוב.
תודה להרב מונדשיין גם ע"ז. כ"ה בשבט תשס"ו
6. ישר כח גדול. תענוג לקרוא
עוד פעם תודה רבה
ואל תשים לב לשוטים שלדאבוננו ממגיבי הפורום. כ"ה בשבט תשס"ו
7. מה יש לכם??? מה השאלות לגבי מה הקשר לכאן, תקראו בכותרת, הכותב הנכבד מציין שהוא מביא את הסיפור הזה להפיס את דעתם של אלו וכו'...
רק תקראו. כ"ה בשבט תשס"ו
8. עתה נחשוף את מקורו הוודאי של הסיפור, שלא היה ולא נברא
"עתה נחשוף את מקורו הוודאי של הסיפור, שלא היה ולא נברא" וכו'
האם כל סיפורי ש"י עגנון הם בחזקת סיפורים שלא היו? כ"ו בשבט תשס"ו
9. ח-זק! ואצל כולם - "מעשה שהיה"
ניתן להמליץ את דברי הרמב"ם -
שהמאמין מפני האות דופי הוא בלבד...
ואין צורך להאריך. כ"ו בשבט תשס"ו
10. מה לטפשים לתגובות? כ"ו בשבט תשס"ו
11. סוף סוף נהייתי - יהושע, עבודה יפה
אני חייב לציין שהפעם נהייתי. גם בגלל ש"יתד" ו"מאורות הדף היומי" מככבים, אבל בעיקר כי הכרתי את הסיפור של ש"י עגנון - ומיד עם תחילת הכתבה יכולתי לדעת לאן הדברים יובילו...
(את שבדרון אין לך להאשים: הוא שמע עצמו מת"ח ידוע...) כ"ו בשבט תשס"ו
12. מצוין. מענין שהKIRUV FILES הכניסו גם את בני ברק למעשה. הם כנראה האמינו לסיפור והרשו לעצמם לקשטו לבדות שם לגבור הסיפור (אינני זוכר? אם הוסיפו בסוגרים שזה שם בדוי). אבל יש די מעשים שבאמת היו ומעשים בדויים מחלישים (לענ"ד). ייש"כ גדול! כ"ו בשבט תשס"ו
13. ר' יהושע. אולי תפייסנו בסיפורים אמיתיים ומוכחים??? כ"ו בשבט תשס"ו
14. אדיר. מרתק! תענוג לקרוא. כ"ז בשבט תשס"ו
15. מדהים. כ"ח בשבט תשס"ו
16. כפירה. הרי המטיל ספק בסיפורי ר' שלום שבדרון סופו מי ישורנו. כ"ח בשבט תשס"ו
17. עוד סיפור בדות מוכחש מפי "בעל המעשה". להרב מונדשיין,
להלן לינק לעוד סיפור. הנידון הרב רוזן שכביכול אמר לו הרבי שלוחות ראשונות ניתנו ברעש, ולכן לאחר שהחלים ופרסם את הנס לכולם חלה שוב ושבק חיים.
בנו מכחיש מכל וכל את השתלשלות המאורעות, ומגלה מה כן היה.
<http://www.crownheights.info/?itemid=1632> כ"ח בשבט תשס"ו
18. רוחמה. התפרסם כבר באיזה פורום כי רוחמה ש', מחברת 'לגעת בכוכבים', קיבלה נזיפה הגונה מהוצאת 'פלדהיים' על בדיית הסיפור, ועם או בלי קשר, הספר לא זכה למהדורת נוספת.

ר"י מונדשיין כביבליוגרף נותן לנו סדר כרונולוגי לפי מועד הדפסת הסיפור. וכך יוצא כי 'לגעת בכוכבים' היא הראשונה שהעתיקה מעגנון. וכמו"כ מטיל בעקיפין את האחריות על המו"ל, ולא על ר"ש שבדרון עצמו שלא חקר ודרש למקור סיפוריו.

לענ"ד, מה שראוי לברר הוא, האם ר' שלום שבדרון אכן סיפר זאת מפי ת"ח שקרא את עגנון, או שמו"ל דרשותיו הוא שהעתיק מאחד המקורות המודפסים שהיו לפניו. נפק"מ: א. למי ששמע סיפור מפי ר"ש שבדרון, האם יכול לסמוך עליו. ב. האם ניתן לסמוך על הספר שאכן יצאו הדברים מפי ר"ש שבדרון... כ"ח בשבט תשס"ו

19. הספר הוגה ע"י הרב שבדרון. הספר "שאל אביך ויגדך" נדפס בחיי הרב שבדרון, בהגהתו ובהסכמתו. מה הפלא? הדרשנים הם הבדחנים והבדרנים של החרדים. מי בכלל מתייחס ברצינות לסיפוריהם? כ"ח בשבט תשס"ו

20. כפ"ח. עוד מעשה שלא היה בעיתון כפ"ח <http://www.crownheights.info/?itemid=1632> כ"ח בשבט תשס"ו

21. יישר כח! ר' יהושע. המשך להביא עוד סיפורים - גם לא חבדיים... שהכלל מוצא בהם ענין... כ"ח בשבט תשס"ו

22. קראתי בעניין, את כל הכתבה ואת כל התגובות, אני אישית מאוד נהניתי מן הכתבה. ויישר כח גדול על העיסוק במלאכה. זה מאוד מעניין! המשך בכך..

לענ"כ כאשר מדובר בסיפורים ממקורות שאינם מוכרים לנו, אנו נהנים יותר. אני לפחות חשבתי בהתחלה שלכב' יש עניין "ללכלך" על העיתונות החב"דית ולאחר כזו כתבה, נכנעתי! ניכר שהעבודה היא לשם שמיים! ולא לשם מחלוקת! "יישר כוח" כ"ח בשבט תשס"ו

23. עוד סיפור שהוצא מהקשרו. יש סיפור ידוע על רב בברונקס (ברונשטיין) שבעל האיטליז רצה לקחת את הבית כנסת כיון שלא שילמו שכירות וכדומה, וביום ההוצאה לפועל נפל עליו משהו והגיע לבקש סליחה. סיפור שבהקשר אדמו"ר הקודם. והנה בנו הגר בטורונטו מספר שכל הסיפור לגמרי הוצא מהקשרו ונספחו עליו ספיחי ספיחים שלא היו ולא נבראו! כ"ט בשבט תשס"ו

24. טוב עושה הרב מונדשיין. טוב עושה הרב מונדשיין שמנפה את מה שצריך ניפוי, ועד"ז יישר חילי של "ארי סמית" שמשתדל להצמד לעובדות גם כשזה מייבש את הסיפור. כ"ט בשבט תשס"ו

25. המטיל ספק. י"ב בתמוז תשס"ח

26. מפי השמועה. הגר"ש שבדרון זצ"ל שמע את הסיפור ממקור (שחשבו ל)מהימן, הלוא הוא (פב"פ).....כך שמעתי. י"ב בתמוז תשס"ח

27. בסוף גם הרב מונדשיין מודה שהסיפור היה וגם נברא.... http://www.bhol.co.il/forum/topic.asp?whichpage=1&forum_id=19616&topic_id=2452077 י"ח בחשוון תשס"ט

28. לעניין הרב הרשלה והסטודנטית. מעולם לא אכל מן דהוא בשום אולם מאולמי הספריה הלאומית. ואם חרג מישהו מן המסורת, לא העיז לברך בקול רם, ובפרט בין קהל חילוני, גם אם מבקר באותו אולם היה מרים את קולו, היה נזרק משם בבושת פנים. כך שכל הסיפור על הרב הרשלה והסטודנטית, מצוץ מאצבע צרדה. כ"ה בסיון תשס"ט

"זכרונות" בדויים

הרב יהושע מונדשיין בפרק שביעי בסדרת "סיפורים וגלגולים" על הזכרונות שבסיסם העובדתי-היסטורי רופף ביותר (היו ימים)

עיירה קטנטנה היא "פלשצניץ" הסמוכה לבוריסוב, אך בניה ומאורעותיה זכו לפרסום רב (ראה בעיתון 'כפר חב"ד' גל' 100: "העיירה פלשצניץ". בגל' 882 וגל' 883 על "החסיד שהביא את החסידות לפלשצניץ". [וגם ב'שטרעם'](#)).

בדורנו היו ידועים הרה"ח ר' מענדל פוטרפאס ור' חיים ליברמן ע"ה, שניהם ילידי פלשצניץ ומן המשפחות החסידיות הנכבדות ביותר שבעיירה זו. בהיותם ב-770 נתבקשו שניהם להעלות את זכרונותיהם על הכתב, שניהם לא עמדו במשימה זו, וכל אחד מהם טעמו ונימוקו עמו;

הסביר ר"מ פוטרפאס בסגנונו העסיסי:

שלושה הם שאי-אפשר להאמין לסיפוריהם: ציידים החוזרים ממסע ארוך ביער, דייגים השבים מהפלגה ממושכת בים ואסיר שעשה זמן רב בבית-האסורים. ומכיון שישבתי בכלא שנים רבות – סיים הרה"ר מענדל את דבריו – הרי שאי-אפשר לסמוך על הסיפורים שלי!

ואכן, הסיפורים שנדפסו בשמו עשירים במוסר ובחסידות, אבל רבים מהם בסיסם העובדתי-היסטורי רופף ביותר.

ועולים על כך "זכרונותיו" של חסיד אחר מעשרים שנות מאסרו, שהזויים הם מתחילתם ועד סופם.

לר' חיים ליברמן היה נימוק שונה, וגם הוא אופייני לו:

על זכרונותיהם של זקנים אסור לסמוך! כסיוע לדבריו הביא רח"ל סיפור שנתפרסם בספר זכרונות שכתב סופר אחד לעת זקנתו – הוא הספר "אמאל איז געווען" (נ.י. 1926) – שבו מוקדש פרק שלם לתיאור ביקורו של הרה"ק ר' יהודה ליב (מהרי"ל, בן אדמו"ר ה'צמח צדק') בבבוריסק.

בפרק זה מתאר הכותב בציריות רבה את האופן שבו אמר המהרי"ל את ההפטרה שלאותה שבת (פרשת צו), כיצד השתפכה נפשו בפסוק "כה אמר ה'.. היטיבו דרכיכם ומעלליכם ואשכנה אתכם במקום הזה" (ירמיה ז, ג), וכיצד התמוגג בדמעות בפסוק "ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רינה ותפילה, ואל תפגע בי, כי איני שומע אותך" (שם ז, טז).

דא עקא – אמר רח"ל ליברמן – שבאותה שנה לא קראו כלל את ההפטרה של פרשת צו, אלא את זו של פרשת פרה!...

ואני הקטן מוסיף עליו, שהפסוקים הללו אינם נקראים לעולם בהפטרה כלשהי, לא בפרשה זו ולא בשבת או מועד אחרים, לא למנהג האשכנזים ולא למנהג הספרדים... וכיצד אירעו השתפכות הנפש וההתמוגגות בדמעות בפסוקים אלו?...

בתופעה דומה להפליא נתקלנו בזכרונותיו של זקן אחר (שנתפרסמו בעיתון 'בית משיח', גל' 72), שבהם מתואר ביקורו של אדמו"ר הרי"צ בוויילנא בשנת תרפ"ח, ובין השאר מסופר שם: "אותה שבת הייתה שבת מברכים ערב רח"ל ניסן, וההפטרה הייתה 'ויאמר לו יהונתן מחר חודש'.. והמלים מהדהדות באזניי כאילו שמעתי אותם היום"...

בגליון 74 מתקן אחד מה"כותבים למערכת", שכוונתו כנראה להפטר פרשת "החודש", שהיא זו שנקראה באותה שנה... [ור"ח ניסן חל ביום חמישי בשבוע, ובשבת מברכים לא קראו את הפטרת 'מחר חודש'...]

דא עקא, שבהפטר פרשת "החודש" לא מופיעות המלים "ויאמר לו יהונתן מחר חודש", שמהדהדות באזניו של אותו זקן עד עצם היום הזה...

הפרק הבא יעסוק בגלגוליו של סיפור ששרשיו יונקים ממספרת שלקתה בכפליים: גם במאסר ארוך וגם בזיקנה...

ב' באדר תשס"ו

15 תגובות

=====

1. קורא ותיק. הפעם כנראה החליט המערכת או הכותב לשחרר רק את חציו הראשון של הפרק השביעי, אבל זה נגמר באמצע הפרק, וחבל. אסור לזלזל בקוראים ולתת להם חצאי דברים. ג' באדר תשס"ו

2. ר' יהושע תביא הוכחות בתוך מאמר אחד, הנך מזלזל בר' מענדל ברח"ל וב"אותו אחד שישב עשרים שנה", אי אפשר לזרוק סתם דברים לאוויר. תביא הוכחות לדברך. והרי על כל ראייה שלך יתכן וישנה פירכה. קח בחשבון.

ג' באדר תשס"ו

3. ר' לייזר ננס? האם הכוונה ב"זה שישב עשרים שנה" היא לר' לייזר ננס?
הרי הרבי הורה לו להוציא לאור את ספר הזכרונות!
ומאיפה המקור לכך שסיפורו בדויים? ג' באדר תשס"ו

4. איזה זלזול? הכותב מצטט את רמ"פ ורח"ל, כמי שאמרו לבד שעל זכרונותיהם לא ניתן להישען. על השלישי, תחליט לבד. ג' באדר תשס"ו

5. הוכחות על בסיס הבל. אולי בזכרונותיו של אותו זקן על ביקור אדמו"ר הרי"ץ בוויילנא בשנת תרפ"ח (שנתפרסמו בעיתון ב"מ, גל' 72), אמר הזקן בטעות או שנרשם בטעות ע"י הבחור ה'זעזער' המילה ניסן במקום המילה סיון (ששבת מברכים ערב ר"ח סיון בשנה זו היתה ביום ראשון בשבוע). ג' באדר תשס"ו

6. זכרונות 20 שנות מאסר. לא שייך לומר בזה הוכחות. כל מי שישב קצת בחברתו של החסיד ההוא ושמע ממנו את סיפוריו מכלי ראשון יודע ברור שסיפוריו היו מפונטזים, דהרי משבת אחת לחברתה אותם סיפורים לבשו צורה ופשטו צורה וידוע לכל. אין זה מחסר כלום מדמותו, שה' יהודי חביב עם לב חם. ג' באדר תשס"ו

7. לר' מונדשיין אין מקור. כבר הגבתי למאמר זהה ברוח זהה, תגובה שלצערי לא זכתה למענה, כפי שנוהג ר' יהושע פעמים רבות. ואולי דברים בגו.

א. קראתי בעיון את הציטוטים שמצטט ר"י מגדולי ישראל ואף מרבותינו נשיאנו בדבר הרחקת סיפורים שאינם אמיתיים, ציטוטים שמביא כהוכחה לצדקת דרכו המזרה הנוכחית. אך לאחר העיון לא מצאתי אף לא ציטטה אחת הקוראת לעשות מעשה, לכתוב מאמרים ולהוציא ספרים שתפקידם היחיד הוא להוכיח ולהחדיר בלב האנשים: אל תאמין לכל מה שמספרים לך על רבותינו נשיאנו וחסידיהם.

ב. אגרות קודש רבינו מלאים מבקשות חוזרות ונשנות מזקני החסידים, גם כאלה שזכו לשבת במאסר. חבל שמאמרו של ר"י לא הגיע לר"י צ' ורבינו.

טוב שמאמרו לא הגיע לכל בעלי השמועה מדור דור, שכן בעבר כאשר היה סדר בליובאוויטש. היו יושבים זקני החסידים דווקא ושימשו כראשי המדברים והמספרים בפני צעירי הצאן.

ר"י, הנך אדם מוכשר וחבל שאתה מבזבז את כשרונותיך על דברים של מה-בכך במקרה הטוב, ובהנחלת קרירות וכו' במקרה הפחות טוב. ד' באדר תשס"ו

8. הרב מונדשיין. הייתי נוכח מקום בו אמר ר' מענדל את הדברים. זה נאמר בבדיחות הדעת. ר"מ היה אישיות מיוחדת וכובשת, וחלק מאופיו המיוחד בא לידי ביטוי באפשרות שלו 'לצחוק' על עצמו. לא יותר מזה. ד' באדר תשס"ו

9. ליו"דל. אתה משבח את "כל בעלי השמועה מדור דור... בליובאוויטש היו יושבים זקני החסידים דווקא ושימשו כראשי המדברים והמספרים בפני צעירי הצאן. עכ"ל.

כנראה שלא שמת לב שמעולם לא כתבתי דבר נגד סיפוריהם של ר' רפאל הכהן, הרב פרלוב, ר"ז דוכמאן ודומיהם.

וסיפוריהם משמשים אבני פנה ויסודות לרבים ממאמריי.

אבל מה לתבן את הבר?

ודברים שאיני משיב עליהם הם בגדר "אין דעותיהם שוות", ולא כאן המקום לוויכוחים ושכנועים. ד' באדר תשס"ו

10. הוכחה נהדרת. תגובה ל-5 אתה חושב שבלי הסיפורים של הזקן הזה לא היינו יודעים על הביקור של הרי"צ בוויילנא?

הביקור היה בחודש אדר, בדרך הנסיעה מוורשא לריגה (ב"מ מספר 422).

ולא בחודש אייר בשבת מברכים סיון. ה' באדר תשס"ו

11. חלום שחלם ונחלם לאחרים. הרב מונדשיין, אודה ולא אבוש שאני נהנה מכל פרק מחדש, ובמיוחד לאור העובדה שכאשר אבי ש' היה קורא את כל אותם סיפורי זכרונות והוא היה עושה תנועת ביטול קלה על הזיכרון ה"צילומי" של המספרים לאור העובדה שהוא אישית היה נוכח בחלק מהמקרים, אני חשבתי שאולי הזלזול לא היה במקומו.... כנראה שהוא יודע על מה הוא ואתה מדברים. תודה. ז' באדר תשס"ו

12. OMRO BESHEM

LICHTOV ZICHRONOT. SHAMATI MR. MENDL F. Z"LSHEHARAV CHODOKOV BIKSHO

IHAYSHIV LO "B.H. ICH HOB NIT DI CHOLAAS

R"m TALMID SHEL י' באדר תשס"ו

13. התמונה שבסוף. התמונה שלפני התגובות הודפסה על הספר "יהוד הדממה" של הרב גוטליב מביתר עילית

י"ד באדר תשס"ו

14. הירח הזורח בכ"ח באייר. הסיפור האחרון על "מחר חודש" הזכיר לי מעשה באחד מרבני הכיפות הסרוגות שסיפר כיצד לחם כחייל בצנחנים במלחמת ששת הימים, ותיאר בהשתפכות את הלבנה שבהקה מעל ראשי החיילים וליוותה אותם בדרכם ערב כיבוש ירושלים.

מיד אחריו קם הרב גורן זצ"ל לדבר, ואמר שהוא מאוד אוהב את אותו רב, אבל ברב כ"ח באייר הלבנה אינה בוהקת, אלא זורחת ומיד שוקעת... כ"ט בכסלו תשס"ח

15. חידוש. הרב גורן גם היה מציבור הכיפות הסרוגות כידוע. י"ז במנחם-אב תשס"ח

בדיית "החזן המשומד"

"השומעות אזניכם? בחצרו של אדמו"ר הרש"ב – הוא האדמו"ר שלא הסכים לשוחח עם הצנזור המשומד שנתן את האישור להדפסת ה'תניא' – כיהן משורר וחזן משומד! סיפור נאה!". הרב יהושע מונדשיין בפרק שמיני בסדרת "סיפורים וגלגולים" (היו ימים)

בפרק הקודם נמצאנו למדים, שאין להסתמך יותר מדי על זכרונותיהם של זקנים בהווה, וגם לא על סיפוריהם של אסירים לשעבר.

והנה לפנינו סיפור שנתפרסם בגל' 252 של 'בית משיח', שהוא מבוסס על זכרונותיה של אשה זקנה, שבנוסף לכך גם ישבה כתריסר שנים בכלא הרוסי, והיא מספרת סיפור ששמעה בילדותה...

"באחת ההתוועדויות הליליות שנערכו לאחרונה ב-770, סיפר אחד האברכים את הסיפור הבא..."

כהקדמה לסיפורו מספר המספר, שהוא היה מקורב וחביב בביתה של זקנה מסוימת, והנה – לפליאתו הרבה – באחד הימים שמע אותה מפזמת את הניגון הידוע 'הוא אלקינו': "כיון שידעתי שרק זמן קצר קודם לכן לימד הרבי את הניגון, התפלאתי מהיכן הכירה אותו. לא הסתבר אצלי שמאן-דהוא מיהר לביתה ולימד אותה את נעימת הניגון!"

ואני הקטן מתפלל על פליאתו: את הניגון הזה לימד הרבי בשמחת-תורה של שנת תשכ"ד, אותה זקנה עלתה לארץ מרוסיה בשנת תשנ"ב, האם שלושים שנה הם "זמן קצר" כל כך? האם לא היה סיפק בידה לשמוע את הניגון בבית-הכנסת בלוד ובכפר-חב"ד?

נמשיך; השומע לא התאפק ושאל אותה מאין היא מכירה את הניגון, ולשאלתה "אתה יודע מי חיבר את הניגון הזה?" הוא משיב בשלילה!

כנראה שבשבילו שלושים שנה הם "זמן קצר" מדי כדי ללמוד שבו ביום שהרבי לימד את הניגון, הוסיף הרבי וסיפר שהחזן ר' יחיאל היה מנגן אותו בתפילת "כתר" לפני אדמו"ר הרש"ב, אשר על כן נאלץ לשמוע מפיה "סיפור מרתק ומעניין" אודות מקורו של ניגון זה.

וכך ישב מרותק והאזין למה ששמעה בילדותה, על "יחיאל החזן המשומד – שהיה משורר וחזן בחצרו של הוד כ"ק אדמו"ר הרש"ב!"

השומעות אזניכם? בחצרו של אדמו"ר הרש"ב – הוא האדמו"ר שלא הסכים לשוחח עם הצנזור המשומד שנתן את האישור להדפסת ס' ה'תניא' – כיהן משורר וחזן משומד! סיפור נאה!

באריכות ובפרטי-פרטים פורשת הזקנה את פרשת חייו של אותו משומד, מעת היותו כבן שנתיים-שלוש, כשנותר יחידי מכל יהודי המושבה שבה התגורר, שכולם נטבחו בפוגרום שנערך שם, וכך ביושבו בוכה ראה אותו המושל שחלף על פניו במרכבתו.

מכאן ואילך מתנהל הסיפור בדיוק כפי המתואר בספרות הילדים הקלאסית: הפריץ חשוך הבנים מחליט לאמץ לו לבן את הילד יפה העיניים, מעלהו על מרכבתו ומביאו לביתו. הילד התפתח לנער מחונן ויפה להפליא, ואיש לא ידע שאין הוא אלא ילד יהודי שאומץ על-ידי המושל. וכמובן שגם הנער עצמו לא ידע מכך דבר, והיה בטוח שהמושל הוא אביו האמיתי.

הנער ברוך הכשרונות חונן גם בקול ערב ומתוק, והמושל שלח אותו להשתלם בקונסרבטוריון שבפטרבורג הבירה. שם נצטרפה שמועה לשמועה, הנערים הסיקו שהוא יהודי והציקו לו בכינוי "ז'יד".

סיפר הנער לאביו את דברי הנערים, והלה ניחם אותו – בהתאם לנוסח הקבוע בספרי הילדים – שאין אלו אלא דברים הנאמרים מתוך קנאה. אך הנער לא נרגע, עד שלבסוף נאלץ אביו לספר לו את סיפורו האמיתי, וגילה לו שהוא נותר מחסידי ליובאוויטש שנהרגו באותה מושבה.

חזר הנער לפטרבורג, התהלך בה כסהרורי, עד שהגיע לבית-כנסת של חסידי ליובאוויטש, שם נתקרב לאט לאט ליהדות, וגם שם חדש קורא לו: "יחיאל"!

לקראת החגים נסע אל אדמו"ר הרש"ב לליובאוויטש, ומני אז הפך ה"משומד" לחזן בבית-מדרשו של הרבי.

"השחר כמעט עלה, בעת שהחסיד סיים את סיפורו בעיצומה של התוועדות ב-770 - - -"

* * *

עד כאן קיצורו של הסיפור הארוך המשופע בפרטים ובפרטי-פרטים, שבכולם יחד אין כדי הסבר הכיצד קוראים "משומד" ל"תינוק שנשבה", וכל אחד מהם עומד בסתירה למה שידוע לנו על תולדות חייו של החזן ר' יחיאל היילפרין מסיפוריו של אדמו"ר הרי"צ (ס' השיחות תש"ה עמ' 26-25), שהשד"ר המפורסם הרה"ח ר' בערע וואלף הוא זה שקירב את ר' יחיאל לליובאוויטש, בהיותו כבר מבוגר ובעל מישרה בתיאטרון שבחרקוב. ובילדותו לא עבר עליו שום דבר שיש לו קשר כלשהו לפוגרומים.

גם ר' יחיאל עצמו מספר ברשימותיו: כשהתגוררתי במוסקבא, קיבלתי מכתב מאבי ז"ל, ובו הוא מבקשני שאסע לוועליז שמשם שורש וגזע משפחתנו, מבעל "סדר הדורות" למשפחת היילפרין וחתנו ר' יונה הכהן. עכ"ל. הרי שהוא לא היה אסופי מן השוק שאינו יודע את שמו, אלא הכיר היטב את אביו ואת מוצא משפחתו, ושמו "יחיאל" גם הוא על-שם הרה"ג הידוע ר' יחיאל היילפרין בעל "סדר הדורות".

מעתה לא נותרה לנו אלא שאלה אחת: האם אמנם בדתה הזקינה את כל הסיפור מדמיונה? על מה ולמה?

נראה לי, שבילדותה שמעה שמכנים את החזן ר' יחיאל גם בכינוי "יחיאל דער משולח", כי אכן כך היה מכונה בפי כל, בפרט באותם מקומות שאליהם הגיע כ"משולח" של ישיבת 'תומכי תמימים'. ומעתה, או שכבר באותה שעה לא קלטה היטב ו"משולח" ב"משומד" נתחלף לה, או שחילופין אלו נעשו במוחה ברבות השנים, שחלק לא מבוטל מהן עברו עליה בבית האסורים, אשר שם אין האדם שליט ברוחו ובדמיונו.

ומאחר וכבר נוצרה ונצטיירה בהזיותיה דמותו של "יחיאל המשומד", הרי מכאן לא רחוקה היא הדרך לטוות סביבה בדמיונה סיפור סטריאוטיפי של אימוץ על-ידי המושל הגוי, סיפור שרבים כמותו קראה בוודאי בילדותה, בספרי הילדים של בנות ישראל הכשרות.

* * *

מדיבורים בעלמא נתגלגל הסיפור לעיתון, ומכאן – בגלגול נוסף – לקלטת וידאו "שמחת הניגון", בהפקת צא"ח באה"ק, בשיתוף עם "צמד רעים"...

וכך מספר ה"צמד":

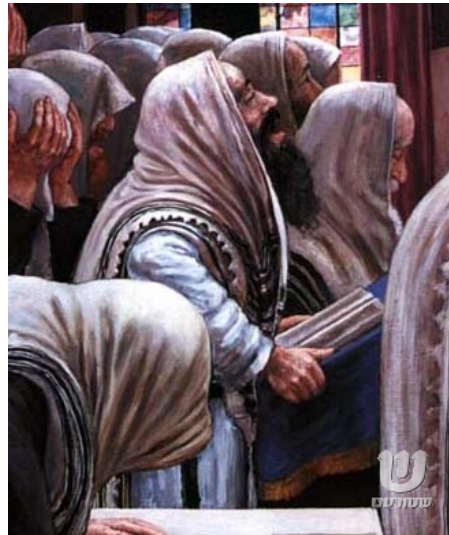
באחד הפוגרומים הידועים לשמצה הרגו הבנדיטים את כל יהודי העיירה. הסתובב המושל בין ההריסות ולפתע שמע קול בכי חרישי. התכופף וראה תינוק. הרים אותו, הביא אותו לביתו והחליט לאמץ אותו. לימים גדל הילד, והמושל שהבחין כי יש לו חוש מוסיקלי יוצא מן הכלל שלח אותו לקונסרבטוריון המהולל בפטרבורג הרחוקה. הילד עשה חיל. יום אחד החליט הילד לרחוץ בנהר יחד עם חבריו, הוריד את בגדיו, ואז גילו החברים כי נימול הוא. הם החלו לצעוק לו ז"ד. הילד לא הבין מה הם רוצים ממנו, הלא הוא בנו של המושל. חזר הביתה בבכי, הוא ביקש לדעת מה קורה, וזה סיפר לו את הסוד. מאותו יום החל הנער להתעניין ביהדות וכך התגלגל לשטיבל

של חב"ד ושם אימץ אותו ר' שלום דב בער. אותו ילד בחסידות חב"ד נקרא "ר' יחיאל דער חזן" שכתב ניגונים רבים וביניהם את 'הוא אלקינו'.

* *

שיבוש גורר שיבוש: ר' יחיאל לא הלחין את הניגון, אלא רק "הלביש" ניגון – שאינו חסידי במקורו – למלים "הוא אלקינו" (ושוררו לפני אדמו"ר הרש"ב ובנו הרי"צ – כפי שהתבטא אודותיו הרבי).

נחמה פורתא, שה'צמד' לא כינהו "יחיאל דער משומד"...
ט' באדר תשס"ו

10 תגובות
=====

1. מי טעה? ואולי הזקנה דוקא אמרה נכון "דער משולח" והכותב בבי"מ לא הבין וטעה לחשוב שהיא אומרת "דער משומד"? ט' באדר תשס"ו

2. הזקנה? למה אתה מטיל את כל אשמת הבדייה על הזקנה?
הרי אחרי הזקנה סיפר את הסיפור אותו "אברך" עלום, שהוא כנראה גם בעל דמיון.
ואחריו הוסיפו מפרי דמיונם הפורה והידוע והקבוע כותבי ועורכי הבי"מ [אשר גם המה יושבים בבית האסורים של דמיונם ושטותם].
וכלל ידוע הוא בהלכה: שנים שעשאוה פטורים. ט' באדר תשס"ו

3. חוקר לא צריך באמת לברר... מעניין מאוד שכותב המאמר פגש את כותב הסיפור בשבת האחרונה, ולא טרח לברר איתו פרטים לאשורם.
טוב, י.מ. הוא הרי חוקר וחוקר 'אמיתי' לא צריך לברר או לשאול.
מי שנוכח וראה את שניהם. י' באדר תשס"ו

4. מנהגים. ר' יהושע מונדשיין הוציא לאור את אוצר מנהגי חב"ד, ישנם שם הרבה מאד מנהגים שנראים מוזרים והוראות מהרבי הרש"ב נ"ע לבחורים מסוימים וזה הכל מיוסד על זכרונות מהזקנים ההם אחרי הרבה שנים והמון מארעות בחיים, ויותר מזה הדפיסו מנהגים ממנהגי כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו מזכרונות של בחורים שהיו ב770 לפני אבעים שנה וכדומה, והדפיסו את זה על סמך זכרונות שלהם ואני בעצמי זוכר אחרת כי הייתי שם ג"כ והייתי הרבה יותר קרוב לרבי וכדומה, ובכל אופן זה נהיה תורה שבכתב וחלק ממנהגי חב"ד, וכאן אחד סיפר משהו באיזה התועדויות מיהו המספר ומיהו המקור מי בכלל שם לב לכל הסיפורים אז מה הרעש הגדול הזה, אז אני מציע לעשות את אותו הדבר בהאתר החשוב הזה לבחון את המנהגים שהודפסו ולסנן את הספר מכל המנהגים הבנויים על זכרונות ודימויות. י' באדר תשס"ו

5. חבל שמאבדים כיוון. למגיבים למיניהם שצוחקים לאיד של עיתון בי"מ. כמדומני שאפי' כפר חב"ד איננה טלית שכולה תכלת, ועד כדי המצאת סיפורים כנ"ל בפרקים הקודמים....
ואם אפשר גם להוסיף את העיתונאי המוכשר והסיפורתי ולהוסיף גם יצירתי, בנימין ליפקין והספורי פנטזיות שהוציא לאור דוגמת "על הכוונת" שבינה לבין המציאות אין ולו הקשר הקלוש ביותר.
אפילו לא טרח שם העורך על עובדות בסיסיות. באותו עמוד יכולה המסעדה של מקדונלדס להיות במנהטן ובברוקלין (אותו מסעדה.....) וכהנה רבות. י' באדר תשס"ו

6. ל-5 תגובה נפלאה יש לך! אתה מעיר למגיבים להפסיק לזלזל ולצורך כך אתה מזלזל מאוד בעיתון מכובד ובכותב ספציפי.

ממש מזכיר לי שאחותי הקטנה החליטה פעם לא לקבל לשון הרע, אז כשספרתי לה שפלוני עשה משהו לאלמוני, היא אמרה שהיא לא מאמינה ללשוה"ר שלי ובטח אלמוני אשם והוא עשה כך וכך...
י"ב באדר תשס"ו

7. הנה חומר לפרק ט'

CategoryID=346&http://www.chabad.org.il/Articles/Article.asp?ArticleID=1060 י"ג באדר תשס"ו

8. חיימקה? למה לא הבאת סיפור אתונו של בלעם? ט"ו באדר תשס"ו

9. מתי הפרק הבא? כבר מחכים לפרק הבא! ט"ז באדר תשס"ו

10. כבר הוכח. כבר הוכח בגליון הבא בבי"מ שסיפור זו בדוי'. ב תמוז תשס"ו.

עטרת חתנים וכלים שונים

לפנינו "פרסום ראשון" של סיפור, אשר לא שמענוהו מעולם ולא קראנוהו בכל ספרי השמועות והסיפורים שרשמו זקני החסידים עד לדורנו. גלגולו של סיפור חסידי מחצר לחצר. פרק תשיעי בסדרת "סיפורים וגלגוליהם" מאת הרב יהושע מונדשיין (היו ימים)

לרגל יום-הולדתו של אדמו"ר מוהר"ש, נתפרסם בעיתון 'בית משיח' (גל' 224, ל' ניסן תשנ"ט) הסיפור הבא, המובא כאן בהשמטת המלים הנבובות שאפפו אותו במקורו, שבדאי לא נשמעו מפי הרה"ח ר' משה וישצקי ע"ה שבשמו מובא הסיפור.

מעשה בקבלן יהודי שנתחייב לספק לצבא רוסיה סירים וכלי מטבח, קנה הלה על-חשבון המלוכה כמויות עצומות של חומר גלם מתכתי, ואומנים רבים עבדו תחתיו בייצור הכלים.

לימים הלשינו אותו בפני השלטונות, על כי מעל ולקח לעצמו חלק מן החומרים. החליט הקבלן לעלות לליובאוויטש אל אדמו"ר ה'צמח צדק', לקבל את עצתו וברכתו. לדאבון לבו נאמר לו שם, שבימים אלו סגור הרבי בחדרו ואין שום אפשרות להיכנס אליו.

בדיוק באותה שעה נזדמן לשם המהר"ש, שהיה אז ילד צעיר, ושאל את הקבלן מדוע נפלו פניו. סיפר לו היהודי את כל הסיפור, והמהר"ש אמר לו שלא ידאג, רק יתן לו שלושה רובל להכנסת כלה' והכל יסתדר בעזרת ה'!

חשב הקבלן שהדברים נאמרים בשם ה'צמח צדק', נתן למהר"ש את שלושת הרובלים ונסע לביתו בביטחון גמור ובאמונה בדברי הרבי.

בהגיע עת המשפט, צוה השופט לחשב היטב את כל כמויות חומרי הגלם, כמה כלים ניתן להפיק מאותה כמות, כמה כלים יוצרו בפועל, להביא את כולם במשקל, ולהיווכח האם עשה את מלאכתו באמונה אם לאו.

בדקו ומצאו כי משקל הכלים שייצר הקבלן עולה על כמות חומרי הגלם! כמובן שהקבלן יצא זכאי בדינו.

שוב נסע הקבלן לליובאוויטש, כדי להודות לרבי על הנס. ה'צמח צדק' הכחיש את שייכותו לנס זה, ושאל אותו מי אמר לו לתת שלושה רובלים לצדקה. סיפר היהודי דברים כהווייתם, וה'צמח צדק' אמר שעליו להודות למהר"ש ולא לו!

קרא ה'צמח צדק' למהר"ש ושאל את פיו לפרש הדבר, והוא סיפר שזוג צעיר בני עניים עמד להיכנס לחופה, אלא שהחתן הצהיר בתוקף שאם לא יקנו לו טלית עוד קודם לחופה, לא ילך לחופה! בדיוק באותה שעה שמעתי את צרתו של הקבלן – סיפר המהר"ש – ביקשתי ממנו שלושה רובלים לשם קניית הטלית, והייתי בטוח שבזכות זה יעזור לו הקב"ה.

ומכיון שיהודי זה עזר לזוג להיכנס לחופה, לקחתי את החתן ואת הכלה, יחד עם כל מה שהיה כרוך בחתונה, שמתי את הכל על המשקל יחד עם הכלים, וברור שזה שקל הרבה יותר מחומרי הגלם...

כמובן שלפנינו "פרסום ראשון" של הסיפור, אשר לא שמענוהו מעולם ולא קראנוהו בכל ספרי השמועות והסיפורים שרשמו זקני החסידים עד לדורנו.

* * *

עד מהרה נתגלגל הסיפור מעיתון לספר בר-קיימא, הוא הספר "רבותינו נשיאינו – סדרת ספרים לנוער – תולדות חיים וסיפורים מכבוד קדושת רבותינו נשיאינו – ספר רביעי בסדרה – כ"ק

אדמו"ר מוהר"ש" (תש"ס, עמ' 21) [עצם הדפסת הסיפור בספר לילדים מעורר תמיהה: כלום יש לך ילד שיבין כיצד נזרקו החתן והכלה אל תוך הסירים?!]

בראש הסיפור נמסרה מודעה: "סיפר החסיד רבי מרדכי אהרן פרידמן" (שנפטר בכפר-חב"ד בשנת תשל"ח).

ואין בין שני הנוסחים אלא שינויי סגנון ועריכה בלבד.

[בדרך-אגב אעיר, בקצרה, גם על כמה סיפורים שנתפרסמו ב"רבותינו נשיאנו – אדמו"ר מוהרש"ב": [א] הפרופסור שחזר בתשובה; [ב] היכן הרבי – ברוסטוב או בוורשה? – שני סיפורים אלו הזויים לחלוטין ומשוללי מקור כלשהו. [ג] אליהו הנביא והחתולה "שסיפר ר' דב-בער יפה" – הסיפור נמצא ברשימותיו של רד"ב יפה, ודומה רק במעט לנוסח הנדפס כאן. מקורו רעוע מאד: אשה מספרת על אירוע שאירע בשכנותה – מן הסתם ממה ששמעה בילדותה – סיפור שעלילתו מצויה לרוב בספורי מעשיות נושנים לילדים. בנוסף לכך, היא עצמה לא ידעה לספר מיהו הרבי שחולל את המופת, ורד"ב יפה הוא ששיער שמדובר באדמו"ר הרש"ב].

* * *

עתה נעתיק – בשינויי לשון קלים – סיפור שהדפיס החסיד הידוע ר' שלמה טלינגטור, בשנת תש"ה, בספרו "אבן ישראל" (עמ' כה-כו):

שמעתי בכפר סומירדיק מהנפח ר' חיים ישראל ע"ה, שעבד כמה זמן בתור פועל אצל חרש-נחושת ברוז'ין, ושמע מבעל-הבית שלו את הסיפור הזה כמה פעמים.

פעם אחת הזמין האדון של האחוזה מכפר ווירכובניי הסמוך לרוז'ין, שיעשה בשבילו דוד גדול של נחושת. ועשה עמו חוזה, שמקבל כך וכך משקל גרוטאות נחושת, כך וכך יהיה הפחת שילך לאיבוד, ולבסוף כמה צריך להיות משקל הדוד.

אותו אומן היה איש נאמן ולא מעל במלאכתו, והוא לא ידע כי הפועלים הנערים העוזרים על ידו, שלחו ידם בגרוטאות הנחושת. ובהשלמת מלאכתו, בהביאו לאדוניו את הדוד, שקלוהו, ונדע גירעון הנחושת.

ובחרות אפו של האדון בימים ההם היה היהודי בכל רע, וכבר העמידוהו למשפט ויצא גזר דינו חמור מאד. אך היהודי ביקש בכל מיני תחנונים שיתנוהו לבוא לפני האדמו"ר הצדיק מרוז'ין. נאות לו האדון, ונתנו לו שני שומרים שיובילוהו לרוז'ין.

אך בבואו לבית הצדיק לא נתנוהו להיכנס, כי הצדיק היה סגור בחדרו וישן את שנת הצהרים. השומרים האיצו בו כי זמנם דוחק, ובעוד חצי שעה מוכרח הוא לחזור כלעומת שבא מבלי לראות את פני הצדיק.

יצא האיש מבית הצדיק בבכי תמרורים, ובנו הקטן של הצדיק, ר' שלום יוסף, שהיה אז כבן שלוש-ארבע, הסתובב ליד הבית ושאל אותו מה פשר בכייתו. סיפר לו הלה את המאורע, והילד פנה אליו ואמר לו: אם יש לך שישה רובל תן לי, ותוכל לנסוע בביטחון כי לא יאונה לך כל רע. נתן היהודי לילד את מבוקשו, ופנה לדרכו בלוויית השומרים.

כאשר בא שנית לאדונו הפריץ, נזדמן לשם פריץ אחר, ויעץ לשקול את הדוד שנית. והנה, המשקל היה במידה נכונה ועוד בעודף משקל! תיכף פייס אותו האדון ושלחו הביתה בכבוד.

אחרי המאורע הזה נסע במיוחד לקבל את פני הרבי, וסיפר לו את הנס שקרה לו על-ידי בנו הילד הקטן. אז קרא הצדיק לבנו ושאל לו לפשר מעשהו זה; היתכן שכבר הוא מתגדר במופתים?

על זה היתה תשובת ר' שלום יוסף בנו: שמעתי רעש בחוץ ויצאתי לראות מה הרעש הזה, ונמסר לי כי יש חתונה של יתום ויתומה, והחתן מעכב החופה מחמת שאין לו טלית להתעטף בו. שאלתי מה מחיר של טלית, ואמרו לי שישה רובל. וכאשר ראיתי את היהודי בצרתו, בקשתי ממנו שישה רובל כדי מחיר טלית לחתן, וזרקתי את החתן וגם את הכלה לדוד הנחושת.

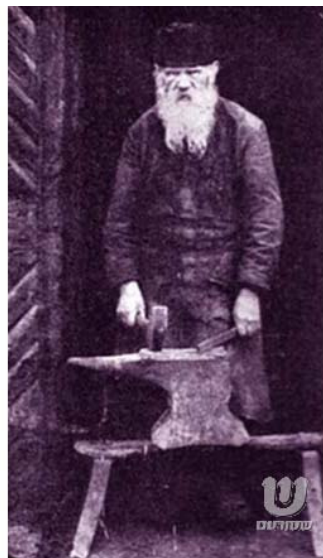
מה פשר הגלגול מרוז'ין לליובאוויטש?

החסיד שבשמו נתפרסם הסיפור בעיתון הנ"ל נאמן רוח הוא; הוא שמעו מר' מרדכי אהרן הנ"ל בעת מגוריהם בצ'רנוביץ אחרי מלחמת העולם האחרונה (כך שמעתי מבנו של הרה"ח ר"מ וישצקי, שמפיו הגיע הסיפור לשני הכותבים דלעיל), וכפי ששמע כך סיפר לשומעיו.

אך מה נעשה והמקור שממנו קיבל את הסיפור, קרא (או שמע) את הסיפור על הרבי מרוז'ין ובנו הקטן, ואחר-כך גברא בגברא איחליף ליה, והסיפור נעתק אל אדמו"ר ה'צמח צדק' ובנו הקטן.

בשלב מאוחר יותר נעשו נסיונות נואשים לתלות את הסיפור במשפיע ר' שמואל גרונם ע"ה מליובאוויטש; אבל שתיקתם של כל מספרי הסיפורים שרשמו את סיפוריו של רש"ג – שהיה חסיד מובהק של אדמו"ר מוהר"ש – ולא הזכירו מסיפור מופלא זה דבר וחצי דבר, מעידה שלא מפיו יצאו הדברים.

ט"ז באדר תשס"ו

14 תגובות

=====

1. עדיף שתפריך סיפור מאשר שתמצא דמיון. אם תחפש תמצא שיש על כל סיפור עוד 5 סיפורים די דומים שקרו עם 5 צדיקים אחרים, והמסקנה היא כמו שהבאת שהליבושו על אחרים וכו'.

אבל זה כבר נדוש וזה כל מי שקרא הרבה ספרים יכול לעשות ולזה לא דרוש להיות חוקר. לדעתי המעלה שלך תתבטא שתוכיח על סיפור מסויים שלא היה. וע"ד הסיפור שכתבת שמופיע בו "היכן היה הרבי בוורשא או ברוסטוב" שלדעתך לא היה כלל. ט"ז באדר תשס"ו

2. הפעם... כל המאמר מבוסס על הבעיה שבדימיון, אם כן, מי תקע לך, הרב מונדשיין, כף, שדווקא מקורו של המשפיע ר"מ וישצקי, שאגב ידוע בדיוקו, החליף את זהות גיבורי הסיפור, אולי זה דווקא מחבר הספר שהחליף גברא בגברא?! ט"ז באדר תשס"ו

3. הרב מונדשיין? על סמך מה אתה מחליט שדווקא הסיפור של הצדיק מרוז'ין הוא הנכון? האם הסיפור כפי שאתה מביאו מפורסם בספר כל שהוא על הצדיק מרוז'ין או שזה רק בגדר שחרור מהשרוול? ט"ז באדר תשס"ו

4. שמוליק – 3 אולי תקרא את המאמר לפני שאתה שולף תגובה מהשרוול? ט"ז באדר תשס"ו

5. הסתכל בקנקן - ודע מה שיש בו! בימינו, קל למדי לדלג על הסיפורים שהקשר בינם לבין האמת והמציאות רופף ביותר בהבטה קלה על שם הכותב.

ולדוגמא, למרות שהכותרות לפעמים מאד מרתקות והנושא מעניין - אינני קורא שום דבר מפרי עטו של מ.ז. אשר כבר אתמחי גברא במציצה מן האצבע! י"ז באדר תשס"ו

6. מה הענין לקרר? ידוע שאצל חסידים יש ענין יסודי בסיפור חסידי, החיות שזה נותן וכו'. מה הענין לקרר?, מדוע להשקיע את המחשבה והשכל בהשמצות של סיפורים חסידיים, לא יותר טוב להתעמק בלימוד?, בפרט שלכאורה אנו באים מפרשת זכור, שמחינו את עמלק, ומבואר בחסידות, שעמלק בא לכל אחד לפי ערכו, ואפי' למשכיל גדול שמתבונן בגדולת אור אין סוף עמלק יבוא ויקרר, באמרו: מה ההתפעלות, לגבי עצמות ומהות, אור אין סוף הוא כלום, כלא חשיב, איך יודעים האם זה עמלק או לא, תלוי מתי אומרים והתוצאה, אם זה מקרר, זה סימן שזה קליפת עמלק, אם זה בתור לימוד כשלומדים הענין של "כולא קמיה כלא חשיב" אז זה לא מקרר, אלא מחמם. כבוד הרב מונדישין, עשה נא חשבון נפש האם הרבי מרוצה מהכתבות האלה, לכאורה לא, כי זה מקרר את החיות מכל סיפורי החסידים, אפי' באם אי דיוקים שאתה צודק. בברכה. י"ט באדר תשס"ו

7. למספר 6

הכותב כבר התייחס לדבריו בהקדמתו. י"ט באדר תשס"ו

8. ומי אמר?? ומי אמר שזה נלקח מרז"ן לליובאוויטש, אולי להיפך??? י"ט באדר תשס"ו

9. מה ליהודי חסידי ולבית משיח. מה ליהודי חסידי ולאתר חשוב זה ולשבועון בית משיח???
כ' באדר תשס"ו

10. דומה דודי לצבי. מה צבי זה נגלה ונכסה ..יישר כח, מאד נהנתי, כרגיל .. כ' באדר תשס"ו

11. שני סיפורים זהים. מהאתר הזה יצא שכל שבועיים לערך, אני קורא סיפור חסידי והפעם זכיתי וקראתי שני סיפורים! כ' באדר תשס"ו

12. עוד מעשה שלא היה. חשיפה: הרבי פעל לבטל את הקלפי בכפר חב"ד
lang=hebrew&id=4260&http://shturem.net/index.php?section=news
כ"א באדר תשס"ו

13. להמשיך. היה אפשר לקצר והפנות את המעשה לכיוון רוזין, אבל היה כדאי לראות שבית משיח הוא כוזב גם במעשליך שלו וכ"ש כשמנסה לומר לנו מה לעשות ונהיה אפטרופוס. כ"ב באדר תשס"ו

14. מה הרבי אכן אמר לר' משה..? הבא להלן, הוא הוא כפי שנרשם בשעתו ע"י אבי הרה"ת שי', בהיותו בימי ביכוריו בשנים כתיקונם בבית חיינו (בסוף הכ"פים; ר' יהושע - בודאי מוכר לכם "ר' ישראל..?"), מענת רבינו אל ר' משה, מעושרם של התוועדיות של חסידים ותיקים וכו':
"כ"ק אד"ש אמר להרה"ח משה וישצקי מרוסיה, "צונויף-קלייב די בחורים פון תו"ת, און דערציילן זיי ווי עס איז אמאל געווען אין רוסלאנד אין תו"ת, ווי מ'האראוועט זיך היינט, און נאכער מאכען דעם 'קל וחומר'. ע"כ. משהו אכן לכבודו (ואולי עדיין לא נתפרסמה לאור עולם?), באופן של "ומסיימים" כ"ז "בטוב".
כ"א באלול תשס"ו

שלוש חידות ופתרון אחד

"אם חסיד אומר "בעיני ראיתי", אז אפשר – אולי – שמע". פרק עשירי בסדרת "סיפורים וגלגוליהם" מאת הרב יהושע מונדשיין (היו ימים)

כה אמר הרה"ק בעל ה"דברי חיים" מצאנז: אם חסיד אומר "בעיני ראיתי", אז אפשר – אולי – שמע. וכשאומר החסיד ששמע, אז בוודאי לא היה ולא נברא... (כך כותב משמשו הנאמן ר' רפאל צימעטבוים, בהקדמתו לספרו "דרכי חיים").

לפנינו סיפור מהשומע מפי מי שראה בעיניו, וגם הוא לא היה ולא נברא.

הסיפור התפרסם בעיתון "משפחה" (ט' בתמוז תשס"ה, בכותרת: "שלוש חידות ופתרון"), מפיו של מי ששמעו מפלוגי "ששמעו מרבי שמחה [גורודצקי] בעצמו". אני עצמי שמעתי מאותו פלוגי בעל השמועה – אחרי פירסום הסיפור ב"משפחה" – שחזר והצהיר בכל תוקף שהכל אמת ויציב.

אני מקצר והולך בהעתקת הסיפור, כדי שלא להלאות את הקוראים בתיאורים שלא מן הענין ולבל ישעו בדברי שקר.

"אחד מחשובי חסידי חב"ד בדור הקודם היה החסיד רבי שמחה גורודצקי זצ"ל, שבשליחות רבו, האדמו"ר רבי יוסף יצחק זיע"א (הרי"צ), היה נוסע לשליחויות של הפצת תורה ויהדות ברחבי רוסיה.

"צעיר לימים היה רבי שמחה כאשר התחיל לנסוע ברחבי המדינה הענקית בשליחות רבו. טרם נשא אשה, וכבר נוסע הוא מאות ק"מ מעיירה לעיר ומעיר לעיר, לכל מקום שיש בו יהודים...

"מדי חודש-חודשיים היה חוזר אל הרבי ומדווח לו על מצב היהודים בכלל ואנ"ש בפרט: הוא סיפר הכל, כל מה שראה וידע. דברים טובים וגם לדאבון הלב, בשורות רעות. אולם כאשר היה עליו להודיע לרבי בשורות קשות, היו פניו של הרבי מתמלאות צער ועיניו זולגות דמעות עד שלבו של ר' שמחה נשבר לרסיסים...

"היה זה באחת הפעמים בהן חזר ר' שמחה משליחותו. הוא שהה ביחידות אצל הרבי ומסר דו"ח מביקורו האחרון. בתוך כך נכנס המזכיר... והודיע לרבי כי הגיע הזמן ל"יחידות פרטית", זמן קבלת קהל לציבור החסידים, והאנשים כבר מחכים בחוץ. "תכניס אותם", הורה הרבי.

"ר' שמחה החל לסגת לאחור... הרבי סימן לו בידו להישאר בחדר. "עוד לא גמרנו"... התרחק [ר' שמחה] עד קצה החדר ממש, ושם עמד עד סוף זמן היחידות...

"לימים סיפר ר' שמחה על שלש מאותן "יחידות" להן היה עד, ואת פשרן זכה להבין לאחר זמן.

"היהודי הראשון נכנס לחדר. התקרב, ושאל את הרבי: "רבי, האם הבנתי נכון את הסימן?" הרבי נענע בראשו לאות הסכמה, וענה לו: "יע, יע, יע" (כן, כן, כן). שמע האיש את התשובה. יצא מן החדר ובכך הסתיימה היחידות הראשונה.

"מיד אחריו נכנס יהודי נוסף. פניו לבנות כסיד והוא רועד בכל גופו. הוא פלט קריאה נרגשת. "רבי, זה אני!" ("דאס בין איך") ומיד השתטח על הארץ מתעלף. המזכיר שהוזעק אל החדר שפך עליו מים ועוררו מעלפונו. כשקם יצא מהחדר וכך הסתיימה היחידות השניה.

"ליחידות השלישית נכנס אדם שמראה פניו ולבושו העידו עליו שלא נמנה על עדת החסידים. הוא הגיש לרבי פתק 'קויטל' ובידיו נשאר עותק, וכך עבר יחד עם הרבי על כל השאלות שהיו רשומות על הנייר. על כל שאלה יעץ לו הרבי מה לעשות וכיצד ינהג. והנה כשהגיע לשאלה האחרונה, דמם הרבי. שב השואל וחזר על השאלה.

"אני לא עיוור", הגיב הרבי (דהיינו: "ראיתי את השאלה")... השואל היה עקשן והפציר ברבי. ואז עונה לו הרבי תשובה שניה: "אני לא חרש" (דהיינו "שמעתי אותך"). התעקש היהודי בשלישית שלא ישאיר אותו בלא מענה. אז חרץ הרבי תשובתו. "שמעני נא. יהודים רבים מחכים בחוץ"... יצא החוצה וכתפיו שחוחות.

"שלוש יחידויות, שלוש חידות.

"עברו שנים. ר' שמחה המשיך בנסיעותיו ברחבי רוסיה. יום אחד הוא הולך ברחוב, ומי בא לקראתו אם לא אותו יהודי שנכנס ליחידות ראשונה ושאל את הרבי "האם הבנתי את הסימן".

"הייתי בחדרו של הרבי באותו יום ומאז אני תמה לפרש הדברים. אולי תוכל לספר לי מה מסתתר מאחורי שאלתך הסתומה", שאל ר' שמחה.

"אספר לך את הסיפור כולו ענה היהודי ברצון. "זה היה לפני שנים רבות, עוד בחייו של האדמו"ר הרשב"ב... יום אחד קרא לי הרבי הרשב"ב והטיל עלי שליחות לא קלה. לנסוע לסיביר, לאחת הערים, כדי לבסס שם יהדות ולקרב רחוקים... אני כחסידי נאמן הסכמתי מיד אלא ששאלה אחת העזתי ושאלתי: 'רבי, עד מתי אשאר שם, כיצד אדע ששליחותי הסתיימה?'

"על כך השיב לי הרבי במשפט אחד קצר: 'כשיגיע הזמן יהיה לך סימן'!

"יצאתי לסיביר לאחת הערים הנידחות, ושם הקמתי בעמל רב מעוז של יהדות, בית כנסת וקהילה יהודית. לא יהודי אחד ולא שניים התקרבו דרכי לחיי תורה ומצוות, אך עיקר הסיפוק שלי היה מאותו יהודי שהיה רחוק מחיי תורה ומצוות כמטחווי קשת, ובעמל רב הפכתי אותו לבעל תשובה אמיתי. הוא זנח את אורח חייו הקודם, כגוי גמור, והפך לעובד ה' כפשוטו. שררה בינינו ידידות עזה ונדירה, עד שהגענו לקרבת לבבות בדרגתה הגבוהה ביותר ללא שום מחיצות, ולא הסתרנו איש מרעהו שום דבר.

"כאשר הגיעה אלינו השמועה הנוראה על פטירתו של הרבי הרשב"ב, חשבתי לעצמי, אולי זהו הסימן לסיום השליחות, עליו דיבר הרבי. שיגרתי מכתב אל בנו ממלא מקומו הרבי הרי"צ, ושאלתי האם יכול אני לשוב למקומי ולביתי. באגרת המענה שלו כתב לי הרבי החדש דברים מדהימים: 'כמדומה שאבא אמר שכשיגיע הזמן יהיה לך סימן'. הייתי אחוז שרעפים כאשר קראתי את אגרתו הקדושה. הן הרבי החדש לא היה נוכח בחדר בשעת שיחתי עם אביו ומעולם לא סיפרתי לו עליה, מהיכן יכול היה לדעת מה אמר לי אביו בארבע עיניים? המשכתי בשליחותי בסיביר והמתנתי לסימן...

"יום אחד כאשר אני וידידי הטוב, בעל התשובה, יושבים בבית ומשוחחים, נשמעת דפיקה על הדלת. בפתח עמד הדוור שהביא לי מכתב מן הרבי הרי"צ. התרגשתי מאד. נטלתי את ידי, חגרתי את עצמי בגרטל, וכיון שכאמור לא היו שום סודות ביני ובין חברי, התחלתי להקריא בקול את מכתבו של הרבי.

"במכתבו כתב לי הרבי בקשה, לסייע לו בדבר אשה עגונה שבעלה נטש אותה לאנחות. הרבי תיאר את בעלה הנמלט כיצד הוא נראה, וביקש ממני שאעשה הכל לסייע באיתור הבעל הבורח.

"מדוע הרבי פונה דווקא אלי, היושב בארץ מרחקים סיביר? תהיתי בקול...

"כשהרמתי את עיני מהניר, נדהמתי. פניו של ידידי בעל התשובה היו לבנות כסיד הוא נשען אחורה בחולשה ונראה כמו אדם במצוקה... פתאום שמתי לב שתיאורו של הרבי קולע בדיוק נמרץ למראהו של ידידי הטוב!... ידידי היקר לא היה אחר מאשר אותו בעל מעגן שנמלט מאשתו והגיע עד לסיביר. עיניו של הרבי ראו עד לשם! לשלוח מכתב שיגיע בדיוק בעת שהנ"ל יושב מולי ואני יכול להשוות בין הפרופיל ששרטט הרבי לבין המציאות!...

"בו במקום החלטנו שנינו לנסוע יחד אל הרבי. הראשון שנכנס באותו יום כאשר עמדת בירכתי החדר, הייתי אני. שאלתי את הרבי "האם זהו הסימן", והרבי ענה בחיוב. אך יצאתי נכנס ידידי בעל התשובה שראה במו עיניו את רוח קדשו של הרבי. התרגש מאד וקרא בחרדה, "רבי זה אני" ומיד צנח מתעלף..."

"שנים עברו. יום אחד הולך לו ר' שמחה ברחוב והנה לקראתו פוסע "בעל הפתק". אך ראה את ר' שמחה, זיהה אותו כמי שנכח בחדרו של הרבי, והוא מיוזמתו ניגש אליו ושאל בהתפעלות. "האם אתה זוכר מה שאירע אתי באותה יחידות?"

"ודאי", ענה ר' שמחה כשהוא חש סיפוק גדול מכך שהנה, הנה, חידה עתיקת יומין המנקרת בנפשו שנים רבות, עומדת לבוא על פתרונה.

"האיש קרא בהתרגשות רבה. "אין! אין כמו הרבי שלכם!". ומרוב התרגשות חזר וכפל את דבריו "אין כמו הרבי שלכם!" ומיד גולל את סודו.

"כזכור לך הגעתי עם פתק כפול, ועל כל השאלות הרבי ענה לי. רק על השאלה האחרונה סירב לענות... זאת היתה השאלה החשובה ביותר בפתק..."

"וכעת אגלה לך את תוכנה של השאלה... הציעו לי בזיווג שני הצעת שידוך מסוימת שנראתה לי מאד, ורציתי לדעת האם הרבי מסכים... הרבי התחמק בכל כוחו ולא רצה לענות לי. ואני לא הבנתי. אך כאשר חזרתי לעירי נדהמתי לגלות כיצד עיניו של הרבי שולחות קרני אורה עד למרחקים, והכל גלוי וידוע לפניו. אותה אשה שהוצעה לי, נפטרה בפתע פתאום רח"ל, לאחר שיצאתי מהעיר. כאשר שהיתי בחדרו של הרבי כבר לא היתה בין החיים. הרבי ראה זאת ברוח קדשו ולא רצה לצערני בגילוי הדבר לכן כלא את תשובתו בלבו ולא גילה לי את העובדה המצערת, אך גם לא חש לענות על השאלה כיון שכבר לא היתה מעשית..."

* * *

"רבי שמחה גורודצקי זכה לאריכות ימים. לימים עלה לארץ ישראל, וכאן זכה לייסד את מוסדות "ישיבת הבוכרים" בכפר חב"ד..."

* * *

עד כאן סיפור המעשה בשמו של ר' שמחה גורודצקי ע"ה.

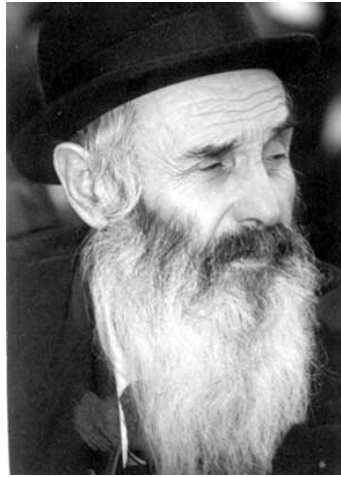
סתם קורא מקוראי "משפחה" שמאמין לכל הסיפורים הנדפסים שם, מסוגל אולי להאמין גם לסיפור הזה.

אבל חסיד חב"ד שמתמצא מעט בתולדות חב"ד בדורות האחרונים, ישאל את עצמו כמה שאלות; למשל: מדוע לא ידוע כלל שאדמו"ר הרשב"ש שלח שליח לסיביר? מדוע אדמו"ר הריי"צ מזכיר במכתביו – אודות השלוחים ששלח אביו מוהרש"ב – רק את השליחות למדינת גרוזיא (ראה אגרות-קודש, א, עמ' קצו. רכז)? כל השלוחים ששלח אדמו"ר הרשב"ש ידועים לנו בשמם, ומפורסמים היו גם קודם שליחותם. היתכן שהשליח שנשלח לסיביר נתעלם לפתע מן העין, אבדו עקבותיו, התפוגג, התאדה ונשתקע זכרו? היתכן ששליחות כל-כך מוצלחת שהקימה "מעוז ליהדות" בעיר נידחת לא הגיעה לידיעת הציבור או שמא נמוגה ונמחתה מן הזיכרון?

מי שזכה להכיר את ר' שמחה גורודצקי ע"ה – שהתגורר שנים רבות בכפר-חב"ד – יתמה תמיהה כפולה ומכופלת: ר' שמחה היה איש שיחה נלבב, נוח לבריות ואהוב על הכל, רבים נהנו לשבת במחיצתו ולשמוע אמרי פיו, שמעו גם על מסעותיו ברחבי רוסיה בשליחות אדמו"ר הריי"צ, ואפילו על מסירת הדו"ח שלו למוהריי"צ ונחלי הדמעות שזלגו מעיני הרבי זכו לשמוע ממנו יותר מפעם אחת, אבל אך ורק את הסיפור המופלא הזה איש – כולל בנו שי' – לא שמע מפיו חוץ מהמספר הנ"ל...

את השאלה הזו שאלתי אני עצמי את בעל הסיפור, ונעניתי שלכל סיפור יש את הזמן שלו, ורק עתה הגיעה שעתו של סיפור זה להתגלות...

אשרינו שזכינו...
כ"ג באדר תשס"ו

50 תגובות

=====

1. יישר כח! חבל שהמדור מופיע רק פעם בשבוע, אך היה שווה להמתין. חזקו ואמצו! כ"ג באדר תשס"ו
2. קמינצקי, לתשומת לבך. לפניך סיפור נוסף למהדורה הבאה של "רבותינו נשיאנו" כ"ג באדר תשס"ו
3. אבל למה ר' שמחה? כמי שהכיר והוקיר את ר' שמחה כאיש אמת, צר לי שהסיפור הודבק דווקא אליו, וטוב עושים המבררים את הפסולת מתוך האוכל כ"ג באדר תשס"ו
4. קורא קבוע ר' י. מונדשיין כותב "את השאלה הזו שאלתי אני עצמי את בעל הסיפור, ונעניתי לשלל סיפור יש את הזמן שלו, ורק עתה הגיעה שעתו של סיפור זה להתגלות..." שאלתי היא: היא בעל הסיפור אמר מי גילה לו את הסיפור הזה? כ"ג באדר תשס"ו
5. האם כך מפריכים סיפור? לפי שיטת החוקר הנכב, שאם ישנם ב' סיפורים דומים במקצת אבל א' נדפס כו"כ זמן קודם השני, מכאן ראי' שהשני לא אמת. הנה מה יאמר בנוגע לסיפור שכ' בסה"ש תש"ב ע' 21 (התרגום על אחריותי לבד): "מעשה בשני אחים, שא' מהם הי' מחסידי רבינו הזקן והי' עני, והשני לא הי' חסיד והי' עשיר, וכאשר האח העני הוצרך להשיא בתו נסע לאחיו העשיר ובקש עזרתו. האח העשיר שמח מאד באורח שלו וקירבו מאד ובקשו לשהות אצלו כמה ימים. בימים אלו הראה לו דירתו המרובה בחדרים – בחדר זה הוא ישן, בחדר שני אוכל, בחדר שלישי מקבל אורחים ובחדר רביעי ממתנינים האנשים להתקבל אצלו. פלט האח החסיד ואמר שאינו מבין כלל איך יהי' לאדם בביתו פיזור הנפש כה, וסיים ואמר: טובי' (שם האח העשיר) אני זקוק ל-50 "קארבן" [מטבע מקומית] כדי להשיא את בתי, תן לי ואלך לדרכי. התחיל האח העשיר להפציר בו שישאר עוד פרק זמן אצלו, ובקושי גדול הצליח לפעול זאת. בינתיים התחיל עוה"פ להתפאר בעשירותו הגדולה וביחד עם זה נפלטה אנחה מפיו. שאלו האח החסיד: מכיון שהנך כ"כ עשיר מדוע הנך מתאנח? (והמשיך:) אלא אומר לך, ישנה חי' מסויימת שאיני רוצה לקרותה בשמה אשר כל תענוגה להיות מונחת בטינופת, וכאשר היא מונחת בטינופת עד לצוארה – דאגתה היחידה היא מדוע אינה מונחת בתוך הטינופת על למעלה מן הראש ("ביז איבערן קאפ"). והנה בשיחות קודש בי"ט כסלו תש"ל (ובעוד כמה מקומות) סיפר הרבי סיפור דומה מאוד שקה הרבה שנים לאחר זה בניו יורק. לקריאת השיחה: <http://sichoskodesh.com/pdf/5730v1.pdf> ע' 258 (המספר האמיתי של הדף: 240). חדל מה'חקירות' הכאילו מקצועיות שלך. ובבקשה תפסיק מלהטיל ספיקות בפורום פתוח כזה שכו"כ שקוראים א"ז זה מחליש את אמונתם בכלל (עבודת עמלק). ומסיימים בטוב. כ"ג באדר תשס"ו
6. ת"ח יישר כח הרב מונדשיין, ווער נישט נתפעל פון די מלעיגים און זיכער ניט פון די קנאים. ליובאוויטש מאנט אמת! כ"ג באדר תשס"ו
7. הסיפור נכון. שמעתי את הסיפור הזה מהרה"ח ר' מיכל וישצקי, בדיוק כפי שמופיע כאן. ר' מיכל סיפר לנו בהתוועדות בבית מנחם שהוא שמע בעצמות הסיפור מר' שמחה. ר' מיכל אינו שייך להמצא כזה סיפור נפלא. ואולי יפסיק הרב מונדשיין לקרר חסידים מלהאמין בסיפורי חסידים. כ"ג באדר תשס"ו
8. למגיב 5 לשם הפרכת סיפור לא מספיק לדעת איזה סיפור נדפס קודם, וצריכים גם קצת שכל. פרסום ברבים שמטיל ספיקות בסיפורים של הרבי, ודאי שאינו מראה על שכל רב. כ"ג באדר תשס"ו
9. למגיב 5-5, תפתח את העינים. לכבוד מגיב 5 (קמינצקי?) תפתח את העיניים שלך ותקרא כיצד מונדשיין פורך את הסיפור, הוא מביא שם טיעונים כבדי משקל: "אבל חסיד חב"ד שמתמצא מעט בתולדות חב"ד בדורות האחרונים, ישאל את עצמו כמה שאלות; למשל: מדוע לא ידוע כלל שאדמו"ר הרשב"ב שלח שליח לסיביר? מדוע אדמו"ר הריי"צ מזכיר במכתביו – אודות השלוחים

ששלח אביו מוהרש"ב – רק את השליחות למדינת גרוזיא (ראה אגרות-קודש, א, עמ' קצו. רכז)? כל השלוחים ששלח אדמו"ר הרשב"ב ידועים לנו בשמם, ומפורסמים היו גם קודם שליחותם. היתכן שהשליח שנשלח לסיביר נתעלם לפתע מן העין, אבדו עקבותיו, התפוגג, התאדה ונשתקע זכרו? היתכן ששליחות כל-כך מוצלחת שהקימה "מעוז ליהדות" בעיר נידחת לא הגיעה לידיעת הציבור או שמא נמוגה ונמחתה מן הזיכרון?" לשונו של מונדשיין אם תוכל לענות על השאלות האלה נשמח לשמוע ואם לא, חדל קשקשת ברשת. כ"ג באדר תשס"ו

10. הרב מונדשיין אל יבוש מפני המלעיגים, תמשיך לפרסם את הסיפורים האלה. אני באמת חושב שאתה עושה שליחות קודש, ואולי כדאי להכניס בפרקים הבאים (בכדי לסתום פיות המקטרגים, ובבחינת "והייתם נקיים") כמה סיפורים ולהראות שהם כן אמיתיים. ולמרות שזו לא מטרת הסדרה, אלא בדיוק ההפך מכך, אולי להראות שאין מגמתנו רק לשלילה וכו', אלא להראות שישנם סיפורים אמיתיים ונכונים ויכולים להוסיף ביר"ש וכו'. כ"ג באדר תשס"ו

11. גם אני שמעתי ותמהתי גם אני שמעתי את הסיפור מפיו של ר' מיכל שי', ותמהתי מדוע הסתיר את הסיפור במשך עשרות שנות מגוריו בכפר חב"ד. עכשיו אני מבין. כנראה שרק לאחרונה הוא חלם את החלום הנפלא הזה. כ"ג באדר תשס"ו

12. הבהרה לתגובה – 5 כוונתי הייתה להוכיח שיכול להיות ב' סיפורים שבפרטים מסוימים נראים דומים – ומכל מקום הינם ב' סיפורים שונים ואמיתיים. ל'קרר' – מאוד קל. העבודה היא ל'חמם' אנשים, ולהשריש אמונה אמיתית ואיתנה אצל צעירינו. מעט אור דוחה הרבה חושך, באם החוקר הנל' רוצה לחזק עיני ליובאוויטש, עליו להזריע ולהכניס דברים טובים, ולא 'גריבלען' זיך בעניינים כאלה (שתוצאותיה יכולות להיות הרת אסון לכו"כ מתמימי עמינו). כ"ד באדר תשס"ו

13. סיפורים על גלגלים בענין סיפורים על גלגלים. שמעתי בשם ר' חיים ליבערמאן [רח"ל], שיש כמה סוגים אנשים, שהספורים שלהם הם על גלגלים כמו, איש זקן, שסיפר המעשה כמה וכמה פעמים, עד שנדמה לו שכך היה כל הפרטים, אף שהוא שכח הפרטים, הב' היא שהיה בבית האסורים, שישב בעצמו, ונזכר המעשה וחושב על זה כמה וכמה פעמים, ונדמה לו שכך היה. ולכן אין להקשות, למה המעשיות ששמעו מהרה"ח ר' שמחה, הם ככה, ומי שלא שמע הסיפור ממקום אחר חושב שהסיפור הוא כמה שמספר ר' שמחה. שמעתי מאבא הכ"מ החסיד הישיש ר' יהודה חטריק ע"ה, שסיפר לי שהוא ישב בסוכה ובא אורח וסיפר מעשה מרבותינו, אמר לו אבא שהמעשה הוא שונה, ענה לו האורח שכן נדפס "בכפר חב"ד" והוא מספר כמו שנדפס, אמר לו אבא הא' שהסיפור לקחו מספרו "רשימית דברים" והכותב לא הבין "הנקודה" מהסיפור, ולכן לא כתב הפרטים הצדדים, ויצא "העגל הזה". נב. רח"ל סיפר זה בנוגע למה אינו מדפיס מה שהוא ראה ושמע אצל כ"ק אדמו"ר מהרי"צ, ועל זה ענה שהוא "זקן" וכו'. כ"ד באדר תשס"ו

14. מה הוא ההיזק מה מפריע למנוחתו שיש אנשים שזה לא מפריע להם מה זה מזיק, תקח את רוב הסיפורים של ר' שלמה חיים ותמצא שם הרבה בעיות ור' שלמה חיים חנך דורות שלמים של חסידים כולל גם את יהושע מונדשיין, ומה עם הרבה המנהגים שמונדשיין הדפיס הם כן מוסמכים, אסור לצנן את האמונה, ולמי שמפריע אמונה ותמימות של אחרים זה פירוש עינו רעה בשל אחרים. כ"ד באדר תשס"ו

15. אוי.. גישמאק. ר' יהושע, יישר כוח. מעניין, משכיל והעיקר כל פעם אני נמצא למד דבר חדש. תעברו לטור יומי. כ"ד באדר תשס"ו

16. מספר הסיפור. חושבני שרבים רוצים לדעת מי הוא מספר הסיפור. כ"ד באדר תשס"ו

17. המשמש גם שמע. הרי גם משמשו של ה"דברי חיים" אומר ששמע זאת מה"דברי חיים" וגם הוא חסיד... כ"ד באדר תשס"ו

18. תגובה למגיבים האנונימיים. למגיב 2: במהדורה השמינית של הספר "רבותינו נשיאנו" ח"ב, העומד לצאת לאור בעוד חודשיים, אוסיף בעז"ה את הסיפור הזה, אבל בתיקון קטן: הסיפור לא היה בסיביר, אלא בעיר קלין (הנמצאת לא הרחק ממוסקבה). וגם לא מדובר בשליח, אלא באברך צעיר שנשלח לשם ע"י אדמו"ר מוהרש"ב כשוטט. (פרטים נוספים יובאו בספר). למגיב 9: אני לא מוג לב כמוך המסתתר מאחורי מסך האנונימיות. כשאני רוצה להגיב אני מגיב בשמי המלא, ואל תגורר את שמי לדמיונות השווא המרצדים במוחך... י. קמינצקי. כ"ד באדר תשס"ו

19. שאלה לרב קמינצקי האם לדעתך הסיפור אינו "בדוי" או שגם אם הוא "בדוי" או "אינו מדויק" ניתן לפרסמו? כ"ה באדר תשס"ו

20. התועודות בבית מנחם. היום השבת קדש בשעת ההועדות של שבת מברכים, נעמד הרה"ח ר' מיכל וישצקי וסיפר את כל הסיפור מתחילה ועד הסוף בדיוק מופלא כפי שהוא שמע מר' שמחה בכלי ראשון, ואח"כ ערכתי בירור נוסף אצל עוד יהודי ששמע גם את הסיפור לפני שנים רבות מר' שמחה בכלי ראשון. ר' מיכל ערך מחאה כמקובל. כ"ה באדר תשס"ו

21. לברוך. מה שמו של אותו יהודי ששמע מר' שמחה לפני שנים רבות? כ"ה באדר תשס"ו
22. למתועדי בית מנחם. הסיפור ממשיך ומתגלגל ושוב מאותו מקור הזוי. ומדוע לא נוקב ברוך בשם המקור החדש ש"שמע" מר' שמחה ע"ה את הסיפור לפני שנים רבות? אולי נזכה לשמוע ממנו סיפורים נוספים לא ידועים מר' שמחה ע"ה? אולי מישהו נוסף מהמתועדים יכול להאיר עינינו בזה? כ"ה באדר תשס"ו
23. אשריך ר' יהושע שבזכותך בשבת מברכים החודש ניסן, שבת החודש, שבת חזק, שבת שלפני הבחירות באה"ק התעסקו אברכי המשי של כפר חב"ד בויכוחים אודות דיוקים בסיפורי חסידים ולא בפוליטיקא! אם לא נברא מדור הסיפורים המתגלגלים אלא לשם כך, דיינו! כ"ה באדר תשס"ו
24. נכון. אכן גם אצלנו בבית הכנסת נדון הנושא ב"פרלמנט" המקומי, ובהתחשב בעיתוי - ג' ימים קודם הבחירות - זהו אכן הישג נאה להרב מונדשיין שזכה להעלות את נושא הדיוק בסיפורים על סדר היום החב"די כ"ה באדר תשס"ו
25. בנו מאשר את הסיפור. בהתוועדות בנחל'ה בשבת, אישר ר' מוטל גורודצקי, כי אכן היה סיפור שכזה. ומצהיר שאיש לא שאל אותו על אמיתות הסיפור. יהושע תגובתך בבקשה... כ"ה באדר תשס"ו
26. בנו לא שמע. אני עצמי שאלתי את מספר הסיפור האם ר' מוטל גורודצקי שמע הסיפור מאביו ר' שמחה ע"ה, והמספר השיבני: הוא לא שמע, וגם הבנים שלי לא שמעו את כל הסיפורים שיש לי לספר... כ"ה באדר תשס"ו
27. בנו לא מאשר את הסיפור. כ"ה באדר תשס"ו
28. שטורעם - כל חב"ד יודעת. העולה מהתגובות בינתיים שהנושא דובר בהתוועדות בשבת בכפ"ח, בירושלים ובנחל'ה אז מדוע קמינצקי טוען שמדובר באתר קטן? כ"ה באדר תשס"ו
29. תגובה ל-19 יפה שאלת. אכן אסור לפרסם סיפורים בדויים. אבל כאשר פרט קטן בסיפור אינו נכון, זה לא הופך את הסיפור לבדוי. כאן מדובר בסיפור אמיתי (בהזדמנות אחרת ובמקום אחר ארחיב מהיכן אני יודע שהוא אמיתי) שהמספר טעה בו בפרט קטן ולא חשוב. כמו שכתבתי לעיל. נקודה נוספת: כמי שהכיר את ר' שמחה ע"ה, וכמי שמכיר את, יבלחט"א, ר' מיכל וישצקי, אני מעיד בוודאות גמורה, שגם אם הם יישבו יחד 100 שנים הם לא יוכלו להמציא כזה סיפור פנטסטי... ובפרט שלא מצינו סיפור דומה מהאדמו"ר מקאבאטשקי שנדפס בירושלים בשנת תש"ה, שניתן היה לומר שהם העתיקו משם. י.י.ק. כ"ה באדר תשס"ו
30. גם במוסקבה... כמובן שגם במוסקבה עלה הנושא לדיון בפרט שזכינו והכותב הנכבד שהה במחנה השבת. בהתוועדות מלווה מלכה שבת שעברה, בהשתתפותו של הרב מונדשיין, התוועד ר' אהרן לייזר צייטלין מצפת, כשהוא נזהר ומדייק בכל תיבה ותיבה שבכל סיפור, שמא... כמובן שגם האריך בשבח הדיוק בסיפור חסידי. כ"ה באדר תשס"ו
31. עוד תמיהה. בסיפור הפנטסטי הנ"ל הוקשתה לי שאלה אחרת, ותמיהה שהרב מונדשיין לא העלה אותה: האם הרי"צ שלח מכתב לחפש את המעגן, ולא כתב את שמו, ורק מתיאור הפרופיל שלו הבין "השליח" שמדובר בדיד נפשו שישב לידו? כ"ה באדר תשס"ו
32. סיכום. כולי עלמא, כולל הרי"ק, מודים שהסיפור כפי שהתפרסם אינו מדויק. ועל כך תודתנו לכותב סדרת המאמרים שבזכותו מתבררים ומתלבנים הדברים ונצרפים הסיפורים ובוודאי בזכות העלאת סיפור זה וסיפורים נוספים לדיון פומבי תהיה המהדורה השמינית של "רבותינו נשיאנו" מעודכנת יותר. גם ראינו שהכותב הנכבד הרב סמיט במדורו החשוב בשבועון כפר חב"ד משתדל לאחרונה לדייק ולהביא מקור על כל פרט בסיפור ולולי דמסתפינא הייתי אומר שגם זה ניתן לזקוף לזכות סדרה חשובה זו. שבוע טוב ומדייק! כ"ה באדר תשס"ו
33. אל תדאג! אל תדאג, הרב קמינצקי כבר ידאג שבנוסח שיתפרסם במהדורה השמינית של ספרו הכל יסתדר ולא יהיו שום קושיות: זה לא היה בסיביר, זה לא היה שליח, זה היה שוחט ששמו מופיע בליובאוויטש וחייליה, המעגן החליף את שמו, ר' שמחה סיפר את הסיפור בהתוועדות שערך בביתו מדי שנה בשנה בי"ב תמוז לקומץ אנשים יוצאי רוסיה שכולם כבר נפטרו חוץ מר' מיכל לאוויש"ט. והכל על מקומו יבוא בשלום. כ"ה באדר תשס"ו

34. בנו מאשר את הסיפור 2. ר' מוטל גורדצקי בנו של ר' שמחה מאשר את הסיפור, ור' יהושע מונדשיין טוען שר' מוטל לא מאשר את הסיפור? אז שר' יהושע יטרח ויטלפן לרב גורדצקי (לא בשעה כזו מאוחרת כמובן...) ויברר עובדות לעומקן ולא יכתוב באתר דברים מכלי שני. כ"ה באדר תשס"ו
35. לידידנו הנכבד קאלצו למה לספר חצי דבר? (לא למדת שצריך לדייק בסיפורים?) הרב צייטלין אמר במפורש שמשתדל לדייק בגלל נוכחותו של הרב מונדשיין בהתוועדות! כמו"כ גם אמר שלילדיו הוא לא מספר את הסיפורים הלא מדויקים. כ"ה באדר תשס"ו
36. למענדי אהרונסון. מאשר או לא מאשר... אתה צודק שהיה על הכותב לברר את הדברים ממקור ראשון. אך מה עם התמיהות והשאלות על הסיפור? הרי גם קמינצקי מודה שהסיפור כפי שהתפרסם אינו מדויק! גילוי נאות: למען הדיוק ההיסטורי כדאי גם להזכיר את העובדה שר' מוטל ור' מיכל גיסיס. כ"ה באדר תשס"ו
37. גם קמינצקי גיס. למען הגילוי הנאות כדאי גם להזכיר בדרך אגב שקמינצקי הוא גיסו של שלמה וישצקי. כ"ה באדר תשס"ו
38. למה להמציא דברים?! כשקראתי את כל ה"סימפוזיון" מעל גלי האתר הלכתי ובדקתי הדברים... ובתור תושב נחל"ה ניגשתי ליו"ר הוועד הנכבד הרב גורדצקי ושאלתי על הסיפור יש לציין שהרב גורדצקי לא ידע דבר על כל הסערה שהתחוללה כאן.. הר' גורדצקי אמר לי במפורשות שהסיפור נכון ואף פעם לא שאל אותו אי מי על אמיתותו של הסיפור... אז אין צורך בלנהל דיונים ללא טיעונים אמיתיים ... כ"ו באדר תשס"ו
39. הפוך על הפוך. נדמה לי שמה שיוצא מכל מה שנכתב כאן הוא: שהחוקר המהולל ר"י מונדשיין כותב דברים תוקף אחרים שלא מדויקים בעובדות תוך כדי שמשתמש בעובדות שאינם מדויקות, הנה הציטוט "איש כולל בנו ש' לא שמע מפיו" וראה זה פלא, בנו ש' מספר שאף אחד לא פנה אליו בענין זה ובניגוד לנאמר כביכול בשמו הוא מאשר את הסיפור, הפלא ופלא! כ"ו באדר תשס"ו
40. כולם קרובי משפחה. רסקין, או משפחת רסקין המהוללה, כמה צאצאים וקרובי משפחה יש לכם? קמינצקי, וישצקי, גורדצקי ומונדשיין לכולם יש קירבת משפחה בדרגה כזו או אחרת למשפחת רסקין. לרבנים קמינצקי ומונדשיין, עשו טובה והבהירו את המפה המשפחתית. כ"ו באדר תשס"ו
41. תגובת ר' מיכל וישצקי. ר' מיכל וישצקי ביקש להעביר את תגובתו: במשך חמש שנים, בשנים תש"כ-תשכ"ה, התגוררתי בביתו של ר' שמחה ע"ה בעיר טשקנט. מטבע הדברים שמעתי ממנו סיפורים רבים שאיש לא שמע ממנו. את הסיפור דלעיל שמעתי ממנו פעמים רבות. הקב"ה לא חנן אותי בדמיון מפותח, כך שאיני שייך להמציא סיפורים. אבל לעומת זאת חנן אותי הקב"ה בזכרון טוב, ואת הסיפור הנ"ל שמעתי בדיוק כפי שסיפרתי. נותרה רק ברירה אחת הסיפור המציא ר' שמחה. מי שהכיר אותו יודע שאין דבר יותר רחוק ממנו מאשר להמציא סיפורים. הוא היה איש נאמן ואיש אמת בתכלית. היו אירועים ידועים ומפורסמים יותר מהסיפור הנ"ל שבשנים האחרונות קמו להם מכחישים למיניהם. והפלא הגדול הוא שמתוך מחננו קמים חסידים שעוסקים בלצן את החמימות החסידית. כ"ו באדר תשס"ו
42. זהות. ר' יהושע דע לך שר' שמחה שענה כמה פרטים בכדי שלא יוכלו לזהות את האנשים בסיפור, כי השליח לא היה בסיביר אלא במקום אחר וכן זה שהתעלף ידוע מי הוא לכן שינו את הסיפור בכדי להעלים על זהות האנשים שהם מוכרים בחב"ד. כ"ז באדר תשס"ו
43. זהות 2. ר' שמחה שינה דברים נוספים: הסיפור לא אירע אתו, אלא עם אחיו ר' בנימין גורדצקי, ולא עם הרי"ץ אלא עם הרשב"ב. והכל כדי לטשטש את פרטי האירוע שידוע לאנ"ש, וכדי שלא לפגוע באנשים חפים מפשע. כ"ז באדר תשס"ו
44. תימה. לסיכום בבקשה, כמה אנשים בדיוק שאלו את פי הר"ר מוטל גורדצקי??? ומי הוא זה שלא שאלו? אתמהה כ"ח באדר תשס"ו
45. סיפור בעילום שם. השבוע שיחת השבוע במדור מעשה שהיה, מביא סיפור בשם ר' לייזר ננס, אולם הם מביאים אותו בשם תלמיד אחד שלמד ב... הסיפור בשמו של ר' לייזר מובא בספר אודות ר' איצ'ה מתמיד. זלמן רודרמן, נבהלת מיהושע מונדשיין. אז האתר שטורעם פועל את פעולתו. כ"ט באדר תשס"ו
46. דבר מלכות: הרבי התבטא לא פעם ולא פעמים שאין זה משנה לחקור מי הוא בעל המעשה ומתי נעשה וכו' העיקר הוא שיעבור המסר! אנו נתקלים כמעט בכל יום למקורבים שאינם מאמינים יותר לסיפורי חסידים בעבקות מדור זה האם זה רצון הרבי??? זו פעילות חב"ד??? ידוע הדבר שאם יספרו דבר מה לאחד והוא יעביר לשני והשני לשלישי מטבע האדם הסיפור יתעוות... אך חשוב הוא המסר אז בואו לא נלך ח"ו ראש בראש בדברי הרבי! משיח נאו! העיקר שנזכה לבאת משח צדקנו תכף ומיד ממש! חג פסח שמח וכשר! כ"ט באדר תשס"ו

47. למגיב 46. אם "הרבי התבטא לא פעם ולא פעמיים", אז אולי תצליח להביא לפחות ציטוט אחד מדברי הרבי בצירוף תאריך השיחה? כ"ט באדר תשס"ו

48. דבר מלכות. למגיב מס' 47:
לפני כחודש (כא' שבט) נערכה התוועדות בקראון הייטס עם הר' גרונר מזכיר הרבי והועלתה בפניו קושיה זו שהרבה אנשים אינם מאמינים לסיפורם בעקבות ההוכחות שניתנות לכך בזמן האחרון שהסיפורים אינם אמיתיים והר' גרונר ענה שהרבי התבטא פעם בעניין זה כ"כ פעמים שאין עניין לדעת את בעל המעשה וכו' כמו שפרטתי בתגובה 46 ואת המקור לכך שאל אותו אך לעניות דעתי אין כל סיבה שמזכיר של הרבי וחסידי גדול כ"כ ימציא מילים של הרבי!
משיח נאו! ג' בניסן תשס"ו

49. לבעל ה"דבר מלכות" מצפים ממך לבשורה נוספת: "שהרבי התבטא פעם בעניין זה כ"כ פעמים שאין עניין לדעת האם המעשה היה או שלא היו דברים מעולם". ה' בניסן תשס"ו

50. למגיב מס' 49. א. לא אני בעל הדבר מלכות כ עם הרבי!
ב. אם א אומר את דעת הרבי בנושא האם אנ צרך להעמד ללעג??? והרי כתוב שכל האומר דברים בשם אומרם מביא גאולה לעולם- הבעתי דעה וחיזקתי אותה ע"י דברי הרבי, שאלת את המקור וענתי לך האם זה אומר שאגיד דברי סרק בשם הרבי ח"ו?!? מדוע לא מאמינים לדברי מזכיר הרב הר' גרונר? הקורא אתה לעצמך חסיד בזמן שאין שום עניין בסיסי כקבלת עול? ה' בניסן תשס"ו